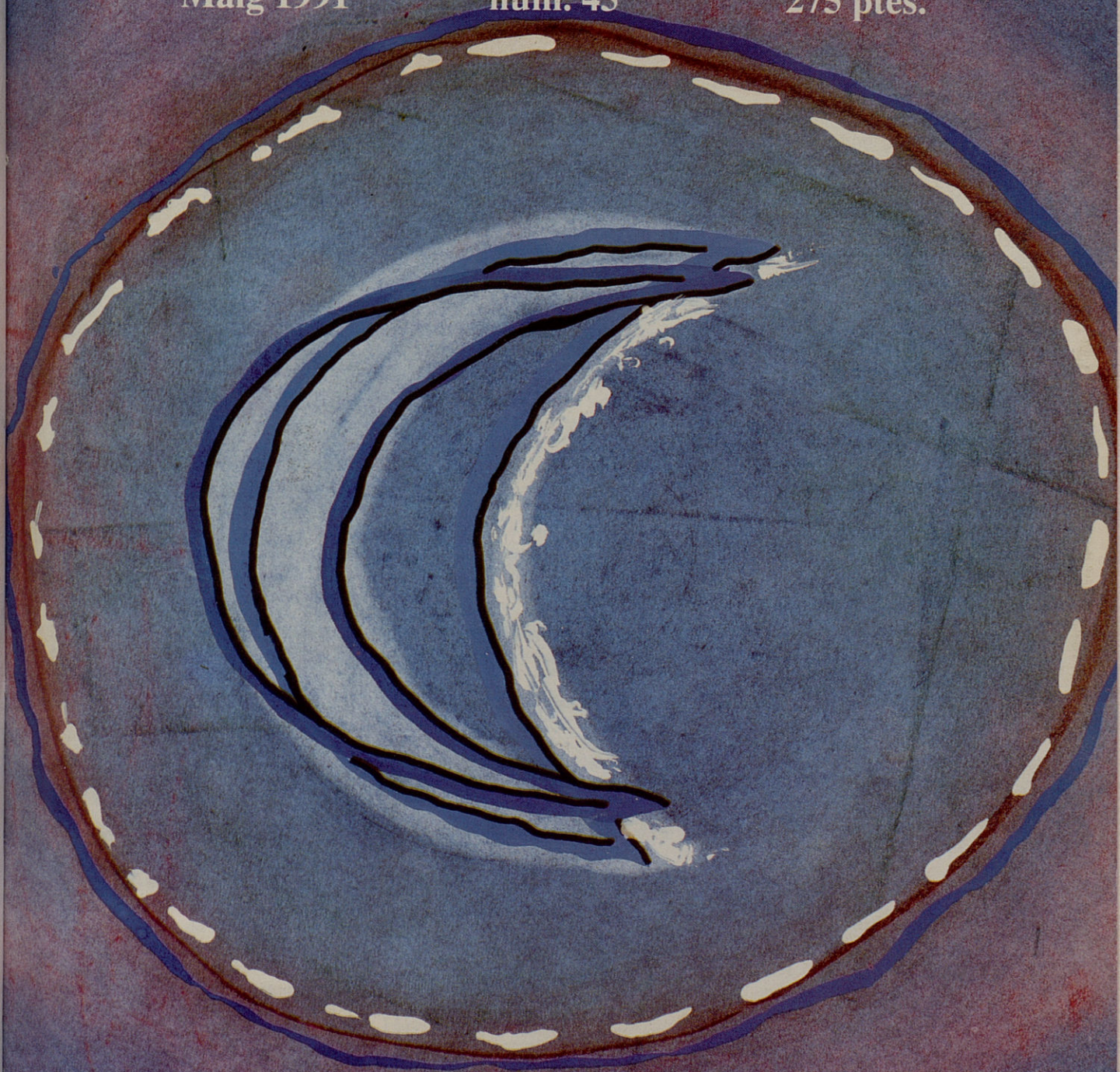

EL MIRALL

Maig 1991

núm. 45

275 ptes.

Eleccions M-26 a les Balears

Josep Massot / David Castillo / J.M. Carandell

Els viatges literaris de Miquel Ferrà

ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BALEARS «CIUTAT DE PALMA»

Director titular: Luis Remartínez

TEMPORADA 1991-92

PROGRAMACIÓ TEMPORADA 90/91

Ara és el moment ideal per a conèixer la Programació de Concerts que la Fundació Pública de les Balears per a la Música ha preparat per a la Temporada 90/91 de la nostra Orquestra Simfònica de Balears «Ciutat de Palma», i planificar-ne l'assistència reservant un abonament que et proporcionarà la tranquil·litat de saber que disposes d'una entrada segura i sempre al mateix lloc. Però, això no és tot. Fixa't quants avantatges t'ofereix enguany: abonaments parcials, possibilitat de pagar pel banc, i, si ho prefereixes, a terminis. Ah!, i a més t'enviarem l'abonament a casa. Mira't detingudament la Programació, omple la reserva i envia-la com més prest millor a la fundació. ¡Tot són avantatges!

DATA	DIRECTOR	SOLISTES	INSTRUMENT	PROGRAMA
27-09-91	LUIS REMARTÍNEZ	ATSUKO KUDO SYLVIA CORBACHO JORGE PERDIGON GUDJON OKARSSON COR DEL TEATRE PRINCIPAL CORAL UNIVERSITÀRIA	SOPRANO MEZZO TENOR BAIX	BEETHOVEN. Simfonia núm. 9 Op. 125 en Re menor
17-10-91	LUIS REMARTÍNEZ	ANA HIGUERAS	SOPRANO	WAGNER. Idil·li de Sigfrid CORIA. Arietas TORRANDELL. Tres cançons SCHUMANN. Simfonia núm. 4 Op. 120 en Re menor
25-10-91	JOSÉ LUIS TEMES	HANJOO CHANG	PIANO	VALENT GONZÁLEZ ACILU GRUPO DE PAMPLONA PREMI II CONCURS DE COMPOSICIÓ
01-11-91	SABAS CALVILLO	PABLO CANO	CLAVE	J. TURINA. La Oración del Torero J. L. TURINA. Variaciones y Desavenencias sobre temas de Bocherini SHOSTAKOVITX. Simfonia núm. 9 Op. 70
14-11-91	PHILIPPE BENDER	JOSEP Ma. COLOM	VIOLÍ	GLINKA. Russian i Ludmilla PROKOFIEFF. Concert núm. 3 Op. 26 en Do major TXAIKOVSKI. Simfonia núm. 3 Op. 29 en Do major
21-11-91	EDMON COLOMER	GOTTFRIED SCHNEIDER	VIOLÍ	BRAHMS. Concert per a violí Op. 77 en Re major MILHAUD. Le train bleu
10-12-91	LUIS REMARTÍNEZ	SUZANNE BRADBURY MARIA ORAN VIOLA DE GALGOCZY MANUEL CID GUNNAR LONBERG	PIANO SOPRANO MEZZO TENOR BAIX	MOZART. Concert per a piano núm. 9 K246 en Mi bemoll major MOZART. Requiem K626
20-12-91	LUIS REMARTÍNEZ	SOLISTES VOCALS COR STUDIUM		HÄNDEL. El Messies
16-01-92	LUIS REMARTÍNEZ	RAMON COLL	PIANO	BRAHMS. Concert per a piano núm. 2 en Si bemoll major BRUCKNER. Simfonia núm. 4 en Mi bemoll major 'Romàntica'
30-01-92	ANTHONY MORSS	ENRIQUETA TARRÉS GUY DEPLUS	SOPRANO CLARINET	WEBER. Simfonia núm. 2 en Do major. WEBER. Concert núm. 2 Op. 74 en Mi bemoll major. ALIS. Obra d'encàrrec de la Comissió de les Illes Balears per a V Centenari del descobriment d'Amèrica.
06-02-92	LASZLO KOVACH	CARLOS SANGUINO MIQUEL ESTELRICH	VIOLÍ PIANO	ARTIGUES. Obra d'encàrrec de l'Orquestra Simfònica de Balears MENDELSSOHN. Doble concert per a violí i piano DVORAK. Simfonia núm. 7 Op. 70 en Re menor
13-02-92	LUIS REMARTÍNEZ	JOSEP MIRALLES MARGARITA STRYJA	FLAUTA ARPA	MOZART. Concert per flauta i arpa K297 en Do major BRAHMS. Serenata núm. 1 Op. 11 en Re major
20-02-92	ANTHONY WIT	PIOTR PALECZNY	PIANO	CHOPIN. Concert núm. 2 Op. 21 en Fa menor SIBELIUS. Simfonia núm. 2 Op. 43 en Re major
05-03-92	LUIS REMARTÍNEZ	ARMANDO LORENTE SOLISTES VOCALS CORAL UNIVERSITÀRIA	TIMBALS	SAMPER. Suite Mallorca THARICHEN. Concert per a timbals ROSSINI. Stabat Mater

ORDRE BANCÀRIA

Autoritz a la Fundació Pública de les Balears per a la Música a carregar al meu compte corrent/libreta l'import senyalat més avall:

BANC/CAIXA
AGENCIA
CARRER
POBLACIÓ
NUM. COMPTE/LLIBRETA
DATA
Signatura del titular

NOM
ADREÇA
CP
TEL
POBLACIÓ

PER TERMINIS
3 rebuts de ptes.

AL COMPTAT
1 rebut de ptes.

Venciments: 30 setembre / 30 octubre / 30 novembre

PREUS I RESERVES D'ABONAMENTS

Preus de les localitats dels concerts ordinaris:
Platea A: 1.800 ptes., Platea B i amfiteatre: 1.200 ptes. Estudiants: 500 ptes.

Indicau els abonaments que desitjau amb una x el tipus escollit

- ☐ Tots els concerts: 13.000 ptes.
☐ Abonament/s de més de 5 concerts: 1.000 ptes./concert

Senyalau els concerts escollits

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14
El concert senyalat amb ■ és fora d'abonament

Sistemes de pagament

- ☐ Al comptat ☐ Per terminis
☐ Pel banc/caixa ☐ 3 pagaments mensuals
☐ Taquilles Auditorium o Fundació pel banc/caixa
(a partir del 15 de juny) 30 setembre-
30 octubre-
30 novembre

Indicau, per favor, si voleu rebre l'abonament per correu o passareu a recollir-lo a l'Auditori o a la Fundació.

- ☐ Correu ☐ Auditorium ☐ Fundació

Retallau-ho i enviau-ho a la Fundació: c/ Vicenç Joan Rosselló, 22-B, Palma. Tel. 28 75 65.

EL MIRALL

Revista mensual - 275 ptes.

Maig - 1991 - núm. 45

ANY V

Edita:

OBRA CULTURAL BALEAR

C/ Impremta, 1 - 07001 Palma

Telèfons: (971) 72 32 99 - 71 48 57

Telefax: (971) 71 93 85

Publica:

Associació EL MIRALL

C/ Impremta, 1 - 07001 Palma

Producció, Administració i Publicitat;

Informació i Correspondència:

C/ Impremta, 1, Pral. 2ª Tel. 72 59 37

07001 Palma (Mallorca)

Apartat de Correus 179

07080 Palma (Mallorca)

Delegació a Barcelona:

C/ Montcada, 20 (Palau Dalmases)

08003 Barcelona

Delegació a València:

C/ Moratín, 15

46001 València

Director:

Clement Picornell

Cap de Redacció:

Gaspar Valero i Martí

Secretari de Redacció:

Josep Mª Magrinyà i Brull

Consell de Redacció:

Macià Blázquez i Salom

Francesca Bosch i Capó

Rosa Mª Calafat i Vila

Antoni Ginard i Bujosa

Antoni Marimon i Riutort

Antelm Pujol i Fulgencio

Andreu Ramis i Puigrós

Pere Rosselló i Bover

Publicitat:

Santi Adrover i López

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels autors.

Coberta: Obra de Jaume Falconer per a EL MIRALL.

Fotos:

EL DIA i EL MIRALL.

Maquetació i Fotocomposició:

Documenta Balear s.a.

Impressió:

Interior: OMNI S.A. Gremi Ferrers, 42. Polígon de Son Castelló - Palma.

Coberta: Xisco Arts Gràfiques, c/ Baix Riera, 1-A - Palma. Tel. 24 03 86

Dipòsit Legal: P.M. 10-1987

COMENTARI ELECTORAL

4

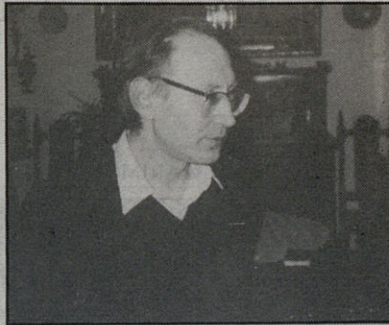
Les eleccions locals i autonòmiques del 26 de maig del 1991

ANTONI MARIMON

MUSEUS

10

El Museu Episcopal de Vic
E. M.

La tasca de recerca històrica i social que sobre la guerra civil i la postguerra a Mallorca duu a terme Josep Massot i Muntaner és comentada en l'entrevista que apareix a les pàgines d'aquest número d'EL MIRALL. Documentades com poques altres, les obres que Josep Massot ha anat publicant a les col·leccions que edita el Monestir de Montserrat han permès fer conèixer aspectes poc estudiats o tractats molt superficialment que han condicionat la manifestació intel·lectual, política i cultural de la societat mallorquina dels darrers cinquanta anys.

CONVERSES AMB HISTORIADORS

13

Entrevista amb Josep Massot i Muntaner
ARNAL COMPANY / DAVID GINARD

20

L'arribada de la primavera: emoció i lirisme del moment
JOAN BARCELÓ i COLL

PATRIMONI

22

Cap a la normalització bibliogràfica: el *Bulletí bibliogràfic del Dipòsit Legal*, de Mallorca
JAUME BOVER

ENTREVISTA

23

Josep Maria Carandell
MIQUEL LÓPEZ CRESPI

HIPOTECA DE CABÒRIES

25

De missatges que no arriben al cor i altres subtils
RAFAEL CRESPI

VIATGES LITERARIS

26

Palestina (2). Nazaret, la cuina de Maria
MIQUEL FERRÀ i MARTORELL

MÚSICA

27

Raimon a ses Voltes
SANTI ADROVER

GUAL PERMANENT

29

Enganxats en els símbols
PERE FONT

32

La llengua a l'àmbit formal de l'Església: o estàndard, o folklorisme

GABRIEL DE LA S. T. S. S. S.

EL CATALÀ A EUROPA

33

Estudiants alemanys i austríacs a Mallorca

JOAN FERRAN LLORENS
Universitat de les Illes Balears

34

On és el nou ordre mundial?

ANTONI PENYA BARCELONINCA

Edifici Guillem Cifre

ENTREVISTA de Colònia

39

David Castillo i Buils, periodista i crític literari

VIRGINIA MASCARÓ

44

Diagnòstic de la malaltia hemolítica del nounat

JOSÉ MANUEL AMOR MARÍN

EDUCACIÓ

47

Escoles Mallorquines

EDUCACIÓ

50

I vosaltres, quina diu que és la vostra nació?

RAMON TOUS

EL PAÍS A L'ESCOLA

52

Les jornades d'intercanvi d'estudiants dels Països Catalans

FRANCESCA COMPANY i VICENS

ENSENYAMENT MITJÀ

54

Segon Encontre de Teatre en Llengua Catalana

BIEL PERELLÓ

RECERCA

56

Una aproximació a les flastomies del País Valencià

E. M.

REVISTES

57

El Pitiús, un homenatge a Joan Castelló

Guasch

JEAN SERRA

LLIBRES

60

Ofidi, una novel·la amb serps

PERE ROSSELLÓ i BOVER

62

Notícia editorial d'Eivissa

E. C.

63

Ressenya de la troballa de la *Caseta de sa Neu* de Can Canals (municipi d'Artà)

JAUME SERVERA / GASPAR VALERO

65

Valldemossa i Campdevàrol, dos pobles agermanats

MARIA ANTONIA CALAFAT i RIVAS

66

BÚSTIA

Les eleccions locals i autonòmiques del 26 de maig del 1991

ANTONI MARIMON

Palma ha caigut. El principal bastió del socialisme espanyol a les Illes Balears no ha pogut resistir l'ofensiva del conservadorisme. L'altra sorpresa d'aquestes eleccions ha estat el nacionalisme, representat pel PSM, que s'ha convertit en la tercera força de les Illes Balears.

1. La coalició Partido Popular-Unió Mallorquina (PP-UM)

Sens dubte, ha estat la gran guanyadora d'aquests comicis. Per primera vegada des de la restauració de la democràcia, l'Ajuntament de Palma i la Comunitat Autònoma de Balears estaran en mans de la mateixa força política.

A Palma, el PP-UM ha sabut connectar amb els ciutadans i han guanyat a tots els districtes electorals de la capital, fins i tot en els que són de població majoritàriament obrera i immigrant. Juan Fageda, el seu candidat, havia realitzat una intensa campanya electoral per les barriades de Palma, però ningú preveia que obtengués una amplíssima majoria absoluta (17 regidors).

En canvi, a la Part Forana de Mallorca, la coalició PP-UM ha tengut moltes dificultats per recollir tots els vots que el 1987 varen treure con-

CIUTAT TE REMEI

JOAN FAGEDA

EFICACIA

Partit Popular

UNIO MALLORQUINA

El PP-UM ha obtingut el seu millor èxit a Palma, on Joan Fageda ha absorbit quasi tot el vot del CDS i una petita part del vot del PSOE.

M I T I N

CIERRE DE CAMPAÑA

NARCÍS SERRA

FÉLIX PONS

NICOLAU LLANERAS

JOAN MARCH

FRANCESC OBRADOR

PALACIO MUNICIPAL DE DEPORTES DE PALMA

VIERNES, 24 DE MAYO - 20.30 HRS.

VOTA PSOE

Decisión de progreso

El PSOE ha perdut a les eleccions autonòmiques uns 6.000 vots (un 2 %) i manté els 21 escons que tenia el 1987.

SEBASTIÀ SERRA

A L'AJUNTAMENT

Nacionalistes de Mallorca

Per una Nova Mallorca

MATEU MORRO

AL PARLAMENT

Nacionalistes de Mallorca

A L'AJUNTAMENT DE PALMA

Jaime Bueno Pardo • Vicente Izquierdo García • Mª Rosa Bueno Castellano
Victoria Ferrer Pérez • Eberhard Grosske FiolL'ALTRE
VALORla
unida

El PSM ha augmentat 1.918 vots a Palma (i arriba al 5'9 %), on ha obtingut els millors resultats de la seva història. Sebastià Serra ha sortit elegit regidor de l'Ajuntament de Palma i diputat al Parlament balear.

A la Part Forana, a les eleccions autonòmiques, el PSM ha tret 5.678 vots més (i arriba al 10'3 %). Mateu Morro ha estat elegit batle de Santa Maria i diputat al Parlament balear.

A Palma, Esquerra-Unida presentava com a candidat Eberhard Grosske, i ha tret 5.237 vots (el 4'2 %), que no basten per sortir elegit regidor.

servadors i regionalistes per separat. L'aparició de diverses candidatures independents, i l'ascens del PSM i del PSOE, han fet que el PP-UM deixàs d'esser el partit més votat a les eleccions municipals a vuit municipis: Capdepera, Escorca, Mancor, Maria, Muro, Santa Margalida, Santa Maria i Vilafranca. Així i tot, la coalició PP-UM s'ha mantengut com el principal partit de la Part Forana. Ha estat per primera vegada el partit més votat a Esporles, Lluçmajor, Sa Pobla, Sant Llorenç i Sencelles i s'ha mantengut com el partit majoritari a Ariany, Banyalbufar, Búger, Campanet, Campos, Consell, Costitx, Deià, Estellencs, Felanitx —on el 1987 havia guanyat el PDP, que s'integrà poc després en el PP—, Montuïri, Porreres, Sant Joan, Santa Eugènia, Santanyí, ses Salines, Sóller, Son Servera i Valldemossa.

A Eivissa, el PP torna esser el partit més votat a Santa Eulàlia, Sant Joan, Sant Josep i Sant Antoni, i aquesta vegada aconsegueix superar el PSOE a Eivissa capital. La constant

immigració que pateix Eivissa no han fet trontollar el tradicional predomini dels conservadors.

I a Menorca, el PP tornava a treure majoria a Alaior, Ciutadella, es Mercadal, es Migjorn Gran i Sant Lluís.

Pel que fa a les eleccions autonòmiques, la candidatura de Gabriel Cañellas obté per primera vegada majoria absoluta. L'electorat de les Illes Balears renova la seva confiança en els conservadors, potser perquè s'han caracteritzat, en paraules de l'escriptor Enrique Lázaro, per "no fer res i no tenir ocurrències". Les Illes Balears han fet mèrits per superar Galícia i Baviera com la comunitat més conservadora de tot Europa.

A Mallorca, la coalició PP-UM, ha guanyat un escó respecte els que tenia el 1987, i n'obté 18 i el 47% dels vots. No hi ha dubte que ha absorbit bona part del vot del CDS, però que n'ha perdut molts d'Unió Mallorquina. Part de l'electorat d'aquest partit, disconforme amb la seva absorció pel Partido Popular —l'abraç de l'ós, en

paraules de Miguel Pascual—, ha passat al Partit Socialista de Mallorca o a la Unió Independent de Mallorca. A Menorca, el PP ha tret un escó més, a costa del CDS, i arriba al 45%. Eivissa continua votant conservador (49%) i el PP manté els seus set escons. I a Formentera, els conservadors no aconsegueixen l'únic escó que elegeix aquesta illa i perden un 10% dels vots.

2. El Partido Socialista Obrero Español (PSOE)

El PSOE ha perdut molt en aquestes eleccions municipals i autonòmiques. Francisco Obrador no ha superat els resultats de Juan Francisco Triay i ha perdut batllies com les de Lluçmajor, Manacor, Ciutadella, Eivissa, i, sobretot, Palma.

El descens del PSOE a la capital ha estat importantíssim. Ha perdut 12.000 vots i 2 regidors. Tot i que la seva gestió municipal no ha estat del tot negativa, el desgast del poder, la prepotència, una successió de conflictes —amb els funcionaris, els

taxistes, etc.—, l'enfrontament amb importants mitjans de comunicació, diversos escàndols i una mala campanya electoral electoral, han influït en el resultat. També és possible que un excessiu sucursalisme, els escàndols del PSOE estatal i una important abstenció hagin perjudicat les aspiracions de Nicolás Llaneras. En canvi, l'ha afavorit tenir el suport de dues o tres cadenes de televisió i d'un diari de Mallorca.

A la Part Forana de Mallorca els seus resultats han estat més positius. A les eleccions municipals han tengut majoria de vots a Alaró, Alcúdia, Algaida, Andratx, Binissalem, Calvià, Lloseta i, per primera vegada, a Maria i Pollença. També és manté com el partit més votat a es Castell, a Maó i a Formentera.

Respecte les autonòmiques, el PSOE no ha estat rival pel PP-UM. Els socialistes obrers han perdut els papers a la recerca del vot dels immigrants. Paradoxalment, el PSOE ha crescut una mica a l'anomenada "Mallorca profunda". Però, en el conjunt de Mallorca, el socialisme espanyol ha perdut un 3% dels seus

vots i manté els seus 11 escons (29% dels vots). A Menorca, el PSOE també ha mantengut els seus cinc escons (quasi el 34% dels vots) i fins i tot ha augmentat uns 500 vots. Tampoc hi ha hagut canvis pel PSOE a Eivissa. Torna treure 4 diputats (32%) i augmenta uns 600 vots. A Formentera, perd més de 200 vots, però manté l'escó amb un 40% dels vots.

3. El Partit Socialista de Mallorca (PSM), l'Entesa de l'Esquerra de Menorca (EEM) i l'Entesa Nacionalista d'Eivissa (ENE)

Després del PP, el PSM ha estat el gran triomfador de les eleccions del 26 de maig. Per primera vegada en els seus 15 anys d'existència el PSM obtenia simultàniament representació al Parlament Balear, a Palma, a Manacor i a Inca.

El principal èxit dels nacionalistes progressistes ha estat aconseguir dos regidors a Palma. Una gran campanya de propaganda, feta amb imaginació i convicció, i el fet de presentar Sebastià Serra com a candidat, poden haver influït per fer del PSM la tercera força

política a quasi tots els districtes de Palma.

A la Part Forana, el PSM-Nacionalistes de Mallorca també creixia i aconseguia majories absolutes a Santa Maria i Vilafranca i dos o més regidors a Campanet, Campos, Inca, Llubí, Manacor, Montuïri, sa Pobla, Sant Joan, Santa Eugènia i Sóller. Divereses candidatures independents que tenien el suport del PSM obtenien majoria a Artà, Sineu, Mancor i Lloret.

A Menorca, l'Entesa de l'Esquerra de Menorca, composta pel Partit Socialista de Menorca (que amb el PS de Mallorca i l'Entesa Nacionalista i Ecologista d'Eivissa constitueix la Federació d'Esquerra Nacionalista de les Illes Balears), el Partit Comunista dels Pobles d'Espanya, Esquerra Unida i independents, aconseguia representació a tots els ajuntaments de l'illa, ja fos de forma directa (Ciutadella, es Castell, Ferreries, Maó, es Mercadal i es Migjorn Gran) o a través de candidatures independents (Alaior i Sant Lluís). A Eivissa, l'Entesa Nacionalista i Ecologista d'Eivissa, que es presentava per primera vegada a unes eleccions municipals, ha tret un regidor a la

Les tres primeres propostes de Convergència Balear

1. Negociar sense enfrontaments.

L'administració d'una societat moderna requereix saber negociar amb habilitat, cordialitat, paciència i fermesa. Evitant els enfrontaments que deterioren la confiança, ocasionen pèrdues i bloquegen el desenvolupament econòmic i social de la nostra comunitat.

2. Tolerància i gestió transparent.

El tarannà liberal del mallorquí ha reunit homes i dones disposats a la gestió transparent de l'Administració pública. Homes tolerants amb idees pràctiques que convergeixen amb el propòsit de modernitzar el desenvolupament de la nostra comunitat autònoma.

3. Nivell de vida sense perdre qualitat de vida.

Les Balears és una de les regions més riques d'Espanya i el seu futur a Europa és prometedor. No hi ha d'haver cap enfrontament que bloquegi aquest desenvolupament. L'administració intel·ligent dels nostres recursos ens permetrà ser un model exemplar de civisme, equilibri ecològic, cultura i integració creativa de tots.

ELS CONVERGENTS

Convergència Balear es presentava a 16 municipis de Mallorca, i ha obtingut representació a 9.

BARTOMEU BARCELÓ
(Tolo Güell)

Candidat a l'alcaldia de Palma

Portes obertes a Cort

UNIO INDEPENDENT DE MALLORCA

Tolo Güell —Bartolomé Barceló—, el candidat de la Unió Independent de Mallorca, no ha tret prou vots per entrar a Cort (el 2'97 %).

ELECCIONS 1991

PROGRAMA ELECTORAL

BERNAT TRIAS

Candidat a President de la Comunitat Autònoma

Enteniment i futur

La candidatura de Bernat Trias (CDS) ha perdut, a Mallorca, 20.897 vots, respecte a les eleccions del 1987.

REGIDORS ELEGITS A LES ELECCIONS MUNICIPALS DEL 26 DE MAIG DEL 1991 (PRINCIPALS PARTITS)

	MALLORCA	MENORCA	EIVISSA	FORMENTERA
PP-UM	276	49	46	4
PSOE	151	37	28	4
PSM/EEM/ENE	54	11	1	-
UIM	21	-	-	-
CDS	12	5	-	-
CB	13	-	-	-

RESULTATS DE LES ELECCIONS AUTONÒMIQUES 1991

	BALEARS		MALLORCA		MENORCA		EIVISSA		FORMENTERA	
	vots	escons	vots	escons	vots	escons	vots	escons	vots	escons
PP-UM	160.650	31	130.234	18	14.895	6	14.841	7	680	
PSOE	102.161	21	80.476	11	11.095	5	9.630	4	960	1
PSM/EEM/ENE	28.528	5	22.518	3	4.635	2	1.411		-	
CDS	9.934		8.131		1.355		448		-	
UIM	8.431	1	8.431	1	-		-		-	
IU	7.739		6.992		-		747		-	
EV	7.185		7.185		-		-		-	
CB	5.511		5.511		-		-		-	
FIEF	2.483	1	-		-		2.483	1	-	
GIF	692	1	-		-		-		692	1
UPM	624		-		624		-		-	
FE-JONS	596		596		-		-		-	
AR	559		559		-		-		-	
PRB	546		546		-		-		-	
PUI	255		-		-		225		-	

EL VOT NACIONALISTA I REGIONALISTA A LES ILLES BALEARS, A LES ELECCIONS PREAUTONÒMIQUES I AUTONÒMIQUES (1979-1991)

	NACIONALISTES			REGIONALISTES			TOTAL
	PSM (1)	CB	UM (2)	UIM	FIEF	GIF	
1979	30.755 (11'3 %)						30.755 (11'3 %)
1983	20.689 (6'7 %)		47.390 (15'3 %)				68.079 (21'9 %)
1987	22.188 (6'3 %)		30.247 (9'0 %)				52.435 (15'4 %)
1991	28.582 (8'4 %)	5.511 (1'6 %)		8.431 (2'4 %)	2.483 (0'7 %)	692 (0'2 %)	45.007 (13'4 %)

(1) Inclou PSMallorca i PSMenorca (1979 i 1983); PSMallorca i Entesa de l'Esquerra de Menorca (1987); i PSMallorca, Entesa de l'Esquerra de Menorca i entesa Nacionalista i Ecologista.

(2). El 1983 es presentava en coalició amb el Partit Demòcrata Liberal.

Els VERDS

ELECCIONS AUTONÒMIQUES
1991

L'ILLA NO POT VOTAR;
TU, SÍ.

Els Verds denuncien l'aculturació que pateix Mallorca, però no es declaren nacionalistes sinó que afirmen esser "nacionalitaris".

Francesc Obrador

Candidat a la Presidència de la Comunitat Autònoma

A Mallorca
**VOTA
PSOE**
Decisió de progrés

PSOE

A Calvià, el PSOE, encapçalat per Margarita Nájera Aranzábal, reforça el seu predomini i obté 1.419 vots més. Però Calvià no és Mallorca i Francisco Obrador restarà a l'oposició.

capital. Les eleccions autonòmiques també han estat molt positives pel PSM. La seva candidatura, encapçalada per Mateu Morro, ha augmentat uns 6.000 vots i aconsegueix tres diputats, un més dels que tenia (amb el 8,2% dels vots).

L'Entesa de l'Esquerra de Menorca obté dos escons (el 14%) i, pràcticament, repeteix els resultats del 1987.

A Eivissa, l'Entesa Nacionalista i Ecologista va atreure el 4,7% dels vots però no arribava a aconseguir cap escó.

4. Els altres partits

El Centro Democrático y Social (CDS), que fins ara era el tercer partit de les Illes Balears, quasi desapareix del mapa i resta fora de les principals institucions. Víctima de les seves lluites internes i de les seves indecisions, el centrisme centralista només obté resultats positius als municipis de Felanitx i Fornalutx, a Mallorca, i al de Ferreries, a Menorca. No aconsegueix ni un regidor a Palma ni cap diputat al Parlament Balear (2,93% dels vots).

En canvi, la Unió Independent de Mallorca, sorgida de la Unió Mallor-

quina, obté dos o més regidors als municipis de Marratxí, Sóller, Sant Llorenç, Santa Margalida, ses Salines i Son Servera, i un diputat, Miguel Pascual, al Parlament de les Illes Balears.

Esquerra Unida (IU), que a Eivissa es presentava com a Izquierda Unida, amb prou feines aconseguia uns 300 vots més que a les passades eleccions autonòmiques (1987). La implantació municipal d'IU és molt dèbil a Mallorca i Eivissa. Només treu un regidor a Capdepera. No aconsegueix cap diputat ni a Mallorca (2,5% dels vots) ni a Eivissa (2,5%), però n'obté un a Menorca a través de l'Entesa de l'Esquerra de Menorca, Joan López Casasnovas.

El grup polític Els Verds, es presentava per primera vegada a unes eleccions autonòmiques —a Mallorca— i locals —a Palma, Sóller i Andratx—. Ha aconseguit un nombre important de vots a Mallorca (el 2,62%), però no ha tret cap regidor ni cap diputat. Els seus caps de llista eren Joan Buades (Parlament) i Rafel

Miquel Oliver (Cort).

Convergència Balear (CB), el nou partit nacionalista sorgit a partir de la fusió —no sense problemes— de la Unió Balear de Gregori Mir i Centristes de Balears, de José Melià, té els seus millors resultats a alguns termes del nord de Mallorca com Pollença, Artà i Manacor. Encara resta, però, molt lluny de poder aspirar a cap diputat per Mallorca, ja que ha tret el 2% dels vots.

Els que sí han tret un diputat, (Cosme Vidal, i el 8,3% dels vots), són els de la Federació de Independientes de Ibiza y Formentera (FIEF), un partit creat a partir d'una escissió del Partido Popular. A més, obtenen representació als municipis de Santa Eulàlia, Sant Joan i Sant Josep.

A Formentera, el Grupo Independiente de Formentera (GIF) treia el 29,2% dels vots de Formentera i restava vots al PSOE i al PP. No arribava a aconseguir l'escó per aquesta illa, però obtenia 4 regidors a l'ajuntament formenterenc.

El partit de Carles Ricci, la Unió

ELECCIONS MUNICIPALS
PROGRAMA ELECTORAL
1991

PER AL TEU MUNICIPI CAMI DE PROGRES

VOTA
Partit Popular
UNIÓ MALLORQUINA
EFICACIA

A Inca, la coalició PP-UM, encapçalada per Antonio Pons, ha perdut 2.151 vots i 4 regidors. La coalició PP-UM no ha funcionat massa bé a la Part Forana.

Progressista de Menorca (UPM), ha fracassat en el seu intent d'obtenir un diputat per Menorca i només ha tret el 1,8% dels vots i un regidor a es Mercadal.

Aquesta vegada, Falange Española de las JONS (FE-JONS), es presentava a les eleccions a l'Ajuntament de Palma i al districte de Mallorca. El seu vot, sembla estabilitzat entorn dels cinc-cents vots (0,22%)

No foren millors els resultats de l'Aliança per la República (AR), formada pels militants del PASOC escindits d'Esquerra Unida, i tampoc treuen cap regidor a Palma.

Semblants resultats (el 0,20%) obtén l'antimallorquí Partido Radical Balear (PRB), que es presentava als ajuntaments de Palma, Marratxí i Andratx i al districte de Mallorca. A Andratx va treure 225 vots i un regidor.

I, en darrer lloc, cal esmentar la Plataforma Unitaria de Izquierdas (PUI), d'Eivissa, que no va treure representació (0,85%). □

Nota: Hem respectat el nom oficial de les candidatures i dels candidats.

XXIII UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU

NOTES

L'estatge és al Liceu Renouvier de Prada (Carretera de Catllar). El nombre d'assistents és limitat en funció de la capacitat del Liceu. Hi ha servei mèdic, servei d'esplai i guarderia de 9 a 1 i de 3 a 7. Es proporcionaran llençols i flassades. No es pot garantir l'estatge si la matrícula és feta a darrera hora.

UNIVERSITAT PER A JOVES

Per a joves de 15 a 17 anys.

Tindrà lloc durant els mateixos dies 15-24 d'agost, al Liceu Renouvier de Prada, i serà coordinada per Vicent Ortuño, d'Acció Cultural del País Valencià.

PREUS

Matrícula i estada: 38.000 ptes; 28.000 ptes per a joves.

Aquest preu comprèn del sopar del dia 14 al dinar del dia 24 d'agost.

El preu del viatge en autocar és a part (3.800 ptes) per anar i tornar des de Barcelona i Lleida. Dins el preu és compresa una assegurança de viatge i accidents. A efectes duaners, és imprescindible de lliurar una fotocòpia del carnet d'identitat a l'hora de formalitzar la matrícula.

INFORMACIÓ I MATRÍCULES

OCB: c/ Impremta, 1 - 07001 Palma
Telèfon: 72 32 99 (matins)

Termini de les inscripcions: 31 de juliol.

Hi haurà beques per a socis de l'OCB.

del 15 al 24 d'agost del 1991
PRADA

CURSOS DE FORMACIÓ CULTURAL.
SEMINARIS D'EXTENSIÓ UNIVERSITÀRIA.
SEMINARIS D'INVESTIGACIÓ.
TALLERS.
CONFERENCIES, DEBATS.
REUNIONS CIENTÍFIQUES I PROFESSIONALS.
HOMENATGES, CONCERTS, RECITALS.
CINEMA I TEATRE.

Mallorca és diferent

Arran d'aquestes eleccions locals i autonòmiques s'ha constituït un sistema de partits polítics a la part central de l'Estat Espanyol basat en el predomini del PSOE, el PP com a principal partit de l'oposició, i IU com a tercera força. Res d'això és aplicable a Mallorca. Aquí, el partit predominant és el PP, i el que intenta —debades— arribar al poder és el PSOE. Els papers estan invertits. I, a més, IU no és el tercer partit polític en importància, sinó que ocupa el 7è lloc en el ranking dels resultats. La tercera força política a Mallorca és el partit dels nacionalistes, el PSM. Així, és configura a Mallorca un sistema de partits polítics força diferent al que predomina a l'Estat Espanyol. Per trobar un model semblant, ens hem d'anar a Galícia, on també guanyen els conservadors, el PSOE està a l'oposició, i els nacionalistes d'esquerres —dividits entre el Bloc Nacionalista Gallec i el Partit Socialista Gallec— ocupen el tercer lloc.

El Museu Episcopal de Vic

E.M.

El Museu Episcopal de Vic ha celebrat el centenari de la seva fundació. Un seguit d'actes, conferències, exposició extraordinària i l'edició d'un catàleg profusament il·lustrat han servit per significar la commemoració. En la introducció de la història del museu hi podem llegir que «en la conservació i estudi del nostre patrimoni artístic medieval s'avança a tots els altres museus peninsulars, i ara les seves riques col·leccions el posen a l'altura dels altres grans museus del gènere com són el Museu d'Art de Catalunya, el Musée Cluny de París, el Victoria and Albert Museum de Londres... i això sense haver gaudit de l'esponsorització d'organismes estatals, sinó només amb l'esforç, i àdhuc el sacrifici d'homes eminents, amants de la cultura i de l'art català, és a dir de Catalunya».

Des del punt de vista de l'art romànic, constitueix potser el museu més complet perquè ofereix la mostra més representativa de totes les tècniques artístiques: la decoració pictòrica, la pintura mural i l'escultura de grans conjunts.

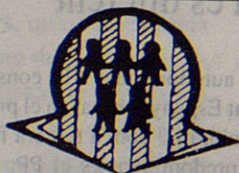
Mobiliari de l'església, maredéus, majestats, Cristos sofrents, sants, procedents de tot Catalunya en un total d'unes quatre-centes peces són visita obligada per a tota persona

interessada a conèixer aquest importantíssim material, instal·lat devers el 1890 a l'Arxiu Capítular i Sales del Palau Episcopal i, a partir de 1946,

ampliat diverses vegades amb les antigues dependències del Col·legi Menor del Seminari de Vic. □

Lluís Borrassà, martiri de Sant Andreu. (Trempe sobre taula. Anys 1416-1418)

FUNDACIÓ «SERVEIS DE CULTURA PER AL POBLE»

Per a la promoció popular de la nostra cultura estam al vostre servei

Demanau informació a c. del Mar, 6, 3r.
07012 PALMA

FAJAS REINA

José Tous Ferrer, 1 - Tel. (971) 71 60 33
07002 Palma de Mallorca

Frontal d'altar de Sant Sadurní de Rotgers (vers 1200).

Mare de Déu de Boixadors, alabastre (segon terç del segle XIV).

Erill-la-Vall.
Davallament
(s. XII).

XIII Premis BALDIRI REIXAC

D'ESTÍMUL A L'ESCOLA CATALANA

VEREDICTE 1990-91

Dotació total: 10.550.000 ptes.

PREMIS A ESCOLES

12 premis de 500.000 ptes. cadascun

C.P. HERETATS,
de l'Alcúdia (Ribera Alta).

**COL·LEGI NOSTRA SENYORA DEL
CARME,**
de Balaguer (La Noguera).

COL·LEGI PÚBLIC DE BOT,
Bot (Terra Alta).

C.P. FONT DE LA PÓLVORA,
de Girona (Gironès).

C.P. SANT VICENÇ,
de Mollet (Vallès Oriental).

C.P. ES PONT,
de Ciutat de Mallorca.

C.P. DR. SANCHÍS GUARNER,
de Pobla Llarga (Ribera Alta).

LA BRESSOLA,
de Prada (Conflent).

PARVULARI DAINA,
de Ripoll (Ripollès).

I.E.S. QUERCUS,
de Sant Joan de Vilatorrada (Bages).

**C.P. MARE DE DÉU DE
MONTERRAT,**
de Súria (Bages).

C.P. EL GURRI,
de Taradell (Osona).

PREMI A MESTRES I PROFESSORS

Dotat amb 800.000 ptes., que es distribueixen com segueix: 400.000 ptes. al treball guardonat i una subvenció de 400.000 ptes. per a contribuir a la seva edició.

Ha estat atorgat al treball

**LA LITERATURA A PARTIR DE LES
FONTS: OSONA COM A EXEMPLE
DE JACINT CREUS.**

Un estudi sobre escriptors d'Osona de qualitat literària, que posa a l'abast dels mestres un conjunt de textos i propostes metodològiques que servirà d'estímul per a la didàctica de la llengua i la literatura a l'etapa de l'ensenyament secundari.

També s'ha valorat com a exemple de treball instrumental aplicable a d'altres comarques.

PREMIS ALS ALUMNES

50 lots de llibres per valor de 75.000 ptes. cadascun.

PARVULARI I CICLE INICIAL

El clik dels elefants. Alumnes de Parvulari. C.P. Edumar, de Castelfelers.

La meva família. Alumnes de Parvulari 1r. i 2n. C.P. L'Espigol, de Juncosa de les Garrigues.

Construir l'aprenentatge. Alumnes de P-4, P-5, 1r. i 2n.

Audiovisual: La història dels pallasos. Alumnes de 1r. d'EBG. Escola L'Espill, de Manresa.

T'ho dic a l'orella. Alumnes de 1r. d'EBG. Escola Santa Maria, d'Artés.

Els somnis. Alumnes de 1r. d'EBG. C.P. Miguel Hernández, de Badalona.

El diccionari dels bombers. Alumnes de 1r. d'EBG. C.P. Verge del Sol del Pont, de Roda de Ter.

El poble. Alumnes de 2n. d'EBG. Col·legi Ntra. Sra. del Carme, de Ripoll.

CICLE MITJÀ

El llibre gegant d'en Perot. Alumnes de 1r. a 4rt. d'EBG. C.P. Terra Nostra, d'Olost.

La Fira. Alumnes de 3r. i 4rt. d'EBG. Col·legi Públic de Vila-rodon.

Guia turística de Valls. Alumnes de 5è. d'EBG. Escola Enxaneta, de Valls.

El Baix Llobregat. Alumnes de 5è. d'EBG. C.P. Mare de Déu de la Muntanya, d'Esparreguera.

Les Egagròpies i l'Òliba. Alumnes de 5è. d'EBG. C.P. Verge del Sol del Pont, de Roda de Ter.

CICLE SUPERIOR

L'anxova a Cadaqués. Alumnes de 6è., 7è. i 8è. d'EBG. C.P. Caritat Serinyana, de Cadaqués.

Nit d'astronomia. Alumnes de 6è., 7è. i 8è. d'EBG. C.P. Lloriana, de Sant Vicenç de Torelló.

Prensa des de l'escola. Alumnes de 6è., 7è. i 8è. d'EBG. C.P. Manuel Foguet, de Vinaròs.

Maquetes de socials. Alumnes de 7è. d'EBG. Escola Gresol, de Terrassa.

Els bolets de Lleida. Alumnes de 7è. d'EBG. Escola Ntra. Sra. del Carme, de Balaguer.

Et tenim atrapada poesia. Alumnes de 7è. d'EBG. Miscel·lània de cròniques de l'Imple-X. Alumnes de 8è. d'EBG. Escola Pública Bac de Cerdanya, d'Alp.

Les Obagues - Granja escola. Alumnes de 7è. i 8è. d'EBG. Escola Pompeu Fabra, de Manlleu.

Tres treballs de lectura. Alumnes de 7è. i 8è. d'EBG. C.P. Verge del Roser, de Vallmoll.

Un tomb pel casc antic. Alumnes de 8è. d'EBG. Escola Enxaneta, de Valls.

La comarca del Priorat. Alumnes de 8è. d'EBG. C.P. Montsant, de La Bisbal de Falset.

Ciència però també... poesia. Alumnes de 8è. d'EBG. Escola l'Horitzó, de Barcelona.

L'Institut Pere Mata. Alumnes de 8è. d'EBG. Escola Montsant, de Reus.

El Modernisme. Alumnes de 8è. d'EBG. Escola Ntra. Sra. del Carme, de Sallent.

Fem conèixer Manresa a Narbona. Alumnes de 8è. d'EBG. Escola Puigberenguer, de Manresa.

CICLES DIVERSOS

I el dofi cerca un poeta, en Miquel Martí Pol. Alumnes de tots els nivells. C.P. El Dofi, de Premià de Mar.

Llibre de rodolins. Alumnes d'Educació especial. Institució Esperança, de Lleida.

Destí: Planeta Rodari. Alumnes de tots els nivells. Escola l'Espill, de Manresa.

Recull de llibres de dansa. Alumnes de tots els nivells. C.P. Bellaterra, de Bellaterra.

La Maineta (revista). Alumnes de tots els nivells. Escola Unitària i Rural, de Maials.

I si fem els pastorets? El sol, l'aigua i l'aire a l'entorn de Sant Bartomeu del Grau. Alumnes de diversos nivells. Escola Pública La Monjoia, de Sant Bartomeu del Grau.

Els transports. Alumnes de tots els nivells. Escola El Puig, d'Esparreguera.

Festa de Sant Jordi. Alumnes de diversos nivells. C.P. Sant Jordi, de Navàs.

Recull literari. Alumnes de tots els nivells. C.P. La Sedeta, de Barcelona.

Siurana d'Empordà, un poble de pagès. Alumnes de tots els nivells. Col·legi Públic de Siurana d'Empordà.

BUP, COU I FP

Transports públics a Sabadell. Alumnes d'Ensenyament secundari obligatori. Escola Jaume Viladoms, de Sabadell.

Investigar: un mètode i una actitud. Alumnes 1r. i 3r. de BUP. I.B. Joan d'Àustria, de Barcelona.

La indústria de l'Anoia. Alumnes de 2n. de BUP. Centre Educatiu Mestral, d'Igualada.

Els malnoms de Juneda. Alumnes de 2n. de BUP. C.E. Mare de Déu de l'Acadèmia, de Lleida.

L'estudi dels antecedents familiars com a laboratori de recerca històrica. Alumnes de 2n. i 3r. BUP. I.B. Pla d'en Boet, de Mataró.

La Torre de l'aigua. Alumne de 3r. de BUP. Escola Gresol, de Terrassa.

Anàlisi dietètica dels menús de tres restaurants de diferent nacionalitat de Dènia. Alumnes de 3r. de BUP. I.B. Historiador Chabàs, de Dènia.

Itinerari Artístic-literari. Alumnes de 3r. de BUP i COU. I.B. Sa Blanca Dona, d'Eivissa.

Central de Camarassa. Alumnes de 3r. de BUP. Col·legi Ntra. Sra. del Carme, de Balaguer.

El conflicte del Golf Pèrsic. Alumnes de 3r. de BUP. Col·legi Ntra. Sra. del Carme, de Ripoll.

Maria Antònia Torrent i Martori. Alumnes de 3r. de BUP. I.B. Tres Turons, d'Arenys de Mar.

Anàlisi de les aigües del Llobregat. Alumnes de 3r. FP-II I.P.F.P. Esteve Terradas, de Cornellà de Llobregat.

La dona maltractada. Alumnes 3r. F.P. Llar d'infants. I.F.P. Vidal i Barraquer, de Tarragona.

Dibuix animat a casa nostra. Alumna de COU. I.B. Eugeni d'Ors, de Vilafranca del Penedès.

Entrevista amb Josep Massot i Muntaner

ARNAU COMPANYY MATAS / DAVID GINARD FÉRON

Resulta difícil trobar dins el panorama historiogràfic mallorquí un altre investigador que pugui exhibir un currículum tan brillant com Josep Massot i Muntaner. Des de fa prop de quinze anys, la Història Contemporània de Mallorca té el privilegi de tenir-lo dedicat al seu estudi, fet que ens permet ésser obsequiats cada any, per aquestes dates, amb un nou i excel·lent llibre sobre qualche aspecte poc conegut de la guerra civil a les Balears. La seva producció historiogràfica no és, però, més que una part de la seva colossal contribució a la nostra cultura, que inclou, per exemple, ésser l'ànima de *Randa*, sens dubte la millor revista d'alta erudició que s'ha publicat mai sobre les Illes. El passat mes de febrer, aprofitant una breu estada seva a Mallorca per participar en l'homenatge a Josep M. Llompart, el vàrem visitar a la seva casa de Pòrtol. Hem intentat sintetitzar al màxim més de tres hores de conversa sobre l'estat actual de les investigacions d'història contemporània a les Illes i sobre la recent història cultural dels Països Catalans. Amb aquesta entrevista, volem encetar una sèrie de converses amb investigadors del nostre passat recent, les quals apareixeran a successius números d'EL MIRALL.

Josep Massot i Muntaner.

- Per començar, voldríem que ens parlàs una mica de la seva experiència universitària. Suposam que va coincidir amb uns anys d'enorme conflictivitat.

- Sí, jo vaig entrar a la Universitat de Barcelona l'any 57 i hi vaig agafar un període en què des de feia un temps cada any passaven coses. Hi havia hagut allò que es conegué pels fets del Paranimfi i altres històries de les quals noltros sentíem parlar quasi com si fossin una cosa mítica, malgrat que feia pocs anys que havien succeït. I havíem conegut ja, el primer any que hi vàrem entrar, persones que havien estat a la presó i teníem en el nostre curs companys que hi eren. A un al·lot del meu curs, molt amic meu, el varen

agafar perquè pintava uns eslògans antifranquistes en el claustre de la Universitat. I a mi me varen avisar que aquest al·lot havia donat el meu nom i el de dos o tres més, i que estiguéssim preparats, però no va passar res. Aquest era del PSUC clandestí, que era el partit del qual hi havia més gent en aquell temps a la Universitat. I en el nostre temps, va ésser quan els estudiants vàrem agafar el Sindicat Universitari, vàrem entrar dins el SEU com a delegats. També vàrem fer el que havia fet tothom: vàrem córrer davant la policia i vàrem fer vagues d'uns quants dies, però en realitat coses grosses no en varen passar; la Caputxinada i tot això va ésser més tard quan jo ja era a Montserrat.

L'Obra Cultural Balear va concedir a Josep Massot el Premi Francesc de Borja Moll 1989. Josep Antoni Grimalt li'n fa entrega.

- Quins professors recorda especialment d'aquells anys?

- Jo vaig tenir tota una sèrie de professors molt interessants, tot i que la universitat que vaig conèixer encara era una universitat diguem-ne "antiga" on, després de la guerra, els catedràtics havien estat depurats o havien fugit. Però no era tampoc tan antiga que no n'haguessin entrat de nous. Tenc un record excel·lent de Joan Petit, que havia estat un d'aquests expulsats després de la guerra. Crec que era professor de llatí, era un gran col·laborador de la Fundació Bernat Metge, però tenia molt d'interès per les coses literàries. En Riquer l'havia tengut de professor o de company, i com que Riquer era catedràtic, el va tornar a agafar per al seu departament. Tenc un gran record d'ell, perquè em va ensenyar a fer una cosa que a mi sempre m'ha interessat molt, que és no especialitzar-se massa, sinó fer una cosa interdisciplinària. A en Martí de Riquer també el vaig tenir de literatura provençal i francesa. I de literatura castellana vaig tenir també dos professors que me varen marcar molt: n'Antoni

Vilanova i en José Manuel Blecua. I d'Història, hi havia en Carlos Seco, que tenia una postura més aviat de centre-dreta, però que en sabia molt, i que ens va obrir les portes a la Història Contemporània, que en aquell moment ningú en feia. I també, encara que com a professor el vaig tenir relativament poc, n'Antoni Badia i Margarit, que ensenyava castellà i català.

Ara, en realitat, de català en fèiem bastant poc, i els que volíem dedicar-nos-hi més, havíem d'anar a uns cursos que es deien Estudis Universitaris Catalans, que eren uns estudis diguem-ne clandestins, organitzats o patrocinats per l'Institut d'Estudis Catalans, que també era clandestí. Les classes es feien a un pis al costat mateix de la Universitat, a la Gran Via, que era on tenia la seu l'Institut. Era un pis llogat, petit, i encara compartit amb un altre senyor. I allà vaig tenir a Ramon Aramon, secretari general de l'Institut, que feia català. I ell me va influir molt, no solament per les classes, sinó sobretot perquè des que el vaig conèixer, quan jo tenia desset anys, em va demanar

que col·laboràs en una revista que feien ells que es deia "Estudis Romànics". I vaig començar fent recensions de llibres, que després comentàvem, i així me va ensenyar moltes coses pràctiques. I quan vaig començar a fer els primers articles, vaig tenir la sort de tenir gent que em va ajudar, que és una cosa que quan comences et marca molt. I allà també vaig tenir molt de contacte amb en Joaquim Molas, que feia classe de literatura, però d'una literatura de tipus sociològic, que posava molt en relació els fets literaris amb els fets històrics. I per mitjà d'ell, vaig començar a conèixer de prop l'escola d'en Jaume Vicens Vives i per una altra banda la d'en Jordi Rubió Balaguer, que feia Història de la Literatura des d'un punt de vista positivista. I en Riquer me va posar en contacte amb en Josep M. de Casacuberta, que era un gran especialista en el s. XIX i tenia tots els papers d'en Verdaguer i d'en Marian Aguiló. I com que jo, quan tenia setze anys, havia començat a posar en solfa els papers del meu avi Josep Massot i Planes, que havia recollit cançons populars, i en Casacuberta tenia un dossier molt considerable de tres o quatre mil cançonetes recollides per en Marian Aguiló, vaig començar els meus estudis de cultura popular, de literatura tradicional i de cultura tradicional en sentit ampli. I a part d'això, també me varen encarregar coses per a "Els Nostres Clàssics".

- Resulta curiós que havent començat amb estudis sobre la literatura medieval, hagi acabat dedicant-se a la Història Contemporània. Com s'explica això?

- De fet, la veritat és que jo mai no he passat de la Filologia a la Història. Abans fonamentalment feia Literatura i també Història, i ara fonamentalment faig Història, però també Literatura. En realitat mai no he deixat una cosa ni l'altra. Entre els primers treballs que vaig publicar, i que varen sortir quan encara no era a Montserrat i devia tenir 17-19 anys, n'hi havia un que era de Literatura Popular, i l'altre sobre un bisbe de Mallorca del segle

XVIII, monjo benedictí de Sant Feliu de Guixols. Si jo no hagués entrat a Montserrat i hagués continuat a la Universitat, segurament hauria continuat les feines que feia, que eren sobre teatre del segle XVI i sobre cançó popular, però les vaig haver d'aturar per una sèrie de raons. Primer, pel fet de no viure habitualment a Barcelona, i no poder treballar a les biblioteques, en uns moments que encara no hi havia fotocòpies ni gairebé microfilms. A més, vaig haver de fer tota la carrera eclesiàstica, que me va permetre completar els meus estudis de llatí, filosofia, història i altres assignatures. Devers l'any 64, em vaig haver d'encarregar de dur endavant una revista d'història monàstica, i l'any 70 em demanaren un informe per veure com es podia potenciar l'activitat de les publicacions de Montserrat, i després em demanaren que ho posàs en pràctica. I des d'aquell any tenc aquesta feina que m'absorbeix totalment. Per una altra banda, a Montserrat hi havia una biblioteca especialitzada en guerra

civil, que era un tema pel qual sempre havia sentit curiositat. I un any, era el 63 ó el 64, vaig trobar per casualitat a la revista francesa "Etudes" un article d'en Bernanos que contestava a una crítica que li havia fet en aquesta mateixa revista durant els anys de la guerra el jesuïta Henri du Passage, quan va sortir "Les Grands Cimetières sous la lune". Un article bastant desconegut, fins i tot ara, per molts especialistes sobre Bernanos. I quan va arribar aquest article a les meves mans vaig pensar a publicar-lo amb una introducció de dues ratlles. Però després se'm va acudir d'aprofitar la biblioteca de Montserrat per fer un estat de la üestió d'unes quantes pàgines sobre la guerra a Mallorca. M'hi vaig posar, encara no n'he sortit... Per tant, l'explicació és senzillíssima. I una altra cosa que em va motivar, va ésser que a mim' havien retret sempre a Barcelona coses com que tots els escriptors de Mallorca havien estat de dretes i que no hi havia hagut exiliats, i m'havien arribat a empipar, i vaig voler demostrar que no era així.

- Ens agradaria que ens explicàs una mica com va sortir la idea de publicar "Randa".

- Sí, és una cosa molt senzilla, i en aquest cas no va ser una idea meua. Quan vaig tornar l'any 70 de Munic, me varen demanar a la Gran Enciclopèdia Catalana que hi fes d'assessor. Eren els anys en què feia classes a la Universitat, on vaig tenir una sèrie d'alumnes importants com en Joan Mas i Vives i n'Albert Rossich. I també havia tengut na Margalida Tomàs, la dona d'en Pere Gabriel, i la vaig fer entrar a l'enciclopèdia. En realitat va entrar a Curial, perquè era un moment que hi havia hagut problemes entre la secció catalana i la resta, i jo hi vaig haver de fer de mitjancer i fins i tot vaig anar unes quantes vegades a parlar amb en Jordi Pujol, i finalment s'acordà que de la secció catalana se n'ocuparia Curial. I un dia, era l'any 75, en Max Cahner me va dir: "Mira, hem parlat amb na Margalida Tomàs, que així com feim "Els Marges" i altres revistes especialitzades, ens agradaria fer una revista de Mallorca

Pòrtol, febrer 1991.

o de Balears, i que la dirigissis tu." I jo d'entrada vaig dir que no, perquè aquestes coses donen moltíssima de feina, però pensant-hi bé me va saber greu que si hi havia un editor prou foll per oferir-se a fer una revista d'aquest tipus, que per culpa meua no tiràs endavant. I vàrem anar a dinar tots tres, i varen estar d'acord amb les propostes que els vaig fer, i ho omençàrem a tirar endavant. Primer vàrem demanar permís perquè sortís com a revista, i la censura no em va acceptar com a director, però després la presentàrem com a col·lecció i va anar bé. Vàrem pensar a fer dos volums cada any. El primer número va tenir molt bona acollida, en férem una presentació a Palma i aviat va quedar esgotat. Problemes de censura no entenguérem, només qualche autor concret s'ha vist obligat més tard a retirar un article perquè havia rebut amenaces. I així ho hem anat duent, encara que és molta de feina i qualche vegada he pensat a dimitir i he demanat que em substituïssin. Els darrers anys, hem potenciat la solució d'encarregar volums monogràfics a persones concretes que fan de coordinadors.

- Una qüestió que també resulta sorprenent és el ritme amb el qual surten les seves publicacions, un llibre i un grapat d'articles cada any des de fa bastants d'anys. Si ens permet la pregunta, d'on treu el temps?

- La veritat és que faig moltes coses. A part de la vida normal, que inclou granar i servir a taula, faig de director d'una editorial i de director literari, i un poc de relacions públiques amb els autors i amb les institucions, molta de feina pràctica, i altres coses com "Serra d'Or" i l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes. I amb tot això, de tant en tant faig qualche llibre, aprofitant els moments lliures. Sobretot a base de no perdre mai un moment i de fer feina fins i tot els dissabtes i dies de festa. A més cada mes d'agost, que és quan tenc les vacances, dedic cada dia 10 o 12 o 14 hores de feina per redactar un llibre. Una altra conclusió a la qual he arribat, és que els estímuls

són necessaris, i per mi aquests estímuls han estat aprofitar conferències i cursos que em demanaven. I també el fet de tenir un bagatge, perquè entre que va sortir "La guerra civil a Mallorca" i "El desembarcament de Bayo a Mallorca" varen passar més de deu anys, durant els quals vaig aprofitar per continuar les meves recerques sobre la guerra civil i entrevistar gent, fer un buidatge de premsa a les biblioteques de Mallorca, i així ara tenc milers de

Abans feia Literatura i també Història, i ara faig Història, però també Literatura. En realitat mai no he deixat una cosa ni l'altra.

M'havien retret sempre a Barcelona que tots els escriptors de Mallorca havien estat de dretes, i vaig voler demostrar que no era així.

fitxes que moltes no les he fetes servir. A més, he tingut la sort que hi ha hagut molta de gent molt generosa que m'ha ajudat, m'han deixat els seus papers i m'han explicat una sèrie de coses que abans ningú no explicava.

- Quina acollida tenen els llibres sobre història de Mallorca a Catalunya?

- En el meu cas, "La guerra civil a Mallorca" i "El desembarcament de Bayo a Mallorca" s'han venut relativament bé a Catalunya, supòs que perquè és un esdeveniment històric que molta de gent va conèixer molt directament. En canvi, hi ha altres temes sobre els quals la gent d'allà no hi té cap interès. I a més hi ha un altre problema, que és que els llibres si els publiques a Barcelona és molt difícil que tenguin difusió a Mallorca, i si els publiques a Mallorca, és molt difícil que tenguin difusió a Barcelona. I en general, en els darrers anys els llibres d'història han baixat molt de venda, entre altres motius perquè s'ha saturat el mercat, si bé els d'història contemporània encara se venen bastant.

- Si hagués de fer un balanç de tots aquests anys d'investigació, quines són les grans satisfaccions que destacaria?

- La veritat és que alegries n'he tengudes moltes, en general de poder arribar a conèixer fins al més petit detall coses de les quals fa quinze anys no sabíem absolutament res. L'alegria més grossa va esser poder reconstruir tot el dossier de Bernanos. En aquest sentit, pens que és interessant veure que Mallorca apareix com un microcosmos i que el llibre de Bernanos no parlava només del que passava a Mallorca, sinó de tota la situació intel·lectual i política francesa d'aquell moment, i era un advertiment a les dretes franceses perquè no es deixassin enlluernar per Itàlia i per Alemanya. Això m'ha ampliat molt el ventall, i m'ha obligat a llegir molts de llibres i a lligar molts de caps. De fet he intentat que per a mi la història no fos mai una història local, sinó una microhistòria, però global. Una altra alegria molt grossa va esser que me deixassin una bona part de l'arxiu de la família d'Alexandre Jaume i també haver pogut entrevistar gent com el radiòleg Josep Rovira, la seva germana, vídua d'Emili Darder, o la seva muller, Maria

La producció historiogràfica de Josep Massot no és més que una part de la seva colossal contribució a la nostra cultura.

Lluïsa Marquès, una gran dona que havia estat a la presó amb tota la família i havia vist afusellar el seu pare. Que per cert, na Miquela Rovira me va dir: "Ha sortit un llibre molt interessant sobre la guerra d'un que nom Josep Massot". I és clar, això sí que conta, que te digui això na Miquela Rovira, que és una senyora que ha patit tota la vida, que se senti bé és molt important. (És clar que qualche altra vegada també m'ho han dit al revés. Tot és relatiu...). Una altra alegria ha estat poder tenir accés, gràcies a n'Hilari Raguier, als arxius italians, que me varen ajudar molt a fer el llibre sobre el "Conde Rossi".

- Quin creu que és l'estat actual de les investigacions sobre Història Contemporània a Mallorca en relació amb altres indrets de l'Estat?

- La veritat és que d'Història Contemporània fins a la Segona República hi ha encara molt de camí per fer. Quan surti la tesi de na Bel Peñarribia, s'omplirà un buit. Fins ara hi havia el llibre d'en Pere Gabriel, del qual tots varem aprendre

molt, però tenia l'inconvenient que va sortir en plena època franquista i que només podia utilitzar premsa. I el segle XIX està pràcticament verge, perquè en general s'ha tractat molt superficialment. Ara, la part de Guerra Civil, a mi m'han dit moltes vegades que dins allò que els historiadors castellans en diuen "las provincias", la més estudiada de l'estat és la nostra. En canvi, de postguerra no hi ha quasi res; però això és una cosa general, ara sí que és possible, per exemple, fer aquesta feina de parlar amb gent que havia estat a grups clandestins, però fa uns quants anys ningú no hauria dit res. De tota manera, sobre la guerra civil també hi ha molt per fer. Per exemple, les condicions de vida, l'economia de guerra o els morts als fronts. Seria interessant que la Facultat de Palma aconseguís que les persones de cada poble recollissin la temàtica de guerra, fent servir els arxius locals i la tradició oral. Són temes molt interessants, però que jo no faré. També seria molt interessant fer els estudis sobre Menorca i Eivissa. A Menorca a mi m'admiro perquè per

la quantitat petitíssima de gent que hi ha, tenen una capacitat de feina i estan duent a terme una quantitat de projectes que a Mallorca, tenint una universitat i un personal capacitat, proporcionalment no existeixen, encara que s'ha de dir que moltes persones de Mallorca també fan molt bé la feina. El que fa l'Institut Menorquí d'Estudis no té comparació amb res del que es fa a Mallorca. En canvi, a Eivissa hi ha molt poca cosa. De vegades hem intentat muntar un número de "Randa" dedicat a Eivissa i no hi ha hagut manera.

- Quins creu que han estat els efectes del cinquantenari en les investigacions sobre la Guerra Civil?

- Pens que tant a Mallorca com fora de Mallorca, els cinquanta anys de la guerra des del punt de vista de la renovació historiogràfica han representat molt poc, encara que hagin sortit coses que estan molt bé. És un tema que molts dels que l'hem estudiat ha estat per motivacions personals que sobrepassen de bon tros la commemoració i que ja hi fèiem feina des d'abans. Aquests tres anys,

en què tothom demanava conferències i articles, han permès de fer unes síntesis o han permès moltes vegades de repetir mal repetit allò que ja se sabia. Ara, des del punt de vista de motivació de persones noves, jo diria que d'Història Contemporània hi ha molt pocs especialistes en guerra civil que siguin professors a les diverses universitats, i per això els professors han empès més els estudiants cap al segle XIX. I això que de segle XX encara hi ha molts de temes que encara estan per fer, si bé és cert que des del 75 de guerra civil han sortit bastants de treballs.

- Quin ha d'esser el paper de la història local dins el tractament de la Guerra Civil?

- Jo pens que sempre hi ha d'haver una relació entre les diverses persones que fan estudis de temes històrics per fer síntesis de tipus més general. Si un fa un llibre sobre la història de la guerra civil a tot l'Estat espanyol sense saber el que va passar a Galícia, a Andalusia, a Madrid o a Saragossa, dirà una colla de desbarats com han dit el noranta-nou i mig per cent dels manuals de tipus general com el de Tuñón de Lara, el de Tamames, o el mateix d'Hugh Thomas, que en un altre temps ens va servir, però el tornes a llegir ara i, amb les modificacions que hi ha anat fent, cada vegada és pitjor. I en el cas de Mallorca passa el mateix, i en aquest sentit em fa l'efecte que la feina que varen començar a fer en Damià Ferrà-Pong i en Joan Miralles arreblegant història oral és molt important i s'hauria de continuar, encara que no limitant-se només a la història oral, perquè la història oral tota sola és molt perillosa.

- Creu que l'actitud del moviment obrer de Mallorca va esser substancialment diferent al de Catalunya respecte a la qüestió nacional?

- Jo diria que en uns moments determinats, certs sectors del moviment obrer tenien una línia internacionalista, i que llavors els nacionalismes els consideraven burgesos. A Catalunya, per exemple,

això va tenir una manifestació molt clara. Hi va haver una polèmica quan va sortir el llibre de Jordi Solé Tura "Catalanisme i Revolució Burgesa", que atacava tot el moviment catalanista, acusant-lo de classista i de burgès i oposat a la classe obrera i atacava molt Prat de la Riba. I en

Els llibres d'història han baixat molt de venda, entre altres motius perquè s'ha saturat el mercat.

Ara sí que és possible fer aquesta feina de parlar amb gent que havia estat a grups clandestins, però fa uns quants anys ningú no hauria dit res.

aquell moment en Josep Benet el va contradir, i hi va haver una gran polèmica. El que deia en Solé Tura era un poc la postura oficial del PSUC aleshores. Però al cap de poc temps, el PSUC i Comissions Obreres a Catalunya varen canviar, i varen demanar l'autodeterminació, i per un altre cantó en Termes des de línies anarquitzants va estudiar també el moviment obrer català i va descobrir una sèrie de factors de catalanisme i nacionalisme. Per tant, a Catalunya

crec que aquest estigma d'unió entre catalanisme i burgesia ha desaparegut. En canvi, aquí el que passava era que el moviment obrer era minoritari, en part estava relacionat amb en March, i n'Alexandre Jaume mateix tenia por que segons quin estatut fessin permetria que les dretes locals encara actuassin més. I per tant, aquesta línia antinacional o antiestatut, pens que no era tant en contra de la possibilitat que hi hagués un estatut, sinó de l'estatut que sortiria d'acord amb els vots que hi havia en aquell moment. Aquí en realitat no hi ha hagut mai cap partit nacionalista important, i així com a Catalunya tant el PSC com Convergència oficialment són nacionalistes, aquí el PSOE no ho ha estat mai, i del Partit Popular, no en parlem. I també una cosa molt curiosa és que l'intel·lectual més catalanista que hi ha hagut és n'Alexandre Jaume, que ho era en teoria, perquè en la pràctica com tothom sap era castellà de família, d'origen i de tot, i a més ell estava en contacte amb en Prieto. Ara, a "El Obrero Balear" criticaven Villalonga, que era anticatalanista. I després de la guerra, forçosament no hi podia haver cap element fins molt més tard. És a dir, que continuava aquest moviment obrer únicament de classe, i teòricament internacionalista.

- Finalment, voldríem que ens definís el paper que va tenir Montserrat dins l'oposició antifranquista

- Durant molts d'anys va esser un de tants de llocs a Catalunya on es feia una labor de suplència, en un moment en què les llibertats de reunió i expressió estaven prohibides, i el fet nacional estava perseguit. Moltes de parròquies, qualche lloc concret de jesuïtes i d'altres religiosos i monges tingueren aquesta funció. I Montserrat també, però no va esser ni de bon tros ni l'únic, ni el que hi va fer més. La Caputxinada va tenir molta més influència i molt més pes que la reunió d'intel·lectuals de Montserrat amb motiu del procés de Burgos. Però allò que fou més important no fou l'aspecte polític, sinó el cultural, la protecció que des de Montserrat es

Josep Massot el dia que va presentar el llibre "Vida i miracles del conde Rossi". Palma, abril 1988.

donà a revistes com "Serra d'Or" o "Qüestions de Vida Cristiana", la introducció de la llengua catalana a la litúrgia després del Concili Vaticà II. Són coses que si en aquell moment no hi hagués hagut un nucli que ho posàs en marxa, ara tot seria molt diferent. Per exemple, en el cas de la litúrgia varen fer els cants perquè es poguessin cantar; és clar, són coses que ara fan riure un poc, però en aquell moment no hi havia absolutament res i es podria haver fet dins l'església absolutament tot en castellà, i això hauria representat

l'entrada d'un costum que no s'hagués tirat enrera. Els anys 46 ó 47 ja se va fer una campanya per tot Catalunya simplement amb una carteta del governador Barba Hernández que deia que creia que estava bé que per les festes de l'entronització de la Mare de Déu de Montserrat es fes propaganda en català. I a partir d'aquí, sense cap fonament legal, se va tirar endavant. I a part, a Montserrat es varen fer reunions de tots els partits i se'n varen fundar, un dels que se fundaren fou Convergència. I també hi va haver refugiats de tots els partits

possibles. Un dels refugiats va esser en Tortella (el fill del que havia estat batlle de Campanet durant la guerra). El record molt bé, perquè em va demanar pel seu pare, i em va dir que en coneixia un fill. I és clar, jo vaig lligar caps i vaig saber que era ell. I al cap d'un cert temps vaig saber que la policia l'estava cercant per la carretera d'Inca (una vegada fins i tot varen tancar la circulació), i que oficialment era a Canàries. I un altre refugiat amb el qual vaig estar qualche vagada fent feina plegats, era n'Antoni Serra. □

hilarario

- Material Tècnic de dibuix
- Llibreria Tècnica de dibuix
- Papereria

EN CATALÀ:
 Blocs impresos de factures,
 albarans i rebuts.

C/. Aragó, núm. 10 Tel. 46 45 72
 Palma de Mallorca
 C/. Quint, núm. 3 Tel. 71 54 33

L'arribada de la primavera: emoció i lirisme del moment

JOAN BARCELÓ I COLL

«C'est du côté de Méséglise que j'ai remarqué pour la première fois l'ombre ronde que les pommiers font sur la terre ensoleillée, et aussi ces soies d'or impalpable que le couchant tisse obliquement sous les feuilles, et que je voyais mon père interrompre de sa canne sans les faire jamais dévier»

(MARCEL PROUST, París 1871-1922)

Un dia d'hivern, tot passejant o guaitant des de la finestra, tenui la sensació, ràpida i esplendorosa, que la primavera ha arribat. Quins són els símptomes? És quelcom difícilment abastable i definible. Està en la dolça i càlida suavitat de l'aire, en la placidesa del seu panteix natural, en el precís i clar afinament dels colors, més purs i amorosits, en la carícia tèbia del ventijol, lleu i vivaç, en el perfum verge i penetrant que us ve del camp. Tot, sobtadament, us fa descobrir o redescobrir la primavera.

Us vénen, clares, netes, precises, esporgades i essencials, les imatges del vostre entorn immediat, acompanyades dels nous sons naturals que burxen per emergir i mostrar el seu esclat de vida. Xiscles i xiuxiueigs d'ocells en vol, enfervits de joia, embat fresc o salí del mar proper, dring d'aigües juvenívoles que porten el record de la muntanya, enjogassament d'animals domèstics, astorada i silenciosa reptació de llargardaixos i dragons entre les pedres que fan el mur, el despertar del batec delerós que fa créixer el món vegetal, defici i mobilitat dels homes i les seves passions, velles com la terra i rejoyenides com el sol.

De cop, descobriu que una nova visió del món exterior se us obre des

Els cicles vitals de la naturalesa han proporcionat abundants temes artístics per a l'art modernista del vitrall.

del vostre interior. Les sensacions, els conceptes i la frisança afloren amb desig d'expressió. Sentiu la necessitat de projectar-vos vers l'exterior. Les llargues passejades donen calma i placidesa. Sortiu amb una idea o intenció determinada i, ai las!, l'esclat de vida del moment us fa canviar fàcilment d'opció. Brolla el neguit interior. Un cercar per no trobar. La dificultat d'aprehendre el tot. La insatisfacció pel què heu fet, el què no heu fet i el què hauríeu de fer. L'afany punyent d'absorbir el món exterior i

de formar-ne part activa. Una hipersensibilitat receptiva i esponjada que us porta a captar i gaudir de l'èxtasi del moment.

Se us fa difícil la definició de totes les captacions. Tot són impulsos per néixer i emergir. Un devesall d'expressions que lluites per ésser. El vostre entorn més familiar també, a la seva manera, ho manifesta: gats mandrosos prenent el sol a redós, cans enjogassats empaitant-se pels carrers polsosos de cases emblanqueïdes, l'encabritament dels jocs i xiscles dels

nens, el neguit dels adolescents en flor, la tendra deliquescència amorosa de les parelles, l'alenada de l'aire fresc de les cases amb portes obertes i batent, les cortines de xarxa blana o lli amorosit que s'inflen i es desinflen o les de paper, fusta o plàstic que repiquen sense fi, el so precís, clar, solemne, greu i llunyà de les campanes que criden a reflexió i a prec.

Us ve el desig de resseguir antics corriols i estrets caminots que porten a enlloc, al que desconeixeu o als vostres records més llunyans. La imaginació s'esperona i el vostre món personal s'enriqueix. Amb el vostre pas trepitgeu el ric tapís humit que fa el terra, les restes dels bolets tardorencs i la fullaraca tova, càlida i macilenta. Els vostres ulls descansen en el viu color del pedruscal ennegrit que voreja el camí. Esparragueres juvenils de teixit tendre, sarsaparilles aspres i entortolligades, mōres que creixen vers la maduresa roja de l'estiu, coixins de verd fosc tenyits de violeta del romaní aromàtic, la rudà d'olor pudent, l'estepa verda, gris, sedosa i de galta rosa o enfarinada, l'or de la ginesta, la frisança tremolosa de les fulles dels arbres, la delicadesa, gràcil i vibràtil, de les flors silvestres, formades per les mil i una crucíferes, papilionàcees, euforbiàcees, escrofulariàcees, compostes i demés famílies del catecisme vegetal que fan la delícia i el desig dels estudiants de botànica, els nens, els poetes, els enamorats, les papallones i el brunzir dels insectes, però no pas dels pagesos.

En un camp ondulant de blat verd i tendre, entre la cridòria indestriable dels ocells, lluita, per vèncer, la sang ardent dels pètals, fràgils, plens de vergonya i estremiment, de les roselles. Els pardals, davant la parella, estarrufen les seves plomes lleugeres i amb el seu petit cos, botit i rodó, fan uns curts saltirons, picotegen nerviosament en terra, fan un gest de dubte, reculen, s'acaronen vivaçment els becs i emprenen el vol ràpid i harmoniós del joc amorós. Les orenetes, fines, àgils i lineals, mostren les corbes estilitzades fent una cal·ligrafia de ziga-zaga que es retalla en el cel clar, amarat de blau, entre l'arc central dels

seus nius, suspesos en els alerons dels batents de les cases i el pentagrama dels cables elèctrics. Algun vell campanar desafia el temps, amb la presència impàvida, esvelta, vigilant i solitària d'una cigonya.

El soroll de mar us arriba solemne, greu i pausat. Al matí, el mar en calma s'omple de filtracions de verd i blanc, sobre un blau mandrós, suauement estergit. El vent li dóna una respiració lenta i compassada. Al migdia, en la superfície del mar, llambregen el blanc escumós i el gris xarbotant. Els fons marins tenen encara el xipolleig hivernenc i el peix mostra la desconfiança del fred i l'amor al cau protector i benèfic. Cap al tard el mar s'entendrirà i cobrirà de tons perles molt irisats i blancs lleugers i renovats dins un blau cobalt, sota el cel esbatanat que dibuixen les aus migratòries en formació ordenada de vol. És també l'hora de l'enjogassament de les gavines, atapeïdes de

peix blau i de blanc argentat. Algun corb marí, greu, negre, àgil i gràcil capbussa, amb delit, enginy i profit, el dors marí.

Els homes faran el seu camí en el coneixement de si mateixos i dels altres. Places, carrers i vores de mares cobriran de grups, famílies, amics i parelles. El dia serà alegre, fi, rejuvenidor, nou, auroral. És l'esclat i l'esquitx de la primavera que trobam en el color tendre i amorosit del cel i de la terra, en el respir compassat del mar i en el neguit per ésser, existir i resplendir que porta al revifament de les espècies i a l'espurneig de la primavera. És el moment per a fer o llegir la poesia, íntima i essencial, que expressa la fragilitat i fugacitat de les coses, la bellesa i el fulgor de l'instant, el despertar i l'energia dels nostres impulsos somorts i la subtil i virginal presència en què s'obre el món exterior, el pur esclat on abocar la nostra consciència. □

Vitrall de l'alemany Ludwig Dietrich, que s'establí a Barcelona a finals del s. XIX. Els seus fills Lluís i Marc continuaren la dinastia de vidriers a l'obra de Palma, on obriren taller el 1934.

Cap a la normalització bibliogràfica: el *Butlletí bibliogràfic del Dipòsit Legal*, de Mallorca

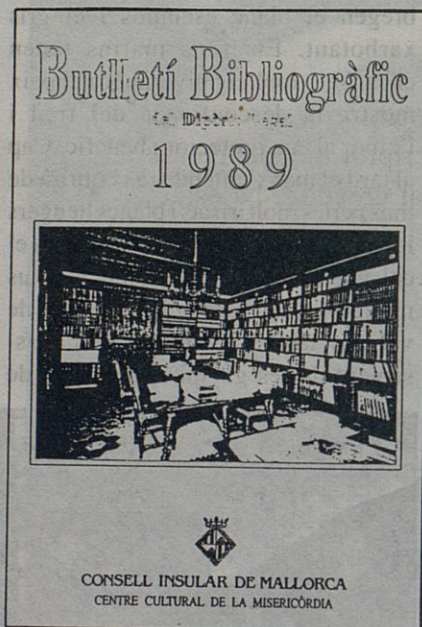
JAUME BOVER

Amb motiu del traspàs de competències en matèria de política del llibre, de l'Administració central a l'autònoma balear, es cometeren certs errors que han resultat molt cars i que són de difícil rectificació, els quals no és ara el moment d'analitzar. Foren el fruit de l'ambició i de l'infantilisme polític.

Un d'ells, i no el més rellevant, era que malgrat el pas dels anys el Consell Insular de Mallorca no complia un deure tal vegada més moral que legal, de difondre la producció editorial de la seva circumscripció territorial per mitjà d'un butlletí, com és corrent a tot el món. Altres autonomies amb un nivell de vida més baix que el nostre compleixen amb correcció aquest deure.

Una visió abreujada del panorama podria ser el següent.

La Xunta de Galícia a través de la Dirección Xeral de Cultura, Subdirección Xeral do Libro e Bibliotecas fou la pionera en publicar des de fa deu anys el *Boletín Bibliográfico de Depósito Legal de Galicia*. La Consejería de Educación, Cultura y Deportes del Principado de Asturias publica el *Boletín bibliográfico del Depósito Legal de Asturias*, a cura de la Biblioteca Pública Estatal de Oviedo, des de 1986, amb una realització tècnica impecable. La Conselleria de Cultura, Educació i Ciència de la Generalitat Valenciana començà a publicar el 1983 la *Bibliografia valenciana*, títol equívoc, car en realitat és el butlletí del Dipòsit

Legal. L'Institut Català de Bibliografia de la Generalitat de Catalunya publica la *Bibliografia nacional de Catalunya* la qual es basa en els materials procedents del Dipòsit Legal però presenta uns objectius i abast molt superiors als butlletins esmentats. L'Institut Menorquí d'Estudis ha publicat un únic volum del *Butlletí del Dipòsit Legal de Menorca*, a cura de la Biblioteca Pública de Maó, corresponent als anys 1986-1988.

Tots aquests butlletins pretenen difondre una gran part dels testimonis escrits, visuals i sonors produïts al seu territori, com un índex significatiu i fiable del desenvolupament cultural, permetent fer un seguiment de la vida cultural del país.

El Dipòsit Legal fou creat a Espanya el 1958 amb alguns segles de retard respecte a altres països euro-

peus. La Dirección General de Archivos y Bibliotecas del Ministerio de Educación Nacional publicà el primer número del seu *Boletín del Depósito Legal de obras impresas* l'abril de 1958. Els cinc primers números, d'abril a agost, estan estructurats per províncies i per tant el seguiment de la producció balear és fàcil de fer. A partir de setembre s'unifica tota la producció nacional en una sola seqüència.

Ara, trenta anys després, es pot disposar d'un instrument d'àmbit local i fiable per a conèixer la producció impresa de Mallorca: el *Butlletí bibliogràfic del Dipòsit Legal [de Mallorca]*, a cura de la Biblioteca de Cultura Artesana. El primer número correspon als dipòsits realitzats durant l'any 1989, i just inclou les publicacions impreses; cal esperar que als propers quedin inclosos les produccions visuals i sonores, com a Astúries.

Ben arribat sia, malgrat el retard. Ara, el més important de tot queda per fer. Com diu l'actual papessa de la bibliografia, la Sra. Marcelle Beaudiquez, el més difícil d'un butlletí d'aquestes característiques no és la seva realització tècnica o aconseguir un suport econòmic, sinó la continuïtat. Que no sia flor d'un dia, o d'una campanya preelectoral, i que les diverses polítiques culturals del pervenir no malmenin aquest intent de normalització bibliogràfica, ans al contrari, que tot superant diferències tinguin el coratge de complir la legislació vigent.

Per molts d'anys i bons! □

Josep Maria Carandell

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Barceloní de naixença i d'ofici, Josep Maria Carandell (1934) va estudiar filosofia a la Universitat de Barcelona, Madrid i Hamburg, literatura a la de Munic i sociologia a la de Tokio. Després de molts anys de viatjar i de fer una mica de tot —repartidor de pa, descarregador del moll, comuner, professor, locutor, ninotaire— s'instal·là definitivament a Barcelona, l'any 1966, com a escriptor independent. D'aleshores ençà la seva activitat creadora ha estat constant: lletra i música de cançons— com *La cançó de les balances*, recollida en diverses antologies populars—, conferències, articles periodístics, programes radiofònics, guions de televisió—*L'art amagat*, *Crear i viure*, *Cent anys de teatre català*—, organització de tertúlies culturals i classes de literatura moderna i d'art dramàtic. Té publicats una colla de llibres sobre la seva ciutat com *Guia secreta de Barcelona*, *l'Eixample*, *Mirades a la Plaça Reial*, *Salons de Barcelona*, id'altres. Ha escrit també teatre: *La cançó de les balances*, *Violeta*, *A les 20 hores*, *futbol*, i alguna escadussera telenovel·la com *La vela i el vent* i *El mestre*. Ha fet força incursions en el món de l'assaig. *Prínceps* és la seva primera novel·la.

- Si no vaig errat sembla que *Prínceps* la vares escriure quan et faltaven dos anys per fer els 50 i la idea sorgeix en un viatge al Japó.

- Feia temps que tenia començada una narració sobre tres joves amics. La vaig recuperar i, durant sis mesos, vaig prendre notes. Volia que fos: una obra que tractés tots els temes divins i humans (com és propi de tota primera novel·la) seguint la frase del poeta Gil de Biedma: "Las primeras novelas son malas porque lo quieren decir todo: y por eso son buenas"; que tingués uns personatges vius i descarament humans; que fos anti-casolana i el més universal possible, amb aparició a Barcelona de molts estran-

gers i obres estrangeres; que no amagués els fracassos i defectes dels personatges ni tampoc els èxits; que fos tota ella escrita en català encara que fos evident que molts dels personatges parlaven en castellà; que tingués una forma clàssica —la del "Bildungsroman"—, ja que no estava preparat per a més complicacions; que fos planera allí on convenia i filosòfica on em semblava bé. Tracta del tema que diu el protagonista: "Si jo no descobreixo el meu destí, que se n'hauria d'endur amb una forta ventada inextingible, almenys que trobi el meu caràcter. I que tingui un amor i un amic". Els tres protagonistes representen la totalitat del personatge

Prínceps

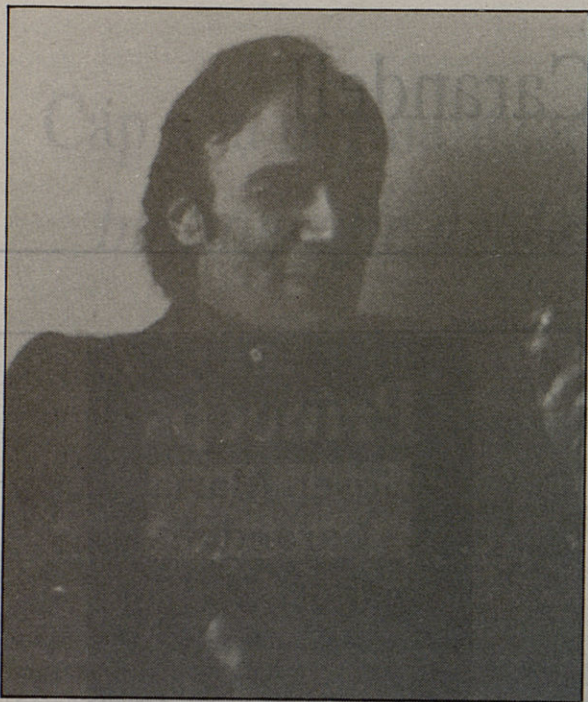
Josep Maria Carandell

El Mirall i el Temps

Hamlet: un, les inseguretats i els dubtes, així com la interioritat i la consciència; el segon, la bogeria aparent com a lluita contra l'estupidesa social; el tercer, la lluita per la justícia. És un llibre d'amor i d'amistat, escrit amb apassionament, perquè és el primer dels protagonistes el que trenta anys després vol reviure aquell temps turbulent per tal de conèixer les seves arrels humanes i intel·lectuals.

- Sembla que la teva grafomania et ve de casa: gran biblioteca, gran interès dels pares per la cultura, etc. Fa poc em deies que la mare et llegia d'adolescent la col·lecció "Bernat Metge" i els poetes Maragall, Costa i

Josep Maria Carandell.

Llobera... Un home com tu, que mai no has deixat d'escriure ni un dia a la teua vida ¿com veu els problemes de l'escriptor català?

- El més gros i més increïble és la falta d'un molt bon diccionari català-castellà, ja que molts hem estat educats en castellà i rebem moltíssima informació, llibres, etc. en castellà. Un segon problema és que, per a guanyar-te la vida, no hi ha pràcticament publicacions en català per a col·laborar-hi, i les poques paguen malament. Veig molt malament el futur del català, però no m'importa haver-me decidit pel català; les causes perdudes em van, i vull posar el meu gra de sorra. Ara m'agrada molt més escriure en català que en castellà, encara que domino aquest darrer idioma molt millor: potser per això mateix: l'esforç d'escriure en català fa que escrigui amb més cura, més lentament, com si de l'oli m'hagués passat al gouache o a l'aquarel·la. La literatura catalana actual és difícil de jutjar perquè n'hi ha poca; encara importen més els escriptors individualitzats que els corrents literaris; aleshores, tot depèn que les obres t'agradin o no, no pots escollir massa; per altra banda, el nivell, en general, és inferior al de la

primera meitat del segle XX, i això fa que m'interessi més el que podem arribar a fer que no pas el que ja s'ha assolit. Trobo una gran sort que hi hagi molta novel·la: una cultura real no es fa amb poesia sinó amb novel·la, sense que això vulgui dir que hi pugui mancar la poesia. Llorenç Villalonga, la Rodoreda i Pedroló posen les bases, afortunadament sòlides, amb la paradoxa que són superiors als que hem vingut després. Ens manca la tradició seguida de Modernisme-Noucentisme-República. La novel·

lística actual catalana és, encara, poc àmbiciosa. La seva "cultura" és, encara, mediocre. Però es va veient com puja el nivell any rera any. Sóc relativament optimista. Ens falta, també, el teatre: sols hi ha dos o tres autors.

- Parlem del teu mètode de treball.

- Per a escriure la novel·la vaig decidir que em posaria cada dia a la taula a les 9,30 i que treballaria fins a les 14, sense contestar al telèfon, ni veurè ningú. I així ho vaig fer. Potser vaig fallar només de 20 a 30 dies, per causes superiors (TV, problemes familiars, anar a cobrar —una de les feines més pesades de l'escriptor). Ara, amb la segona novel·la torno a fer el mateix. Després de dinar, descanso una hora. Treballo tota la tarda —classes, articles, altres llibres. Al vespre, llegeixo. A les 11 h., al llit, lectura fins a quarts de dues. Lectures diverses: filosofia, història, poesia, física, llibres d'art, alguna novel·la, alguna revista. M'he tornat molt metòdic. Em fa falta una bona tertúlia. Escric primer a mà i després a màquina. Repeteixo una pàgina set o vuit vegades, a màquina. Escric una pàgina cada matí. Si en faig més de dues, segur que haig de començar de nou. Quadern al costat per anar prenent

notes. Per a fer la novel·la, primer m'hipnotitzo com si m'enamorés d'una noia. Penso tot el dia en ella, de manera que quan surto de classe, etc., ja torno a pensar en la frase següent de la novel·la, en una escena, etc.

- ¿Ets un home optimista, amb molts de projectes?

- Projectes relatius: escriure cinc novel·les fins que tingui 60 anys. També tres o quatre obres de teatre. I un parell de llibres de contes. Espero que llavors ja no hauré de treballar com un escarràs per a guanyar-me la vida. Seria molt feliç vivint fora de Barcelona, en una casa amb jardí d'arbres, una biblioteca i que la meua dona seguís pintant al meu costat. Desitjo tornar a Itàlia tres mesos. Veure Mèxic, Nova Iork i Los Angeles; no tenir néts fins l'any 2000. Conèixer en López Crespi aviat, per a donar-li les gràcies.

- A vegades has dit que el millor que et podia passar a la vida era ser allò que en diuen artista (escriptor, pintor, músic, ballarí, actor, etc.). ¿Encara penses el mateix?

- Trobo que és l'única manera de viure dues vegades: una, quan vius, l'altra, quan crees. Tot allò que se m'ha escapat vivint ho procuro retrobar en l'escriptura. L'escriptura em permet de pensar en coses, escriure-les i donar-les a conèixer, coses com l'amor i la mort, els sofriments i les alegries, etc. Molta gent, potser la majoria, es perd tots aquests plaers de la recreació. Ser lector o espectador és l'altra gran cosa que es pot fer en aquesta vida, si les obres s'ho mereixen. Detesto viure de manera inconscient. De tant en tant trobo a faltar l'acció: però la puc recrear en els llibres. Detesto estirar més el braç que la mànega. Detesto però, també, la manca d'ambicions. Sé que visc la vida per etapes: això vol dir que canvio d'estat cada tres, quatre o cinc anys. Intento de mantenir una forta tensió entre la tradició i la modernitat: no sabria prescindir ni de l'una ni de l'altra. Tinc sentiments i idees molts pessimistes i una actitud vital molt positiva. □

De missatges que no arriben al cor i altres subtileeses

RAFEL CRESPI

La veritat és que m'he cansat de cada dia topar-me amb la mateixa estampa. Solidàriament us en faré cinc cèntims. Imaginau-vos el quadre: suburbi de ciutat rural ran d'una de les carreteres amb més trànsit de tota Mallorca, dins un solar no gaire bucòlic; justament allà, entre terrossos sense espoltrir i cugula, hi trobam els dos personatges de la nostra història —dues tanques publicitàries (no us penseu que ara us descrigui una història d'amor postmodern talment la que han afaïçonat madò Liberty newyorkina i el seu Cristòfol Colom olímpic).

Bé, tornem a les tanques. Segurament ni estaven enamorades ni es coneixien. Simplement, s'ignoraven. En una s'hi oferia publicitat d'un hipermercat feta en català: "Hi ha de tot i molt", deia el seu lema. A l'altra hi havia l'estampa de don Francisco Obrador aspirant al títol de Molt Honorable President de la nostra Comunitat Autònoma que anunciava que la intenció del seu vot era una "decisión de progreso".

Cada dia en tornar a casa, fitant aquells dos reclams publicitaris em feia la mateixa reflexió: mirau per on l'atzar ha posat en ridícul una campanya prepotentment en espanyol per part d'un partit que ha volgut disfressar les seves reals intencions amb un canvi de sigles, intentant copiar les estructures d'aquest partit al Principat, però que en el fons ha adreçat un missatge en espanyol amb la intenció d'emportar-se el vot castellanista. Justament l'anunci de l'hipermercat era l'antídot. La mostra real si més no a la part forana —d'una certa sensibilitat vers el problema de

la llengua. O dit en altres paraules, que l'ús de la llengua catalana no implica una pèrdua de beneficis.

D'altra banda, en canvi, la coalició PP-UM ha estat en aquest aspecte una mica més lleial a la llengua pròpia i ha usat a totes les tanques el lema en català sense que això li hagi pressuposat una manca de vots —no hi hauria estat de més que haguessin posat dos accents per fer-ho més confitat.

De tota manera, aquesta campanya electoral ha posat ben de manifest les

una segona tongada electoral per esbrinar si ho han fet perquè no els feia peça anar al col·legi electoral, perquè passen, o simplement perquè s'han estimat més anar a la platja —sempre servirà d'excusa per justificar les derrotes o si més no les contrarietats electorals.

Es diu que a les eleccions locals, el gruix d'abstenció prové d'aquells col·lectius poc arrelats. Parlant clar, en el nostre cas, de la població castellano-parlant. Si això no fos cert, cosa possible, resultaria que a aquesta

En Palma

VOTA PSOE

Decisión de progreso

intencions lingüístiques dels partits majoritaris. La desvergonya del PSOE envers aquest tema ha estat prou evident i sense cap subterfugi; el PP-UM ha demostrat la seva mentalitat diglòssica. L'estil pagesívol d'un català de madona de possessió contrastava amb el més pur castellà perfeccionat a la Universitat de Navarra.

L'abstenció sempre és i serà un enigma. I mentre els que s'abstenen no manifestin ben a les clares perquè ho fan —cosa que potser requeriria

gent no li ha fet massa por rebre els impactes visuals del català a les tanques, per tant és, amb el temps i una canya i una mica de voluntat política allò que avui en dia en diuen material reciclable. Si això fos cert, l'assumpte de l'abstenció, resultaria que aquesta gent, a més de totes les connotacions que té, prou escainades per la brama popular, és a més a més desagradida perquè no ha fet cas d'un reclam —responsabilitats de govern que diria en Josep Moll— fet expressament per a ella. □

Palestina (2)

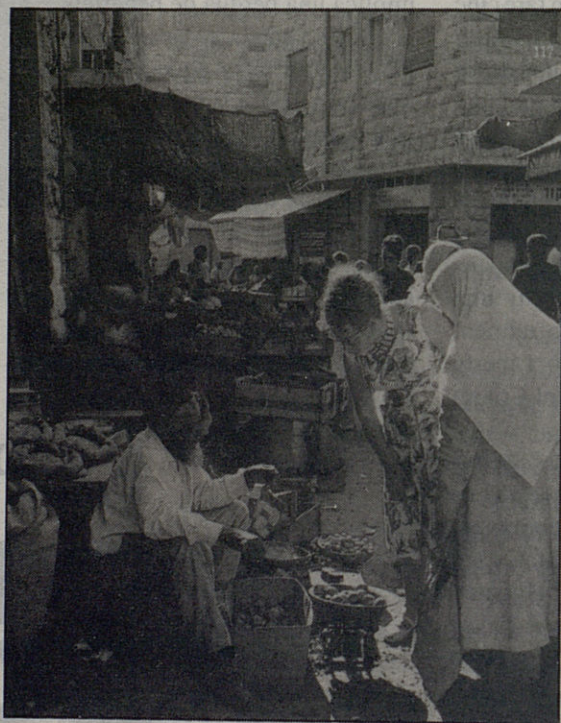
Nazaret, la cuina de Maria

MIQUEL FERRÀ MARTORELL

Avui en dia, de Haifa (o Jaifa, que no cal confondre amb Tel Aviv-Jaffa, més al sud) hi ha només un curt trajecte amb automòbil que no passa de la trentena de quilòmetres. Deixem doncs el mar a la nostra esquena i marxem per la ruta de la Baixa Galilea, tot sortint del recinte urbà i dels voltants de la població pel poble de Qiryat Tivon. Però abans de perdre de vista la bella població portuària, deixem que parli la gran poetessa de Llucmajor, Maria Antònia Salvà, la nostra companya en esperit. Tampoc ella es pogué sostreure de glosar aquest cel, aquesta mar, aquestes torres i aquestes teulades.

«La corba platja riu sota el cel
de Tolemaida fins al Carmel.
Caifa, la perla de la petxina
té ja tot l'aire de Palestina.
Sos fassers guaiten altius i bells,
les caravanes de sos camells.
L'ombra acostant-s'hi sembla que
canta:
Besa la terra, la Terra Santa».

Però la nostra segona etapa és Nazaret i Nazaret apareix sobre el vessant meridional d'aquesta comarca muntanyenca, entre verdes fondalades, roca i gespa seca, xiprers venerables i oliveres velles, amb un cabdell de carrerons i les torres de les esglésies, sinagogues, mesquites i convents. Però la seva torre capital és encara el Puig Tabor, amb la basílica de la Transfiguració. Si hi entrem d'hora baixa ho podem fer en companyia de Miquel Costa i Llobera encara que ens hàgim de situar en la primavera de 1907. Què hi descobrí el nostre mossèn dins tan bíblic escenari? Tal volta la Font de Maria, on van les dones a omplir els seus càntrics ahir com avui? O potser la

Un mercat a Nazaret avui mateix.

Sinagoga vella on diuen que predicà Jesús?

«Tan verda fondalada -diu el poeta- sembla recollir-se com un cor humil: Damunt la modèstia de tes colines el silenci correspon a la pau de l'estel qui te guaita... Tes filles tornant de la Font amb l'àmfora plena caminen a pas solemne: tos infants a peu descalç donen impuls d'adoració. Oh vila desdenyada d'on se deia que res bo podia sortir-ne: Gloriosa te saludam entre totes les ciutats de la terra!»

Deixem però que un altre company de renom ens digui també la seva. És

Jacint Verdaguer, que visità Nazaret el maig de 1889, tot exclamant:

«Natzaret, que significa Flor, és verament la flor de Galilea, esbaldada en el si de les muntanyes. Eixes per deixar-la asseure a plaer, tenen la forma d'amfiteatre, o millor d'una grandiosa petxina en la qual conca o ampla boca està asseguda la ciutat i qual columnela o cor és el Santuari de l'Anunciació, en el fons de la vall, ditxosa, triada entre totes les encontrades del món per rebre les primeres petjades del Déu fet home».

Avui, aquesta visió és diferent. L'església actual de l'Anunciació fou construïda el 1969 pels franciscans imitant l'estil renaixentista italià.

Així i tot, en el subsòl, davallant per una escaleta fosca, ens serà possible d'arribar a la «cuina de Maria», la capella de Sant Josep i l'esglesiona de l'Anunciació, amb les columnes de Gabriel i Maria, ambdues mostrant la posició dels personatges en aquell episodi entranyable per a tots els cristians.

I fora, en el carrer, hi podem trobar aquesta presència enrarida del peregrí, el frare franciscà, el policia sionista, la madona àrab, el sacerdot ortodox i les criatures, moltes criatures jueves i musulmanes que no poden ésser encara companys de jocs. □

Raimon a ses Voltes

Una estona, només una estona, amb Raimon

SANTI ADROVER

(FOTOS: TONI MARTORELL)

Ha tornat Raimon a Palma. Ha tornat el trobador, el professor d'història, el cantautor de Xàtiva. Ha passat algun temps des de la darrera vegada que gaudírem de la seva presència. De què ens parlarà? Segur que encara conserva aquell lirisme en l'expressió poètica i aquella força en la melodia.

Ens parlarà del blanc i del blau? Ens mostrarà camins d'aigua? Potser ens dirà com respira la mar (pensant en Espriu). O tal vegada ens recordarà un octubre dolç i el diàleg d'una dona i un home sense temps.

Amb els amics

És la vigília del recital. Ens trobam a l'hotel. L'acompanya la seva dona, la companya de sempre, Annalisa. És amable com sempre, i està content de tornar a Ciutat. Té molt bon aspecte.

Ha passat algun temps; algunes dificultats familiars, ja solucionades, han produït aquest silenci. Ara, malgrat que no hi ha disc a mig termini, fa feina pensant en el futur. Parlem dels darrers treballs, de la seva qualitat, de l'ús dels moderns instruments. Aquesta vegada, comenta, ve tan sols amb dos músics.

El preocupa l'escenari, el temps no és bo aquests dies a Palma.

És l'hora de sopar. L'Obra Cultural Balear i alguns amics han organitzat a

Pina, un petit poblet, un homenatge. Pel camí, en el cotxe, parlem de tot. La situació política, les pròximes eleccions «fan ballar» els polítics.

ROLDAN

OFICINES I DESPATXOS S.A.

A la seva disposició en:

- Despatxos Direccional
- Despatxos i Oficines Generals
- Mampares d'Oficina
- Separacions simples i dobles
- Estanteries Emmagatzematge

- Estanteries Gran Càrrega
- Biblioteques
- Cadires i Taules apilables per a col·lectivitats

Complements: Llums

Cendrers (de peu i sobretaula)
Caixes Fortes, etc.

Eusebi Estada, 68 (carrer del tren de Sóller)
Telèfon 20 98 13

CIUTAT

Anam passant pobles, a Raimon li agrada el nostre Pla i els nostres vells ametllers.

Hem arribat. L'encontre amb altres amics. Paraules de benvinguda, abraçades, estretes de mans. Es nota que hi ha estimació per Raimon.

A taula torna la conversa. L'ambient és senzill, com ell. La política, el prestigi dels que governen. La llengua, la il·lusió i esperança en la seva definitiva consolidació.

Apareix la nostàlgia, era inevitable. Tal vegada l'esperàvem més pensant en el passat que en el present. Deim que no som nostàlgics, però en el fons recordam. No és dolent fer-ho; sovint ajuda a millorar el present i a veure el futur.

És l'hora de les paraules, de mostrar el nostre agraïment a Raimon, per l'ahir, per l'avui, per sempre. Ell contesta als amics. El nostre gest, i el d'altres moltes persones li dona la força per seguir cantant.

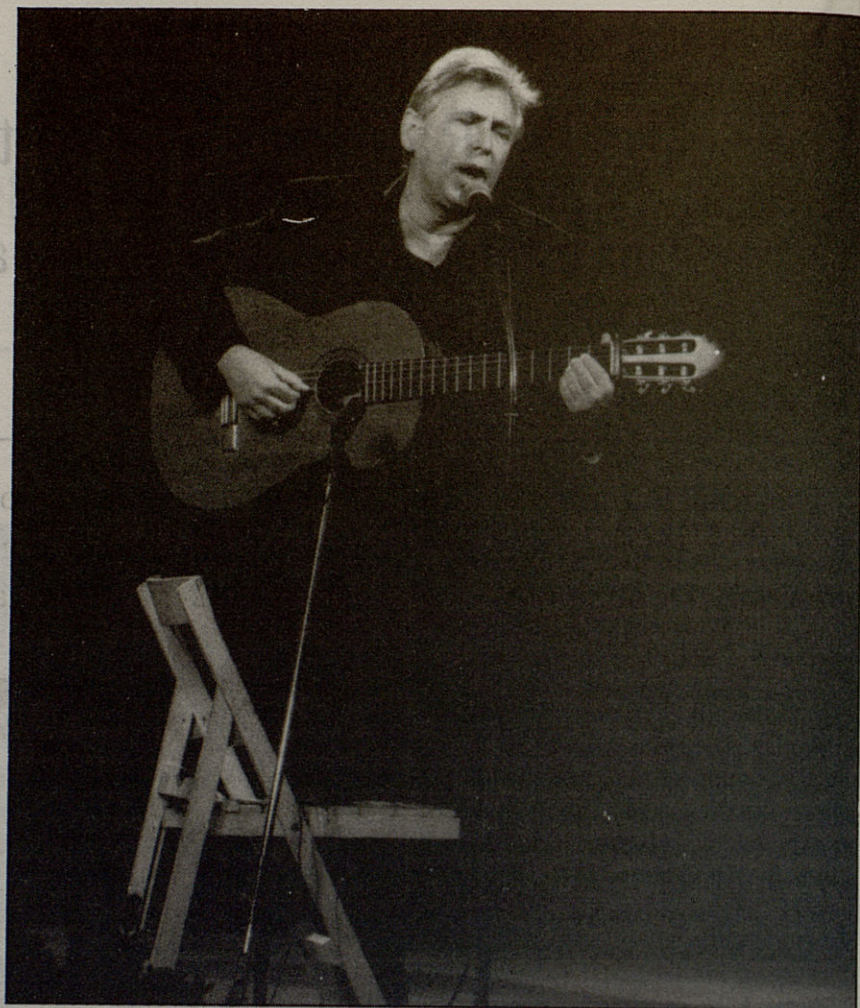
Ha estat la nostra «giornatta particolare». Moltes històries, somnis, esperances han tornat a la memòria aquesta nit.

Es fa tard. Raimon necessita el descans d'un bon professional. Demà ens ha de tornar a fer aixecar de nou.

I de nit a ses Voltes...

És el dia del recital. Poc a poc es fa fosc. No hi ha perill, fa bon temps, la pluja aguanta. La gent arriba i és fidel a la cita. Cares velles, cares joves, cares que esperen el que els ha de dir.

Arriba el moment, Raimon surt a l'escenari. No hi ha presentació. La seva guitarra, i una petita cadira com sempre. Se'l veu tranquil, segur. Al

darrere Ferran Cubedo, al contrabaix, i Miquel Blasco a les guitarres li acaben de donar aquesta seguretat. El so és correcte. El recital és variat, cançons dels darrers treballs, «Del blanc i el blau», «La mar respira calma», cançons de més enrere, «Com un puny», «Indesinenter»...

Ens torna recordar que «no hem de perdre els orígens per poder conservar la nostra identitat». Encara crida que està disposat a «dir no» a moltes coses.

Ha connectat. La gent s'ha tornat a aixecar. Raimon ha de tornar a sortir. Les fredes i mudes pedres de la nostra murada han estat l'altre testimoni.

No ens ha de quedar cap dubte. No han mort els trobadors; són encara molt necessaris. Si Raimon ens ha fet recordar, no és dolenta la nostàlgia. Sobretot si ens ajuda a no oblidar els valors que sovint oblidem els homes.

Torna aviat Raimon, els teus amics sentim plaer escoltant la teva veu...□

FES-TE CONÈIXER
Anuncia't en
EL MIRALL

**AMB EL
SUPORT DE**

fundació congrés de cultura catalana

Enganxats en els símbols

PERE FONT

«La paraula no és la cosa».

KORZYBSKI

Al cap i a la fi, això són només dos dies. Vaja, que per tant no cal amoïnar-se més enllà del necessari, ni anar amb el cor dins d'un puny i compungits per la vida. Ens sobren neguits i inquietuds fora de rosca, i ens manca més intel·ligència que gosadia per enviar a fer trons un bon grapat de fantasmes, dels fantasmes-mite, dels déus creats, que des del fons de les boires personals de no sé quins deures, culpes, obligacions i auto-exigències ens obliguen a treball, pena i sacrifici. Rebutant-nos la festa.

Més fortament alligonsats per empreses missioneres que per l'espontaneïtat del gaudi, ens hem fornit per les mil lluites, hem plantat cara en relatiu camp de batalla o hem predicat la tabarra sermonejadora de les santes causes, deslligats algun cop, però, ai las!, del nivell concret i evident del sòl, els cucs i les endíviies.

Convé la sana, si no santa, desdramatització de lluites encara que fecundes, la baixada de trona, la penjada de sotana de qualsevulla clerecia per quedar-se talment en pèl o en bragues front al ras saludable i gens constipadís de l'absència de causes totals i absolutes.

Hem esmerçat prou temps rompent massa llances estèrils per la defensa de bubotes a dojo, d'abstraccions nuvoloses i asexuades. Així ens ha captivat el combat pels símbols. Enamorats dels signes, ens emborratxàrem de símbols. I el primer, el qui parla i enraona, hipnotitzats dels

nostres sistemes simbòlics, ens fascinen els miratges i quasi preferirem més el mot i la paraula que l'evidència clara de la realitat punyent i contundent.

Emportats i entabanats per idealismes o romanticismes, confonguérem molt sovint gimnàstica amb magnèsia, llagosts amb llagostes i mamelles amb magranes. Sí que és ver que mig encertàrem en molts d'aspectes. Sobretot fórem honrats, i, quixots (o santsjordis, tant se val) de la llengua, férem el que pertoca i pertocava, esperonejant contra les envestides agressives dels imposadors forans de símbols a la força, d'ells, dels més que ningú insuportables africanassos amb cresta ben encesa i engrunant tot déu en llur carroportal d'essències pàtries. Llàstima que a nosaltres potser una excessiva hipersensibilitat ens entorpís de rigidesa una tasca que, presa més esportivament, ens hauria esdevingut

més desèmpallegada i, conseqüentment, més eficient. Però també és ver que enfilats per les branques de l'entusiasme i d'una sobrevalorada semàntica, despegàrem lluny de l'obvietat de superfície i desplaçàrem en quinta fila el fet primer i elemental de l'idioma com a, sobretot i abans que no res, sistema simbòlic de comunicació de realitats molt o poc concretes. D'altres n'hi hagué també que confongueren símbols amb realitats, i, optant per gramàtica i diccionari, se'ls descuidà la tangibilitat dels objectes i acabaren clocpius quan foren incompresos o esmaperduts quan comprovaren que la paraula «aigua» no calmava la set, ni el mot «pa», la gana.

I d'altres, mentres, s'entretenien o cabrejaven amb draps, escuts i banderes, o cantussejaven i ploraven himnes de victòries o derrotes de «grans» i honorables causes.

Molts hem patit poc o molt l'estafa

Hipnotitzats dels nostres sistemes simbòlics, ens fascinen els missatges.

Ens cal alliberar-nos de cert esclavatge dels símbols.

emocional dels símbols, petant ara l'empanxament indigest de la bavarada abstracta i corrent sempre el risc hipotètic, però no impossible, d'ésser incautament utilitzats pels estafadors pragmàtics, per les guineus a l'aguait i arraulides rera les bardisses sobretot foranes però també pròpies dels simbolismes, experts a treure sempre tallada i bon agost de profit, negoci i política en nius de mangarrufa i caciquisme.

Encara ara, però, no estam tots prou guarits. Ens cal alliberar-nos de cert esclavatge dels símbols per tal de retrobar, així, les plantes, els cossos i les pedres.

No ja una persona sencera, sinó tan sols un dit o una orella importen més que qualsevol carretada de símbols. Així que ens convé graduar la intensitat de certes empreses. Convé anar amb compte. Pels símbols convé calcular fredament el que cal sacrificar o sacrificar-se. Ridícul i trist és constrènyer la vida a l'estret circ dels valors abstractes de la testa i la ment. Millor girar proa de tant en tant vers l'evidència, vers la costa terrena de la participació dels sentits, aprenent

d'una vegada, i si ja no resulta massa tard, a escoltar, ensumar, mirar, tastar i tocar, definitivament indiferents ja també als representants dels sants de l'altar i la categoria.

Imposada l'anècdota, ens sobren desmesurats esforços. També el del patrioterisme de la cultura-mite-veritat-total o el de la cultura-esquema-sagrat-inamovible. Trencada la idea d'identitat nacional com a dibuix definitiu i definitivament establert, guanyam molt més que deu pams de llibertat, ja no fatalment esclaus de cap destí fixat ni marcat. Que bé aniria que tot tribalisme gregari (sobretot l'armat amb l'exèrcit, control i policia, però també l'altre amb semblants aspiracions i potencialitat d'Estat) relativitzés fins a un cert punt d'indiferència els fets de Cultura quan aquesta perillosament es defineix com a essencialisme i valor «en si» i de «per se». I és que també s'ha menjat la carabassa als despistats amb la història sobre el caràcter presumptament sempre valuós de la cultura pròpia i popular. S'oblida que gran nombre de valors culturals esdevenen, més que no res, valors de «conseqüència», de

derivació secundària, fruits conseqüents de causes prèvies. Mort el cavall i el batre entorn de l'era, morta la causa i Na Linda i, per derivació, morta la cançó (la cultura) que en fluïa.

En transformar-se els agents dels fets culturals, quina estupidesa fer-ne un gra massa i arrencar plors i desgàcies en defensa del que, desarrelat, només pot aguantar-se amb voluntarisme d'estaló o crossa ortòpèdica! De quina cosa serveix el plany si, alterades estructures econòmiques, socials o vivencials, es fa inevitable l'enfonsament de les velles conseqüències de cultura que se'n derivaven? Per això fidelitat o no fidelitat als trets culturals ha de ser condicionada o empena per l'acció causal de la dinàmica vital, no per cap mena d'emotiu sentimentalisme, per molt íntim o sentit que pogués arrelar-se'ns.

I quan la caparrudessa es fa glòria és quan, captivats de certa identitat, oli ranci i passat, hom s'entossudeix, vulguis no vulguis, per fer necessari allò que la realitat de l'evidència nega. Llavors s'afegeix més llenya encara a la complicació i a la dissort de l'home. És com si una especial situació ambiental climàtica determinés un conseqüent hàbit de vestimenta i llavors, per fidelitat cultural, un s'aferràs a continuar amb el mateix abillament havent-hi hagut un canvi meteorològic radical.

D'aquí que potser, un cop alliberada (és possible?) d'interferències comercials, caldria «descontrolar» la cultura de determinismes i voluntarismes, deixant-la rutllar en el seu propi solc fisiològic sense barreres entorpidores, ni tutors, ni àrbitres, ni salvadors ni ministeris.

Això sí, per a l'home concret. Per al Joan Tal o Na Maria Qual, per al veí o per al company perjudicat de lluny o vora casa. Només per a l'home concret segur que sí que és bo afanyar-se i rompre's el cuir si pertoca, encara que sense esquingar-se tampoc cap múscul fonamental, perquè, uep!, un mateix també és -o no?- l'home concret.

Però sí. Importa l'home i no en parlem de la dona. I l'ajuda interpersonal, anònima, discreta, sense

reconeixements, aplaudiments, homenatges, estúpides glòries i honors innecessaris. En el fons ho hem sabut sempre, però millor mai no perdre-ho de vista ni oblidar-ho: l'home és el que importa. Sí que també els símbols, però molt després, convencionals i com a instruments servidors de l'home i mai no a l'inrevés.

I com que la vida és la vida i ens ha donat barram, si s'arriba al punt inevitable de repartir llenya i cop de troncada, serà en el cas extrem -però no sempre improbable- de protegir-nos la supervivència amenaçada, la individual, la física. Llavors s'explica (i la pressa de l'acció en l'espolsada potser no doni sempre temps a debatre's sobre si «es justifica») no només la mobilització de la urgència sinó la gaitada o la guitza a l'adversari. Vius i ungles ho exigeix a la vegada la defensa de fórmules, de sistema i codi de regles d'organització i convivència i si és que resulten vàlides, solidàries i lliurament acceptades i funcionen en l'ordit del grup que empari els individus en mutual inter-ajuda.

Importa, en definitiva, viure i sobreviure, no empipar ni ser empenyats, rutllar relaxats i sense la boca agra, aguantar metxa en la dissort ineluctable i fruir, si és possible, els fruits i les pomes de l'existència, tirant endavant i endavant fins a l'esclafit final. I llavors ja veurem, o no veurem, si allà dalt tot serà, o no, mel i sucre amb un Sant Pere majestuós i clau en mà que, impacient, ens esperi. Ja veurem. □

Esporles, octubre de 1990.

Fundació Jaume Bofill

ajuts a la recerca

- Anàlisi crítica del funcionament del nostre sistema polític.
- Educació, formació professional i sistema escolar.
- Ètica i valors en la societat contemporània.
- Història contemporània de Catalunya.
- Identitat europea i pluralitat de cultures a Europa.
- Migracions i mercat laboral.

Fundació Jaume Bofill
Provença, 324, primer
08037 Barcelona
Telèfon 258 87 00
Fax. 258 87 10

FEINA DE QUALITAT

Xisco

ARTS GRÀFIQUES

C. del Baix Riera, 1-B
Telèfon 24 03 86
07008 Palma

Plànols topogràfics Fotografies aèries

ESTOP

TOPOGRAFIA-FOTOGRAFIA-PROJECTES

Plaça del Rosselló, 4-A, 3r.
Telèfon 72 33 56 07002 Palma de Mallorca

La llengua a l'àmbit formal de l'Església: o estàndard, o folklorisme

GABRIEL DE LA S. T. SAMPOL

Realment, no vivim en un país normal. I, si el nostre país no és normal, no hauríem d'esperar que la nostra llengua ni l'ús que se'n fa ho fos. Síntoma d'això és el registre lingüístic que s'utilitza als àmbits formals. Fixem-nos, per exemple, en l'ús de la llengua per part de l'Església de Mallorca. En el cas de les llengües normals, la varietat utilitzada en aquest àmbit és l'estàndard. No ocorre així a la nostra illa.

Per començar, els textos usats a la litúrgia, donen cabuda a dialectalismes i vulgarismes inadmissibles (com «sebre», posem per cas). Encara que som partidaris d'una varietat formal fortament unificada, som capaços de donar el nom estàndard, com a mal menor, a un registre de llengua que superi particularismes excessius. No és el cas dels textos litúrgics. A més, hi ha publicat un *Nou Testament* per a ús de les diòcesis balears amb iguals privadores concessions a la llengua parlada de Mallorca. Que, per ventura, els espanyols fan missals adaptats a la parla de Càceres?, o hi ha cap versió de la Bíblia en dialecte de Liverpool? La resposta a aquestes preguntes (i el fet que a hores d'ara, hom vegi anunciar misses «en mallorquí») ens confirma que el català no és una llengua normal.

A més d'aquesta -diguem-ne- disposició general a ajudar a aquesta anormalitat, hi ha aportacions particulars de molts de preveres, que fan les homilies en registre col·loquial, sovint en la seva versió més incorrecta

NOU TESTAMENT

Diòcesis de Mallorca, Menorca i Eivissa

El Nou Testament editat el 1987 pel Centre d'Estudis Teològics de Mallorca en el correcte registre de llengua propi de la tradició literària de l'Església. L'ús inadequat dels nivells locals contribueix a l'amputació de la llengua, empobrint-la perquè sigui comprensible per tothom en un anivellament sempre per la part més baixa, que en definitiva a qui empobreix és al poble. (N. de la R.)

i vulgar. Per afegit, hi ha capellans que, no satisfets amb això, es dediquen sistemàticament a «traduir» el text litúrgic en dialecte (fins i tot la Consagració!).

I quina explicació ens donen d'aquest comportament? Que ho fan per no distanciar-se del poble. Però, justament, el poble sap que a l'àmbit formal eclesiàstic no s'usa el mateix registre de llengua que per parlar del temps o per discutir al cafè. I prova d'això són les oracions. O és que

aquests capellans, en resar la *Salve*, diuen i volen fer dir «girau-los cap a noltros, Senyora» en lloc de «girau-los, Senyora, envers de nosaltres»?

Donaré una prova més de la saviesa del poble (a qui no importa distanciar-se d'aquells que pretenen no distanciar-se d'ell): una llegenda piadosa que em contava la meua àvia, al cel sia. La transcriuré perquè hom vegi com el poble (per boca d'ella, en aquest cas) distingia l'ús informal de la llengua del formal, segons parlàs el narrador o la Mare de Déu i sant Josep.

«Quan sant Josep se'n va témer que Maria estava encinta, se va enfadar i li va dir: "Jo te duc cap a ca teva". La posa damunt sa somera i cap en es camí se'n va. Quan varen ser pes camí, varen trobar pomes.

Josep gusta d'una poma.

Maria diu: "També en vui".

"Qui te n'ha fet venir a ganes, que te'n don i que te'n cui".

I la Mare de Déu diu:

"Pomera baixa les rames per la virtut del Senyor".

I sa pomera... [amb gests explicava que l'arbre baixava les rames perquè Maria pogués collir una poma]. I sant Josep diu:

"Ara conec jo, Maria, que portau el Redemptor, que el Redemptor vós portau, que, quan los braços alçau, los arbres fan cortesia".

"Així és que ara, Maria, cap a ca nostra anam". I la se'n tornà a endur cap a ca seva».

Tot això demostra que el poble no ha trencat amb tota una tradició i, en canvi, l'Església sí. Es va passar de fer els sermons en català a fer-los en castellà. Quan les llengües vernacles prenen el lloc del llatí a la litúrgia, el català ja ha estat desplaçat. Ara, que s'ha intentat posar les coses al seu lloc, hom no sap com fer-ho i cau en el dialectalisme.

I això és perillós, molt perillós. Perquè el fet que la majoria de misses de la capital sigui en castellà i que part dels capellans oficiï en dialecte les misses en català, tot plegat, és un camí que només pot conduir al sucursalisme i, en definitiva, al folklorisme.

Un exemple il·lustratiu d'això que diem és el cant de la Sibilla. No s'hauria de permetre que s'interpretés a cap missa en castellà. La gent que assisteix a una missa en aquest idioma, no vol fer del català la llengua d'una part de la seva experiència religiosa. Dins aquest marc, un cant en català - exempt de la solemnitat del llatí - només pot ésser interpretat com a folklore, cosa que atempta contra la seva intencionalitat.

O estàndard, o folklorisme: aquesta és l'opció. Aleshores, que els preveres que «no volen decantar-se del poble» es deixin de romanços i siguin conscients del que fan, que reconeguin que la nostra llengua és anormal i no d'una gran riquesa que cal potenciar, que reconeguin que fan folklorisme i que n'assumeixen les conseqüències. Però, per favor, que no posin el poble com a excusa, que no diguin que ho fan perquè el poble ho entengui millor o per acostar-se al poble. Aquesta excusa no és vàlida: en primer lloc, perquè -com hem vist- el poble no és beneït, i, en segon lloc, perquè el poble també té dret a una mica de dignitat. LAUS DEO.

□

Gabriel de la S.T. Sampol és llicenciat en filologia catalana i poeta.

EL CATALÀ A EUROPA

Estudiants alemanys i austríacs a Mallorca

JOAN FERRAN LLORENS I LÓPEZ

Alemanya és un dels estats on els estudis sobre el català tenen més força. Actualment hi ha 32 universitats alemanyes en les quals es pot estudiar aquest idioma. Entre aquestes universitats destaquen Colònia, Hamburg i Frankfurt.

Aprofitant que aquest març una trentena d'estudiants alemanys i austríacs procedents d'onze universitats (Leipzig, Braunschweig, Köln, Hamburg, Frankfurt, München, Bamberg, Regensburg, Berlín, Salzburg i Graz) passaven 15 dies de vacances a Mallorca amb el programa *Turisme Cultural*, vàrem poder parlar amb tres d'ells i conèixer la seva opinió sobre el català. Aquests tres estudiants eren: Jan Rüdiger (de la Universitat d'Hamburg), Babette Huhn (de la Universitat de Colònia) i Susanne Heyse (de la Universitat de Frankfurt).

Tots coincidiren a dir que Mallorca els havia agradat. A Jan el van complaure especialment l'Arenal i Campanet. Segons em va dir "Hi havia una sensació completament nova per a nosaltres. Hi ha tantes Mallorques diferents! Encara que això sigui una mena de frase feta, és veritat". Susanne, en canvi, em digué: "Té una naturalesa molt bonica. Com a país m'agrada moltíssim, però només es pot gaudir de la seva bellesa quan no hi ha massa turistes i quan un es queda fora dels centres turístics, que són horrorosos". Una qüestió que em va semblar molt interessant demanar-los és per quina raó estudien el català.

Cadascun d'ells difereix de com ha tingut el primer contacte amb la llengua. Jan ha començat a estudiar el català a través dels seus estudis d'occità. Babette ho ha fet a causa dels seus estudis de castellà, triant el català com a optativa. Susanne, en canvi, va conèixer l'idioma estiuant al Principat i fent amistat amb gent de Barcelona que li explicà els problemes sociolingüístics de la llengua.

També els vaig demanar llur opinió sobre el futur del català. Mentre Jan veu el català d'una manera molt optimista i considera que "El català ara és tan fort com totes les altres llengües del seu entorn", Babette desitja un bon futur al català ja que per a ella "És una llengua molt maca i una cultura molt interessant". Però va ser Susanne qui em va donar la visió més realista amb la idea següent: "Si els catalans aconseguïssin millorar el prestigi de la seva llengua dins la seva pròpia societat, suposant això un èxit bastant gran de les campanyes de normalització lingüística, el català dins Europa podria tenir futur. Però si els catalans mateixos no volen normalitzar l'idioma, el català no tindrà cap paper dins la Comunitat Europea".

Desitjam tota la sort del món a aquests estudiants, i tant de bo que els catalans tinguem tant d'interès per la nostra llengua com el tenen aquests alemanys i austríacs. □

Joan Ferran Llorens i López és estudiant de Filologia Catalana.

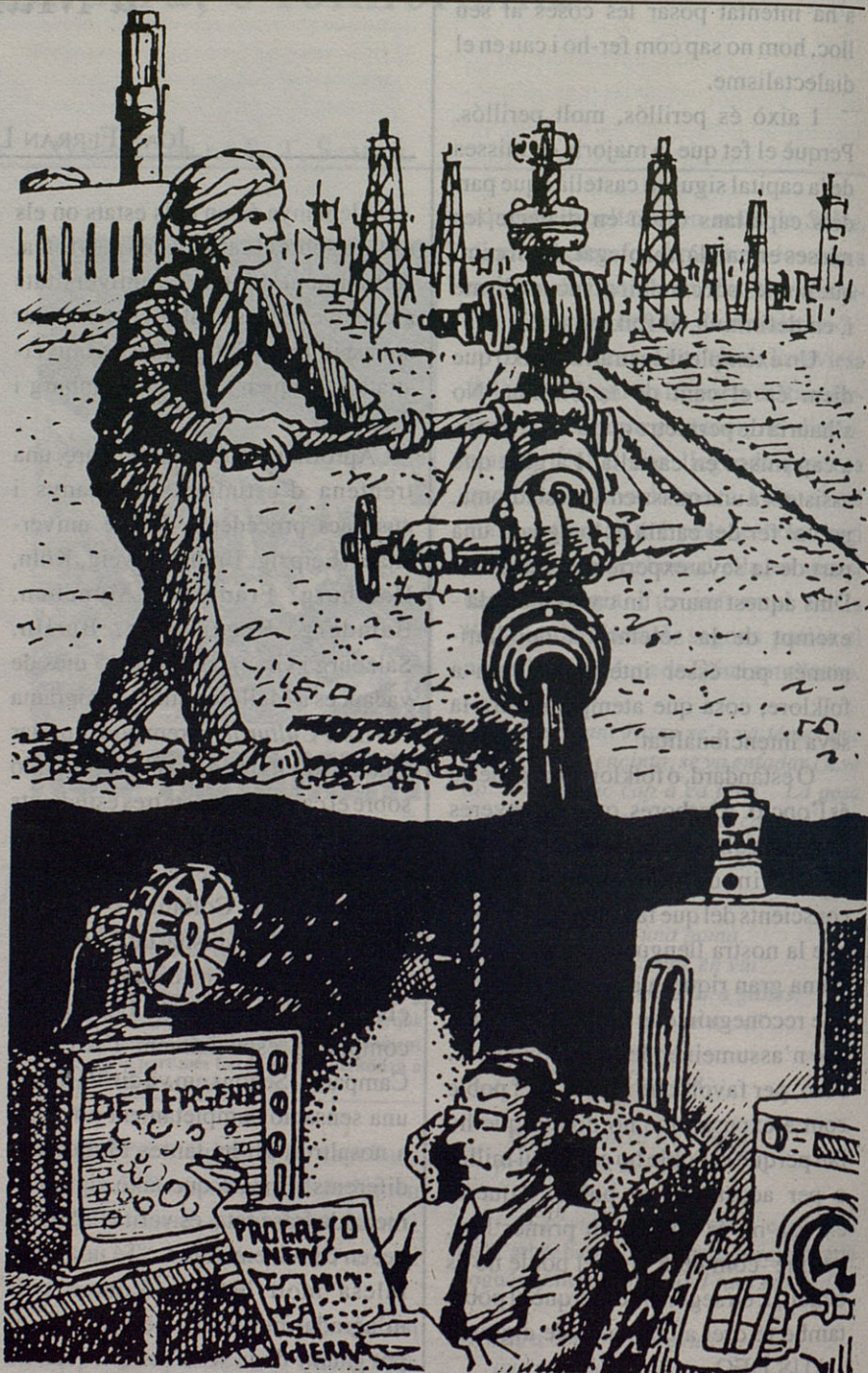
On és el nou ordre mundial?

ANTONI PENYA BARCELÓ

Passat l'espectacle vergonyós de la guerra del Golf Pèrsic comença la ignomínia de l'oblit. La seguretat del retorn a les rutines quotidianes ha succeït al negit provocat per les disturbadores notícies sobre l'esdeveniment bèl·lic. Tanmateix, una embranzida conservadora ha aprofitat la victòria militar de les forces liderades pels E.U.A. per difondre entre l'opinió pública la necessitat de la modernització dels exèrcits, de la renovació de les institucions armamentístiques i de la reorientació dels seus plantejaments estratègics per "prevenir" futures agressions. Aquest discurs va acompanyat d'una dura crítica al moviment pacifista, el qual és acusat d'ingenuïtat per l'actitud oposada a la guerra que ha mantingut des que l'exercit iraquí va envair l'emirat de Kwait. La guerra ha estat la millor de les sol·lucions possibles per tornar les coses al seu lloc. Les mateixes veus han reclamat la culminació de l'ofensiva amb una intervenció militar definitiva més enllà de les resolucions de les Nacions Unides. L'única alternativa a la conflictivitat de la regió és novament el pragmatisme militar.

Les línies que segueixen volen sortir al pas de les interpretacions promogudes per l'aparell ideològic dels "triomfadors" i subretxar alguns dels aspectes que aquests acostumen a deixar de banda, però que sota el meu punt de vista constitueixen elements importants dins una crítica pacifista i raonada a la nova onada armamentística dels noranta.

Resulta significatiu recordar que els E.U.A., en el moment d'iniciar-se el conflicte travessaven una recessió econòmica que, manifestant-se en diferents indicadors (caiguda de la tasa anual de creixement, augment de l'atur...) estava deixant "un solar ple

Avui assistim a l'espectacle de l'oblit.

d'empreses que han fet fallida" (1). Per contra, l'inici dels atacs estadunidencs repercutí en una activitat inusitada de les borses de valors i de

mercaderies, tot compartint l'eufòria de la Borsa de New York, el promig Down-Jones de la qual enregistra una alça de 114 punts, possiblement el

segon guany més important de tots els temps fins llavors. Fins aquest moment, en paraules de Mitchell Fromstein, directiu de l'empresa Manpower, s'estava observant com "es posa una guerra sobre una recessió" (2).

Pel que fa a la indústria d'armaments, Julián Martínez escrivia en el diari El País que "Els resultats dels primers dies del conflicte bèl·lic no poden ser més optimistes per al sector de la defensa. Pràcticament tots els valors relacionats amb la indústria militar han pujat a Wall Street, alguns amb alces del 37 % en els primers dies de la guerra, com és el cas de la General Dynamics, fabricant dels poderosos míssils de creuer Tomahawk, els caçabombarders F-111 o el tanc M-1. El seu rival, la McDonell Douglas pujà un 25 % gràcies a la seva escaparatada que inclou els caces F-15, els F-18, l'helicòpter Apache" (3). Aquestes perspectives tan positives eren compartides per altres empreses fabricants de bombes d'impacte múltiple, equips d'orientació i guia electròniques i sistemes de navegació aèria. Jorge Oller, un català nacionalitzat estatunidenc que es dedica a la importació de peces per als vehicles Humer, substituïts del Jeep, afirmava que "Ara estam tots contents i esperam beneficiar-nos d'aquests moments" (4). Des de novembre, Oller havia rebut un creixent nombre de comandes. Segons un analista militar de Salomon Brothers quan començàs "l'exhibició televisada dels tancs i equips de terra i la Marina i el seu material, els valors bursatils de les empreses fabricants tindran la mateixa resposta alcística que fins ara" (5).

El conflicte del Golf Pèrsic serví també, doncs, per provar els nous enginyers fabricats en els últims anys, atès que les guerres de baixa intensitat no eren els escenaris més adequats per fer-ho, a l'ensem que els inesperats ingressos sanejarien les comptabilitats de la indústria militar americana, la qual precisa d'unes inversions cada vegada majors per desenvolupar màquines i equipaments tecnològicament complexs i que, des de novembre de 1989 havia experimentat una minva en els seus negocis.

La indústria d'armaments fou la base sobre la qual els E.U.A. superaren l'etapa de la Gran Depressió. Gràcies a la creació d'indústries d'armament aquests sortiren d'un buit productiu que arribà a comptabilitzar 9.000.000 d'aturats. La producció armamentística arribà a representar el 42 % de la producció nacional durant els tres últims anys de la II Guerra Mundial, i entre 1939 i 1945 la indústria nord-

amb els sectors aeronàutic, les telecomunicacions i les tecnologies de la informació, que són les branques claus de la nova etapa de la industrialització. Al mateix temps, al voltant d'empreses com la Raytheon (fabricant dels míssils anti-míssils Patriot) o Martin Marietta (cofabricant amb l'anterior dels esmentats projectils), que ocupen a 77.000 i a 70.000 treballadors respectivament, creix una constel·lació de milers d'empreses mitjanes subsidiàries.

Cal recordar que el pragmatisme que postulava la intervenció militar com única sortida per a la construcció d'un nou ordre mundial fou la fórmula que amagà el xantatge del bloc occidental: els mals ocasionats per la guerra serien menors que deixar que la situació evolucionàs mitjançant l'aplicació d'altres mesures -cosa que s'ha revelat radicalment falsa car als morts de la guerra, tant civils com militars hi cal afegir els de la guerra civil al sud, els del moviment d'alliberament kurd, el drama i els morts dels refugiats i fuits. La repressió i les tortures dutes a terme per l'exèrcit iraquí han estat substituïdes per les dels seguidors de la família reial kuwaitiana, que les han fetes extensives als sectors pro-democràtics de l'emirat davant la mirada impassible dels aliats. L'ecocidi que pateix la zona tindrà unes conseqüències mundials quasi bé incalculables. Els incendis dels pous petroliers generen diàriament la mateixa emissió de CO_2 que tot el parc mundial de cotxes.

Aquest xantatge encobria un altre fet substancial que fou minimitzat durant les operacions militars: els mateixos països que fins aleshores havien finançat i equipat l'exèrcit iraquí eren els que ara es preparaven per devastar-lo. En el període 1983-1987 l'Irak encapçalà la llista dels importadors d'armament pesat.

El balanç militar era el patró que regulava la cursa d'armaments generada per la dinàmica de blocs en les seves diferents versions. L'historiador i activista del moviment per la pau a Anglaterra Edward P. Thompson batià encertadament la doctrina política de la dissuasió nuclear amb el

Els incendis dels pous petroliers generen diàriament la mateixa emissió de CO_2 que tot el parc mundial de cotxes.

Els països en vies de desenvolupament perden cada vegada més al comparar el que ingressen per les seves exportacions amb el que paguen per les importacions.

americana duplicà la seva producció, dins la qual els materials de guerra representaven el 66 % del total industrial. Des de llavors, el sector militar-industrial ha dirigit l'economia dels E.U.A., fet que s'accentua en l'actualitat ateses les seves connexions

El comerç d'armes —els tres primers països productors són els EUA, l'URSS i França— assorteix els arsenals de regions amb conflictes territorials, ètnics i polítics latents.

mot "exterminisme" i n'explicà els seus engranatges (6). Malgrat la distensió Est-Oest, la infraestructura militar creada durant la Guerra Freda no ha estat desmantellada.

No obstant això, el balanç militar també era emprat per mantenir els equilibris de poder geoestratègics en el sud. Ara, desaparegut el perill de l'Est la implantació d'aquest sistema en els països del Sud resta intacte i es fa visible en tota la seva cruïsa. El comerç d'armes cap al Sud mai no ha deixat de créixer. De fet, existeix una llarga llista de guerres que sols surten a la llum quan la magnitud de les matances o l'oportunitat de manipulació política donen lloc a la notícia: Afganistà, Angola, Birmània, Cambotja, El Salvador, Etiòpia, Guatemala, Irlanda del Nord, Líban, Libèria, Moçambic, Palestina, Perú, Ruanda, Sudan, Sri Lanka, Somàlia, a més de Cachemira i Punjab, Filipines, Colòmbia i diverses repúbliques soviètiques.

Tanmateix, el tràfic d'armes cap al tercer món em sembla indissociable de la missèria estructural de la majoria de la població dels països de l'hemisferi Sud, principal causa, juntament amb l'herència de les fronteres fictícies de l'etapa colonial, de la inseguretat.

L'actual ordre econòmic mundial —que es sustenta en doctrines i polítiques econòmiques dictades pels països del Nord ric, així com en organismes i institucions financeres com el Banc Mundial, el Fons Monetari Internacional, els convenis de l'Acord General sobre Arancels (Gatt) sobre els quals el Nord s'ha reservat el control, serveix únicament a la finalitat d'establir condicions reproductives del model de producció, consum i distribució del Nord. Per exemple, un dels trets principals de l'evolució del comerç mundial de la darrera dècada és el deteriorament dels termes reals d'intercanvi a favor del Nord. La davallada dels preus de

les matèries primeres i dels productes agrícoles ha significat el creixent endeutament dels països perifèrics i l'increment de la competència entre ells. Al contrari, els preus dels productes manufacturats que aquests països importen han pujat. El resultat és que els indicadors comercials mostren com els països en vies de desenvolupament perden cada vegada més al comparar el que ingressen per les seves exportacions amb el que paguen per les importacions. En els anys quaranta les exportacions del Sud representaven el 30% de les exportacions mundials; avui, sols el 20%.

Tenir una bona collita o augmentar la quantitat de producte exportat no és suficient, també han de poder ser comprats a preus amb que no es perdin diners, cosa realment difícil quan els preus es fixen a les borses de Xicago o Londres. Si la solució per redreçar l'economia se cerca demanant un crèdit al F.M.I., s'ha caigut en el pitjor dels jocs financers i el millor negoci

del Nord: el deute, manipulat mitjançant el domini del sistema bancari internacional. Si un país no disposa de suficients reserves per equilibrar la seva balança de pagaments pot sol·licitar un crèdit del F.M.I. que serà concedit en funció del que aquest país aportí al Fons. A partir del 50 % i fins el 140%, el país peticionari signarà una carta d'intencions, per mitjà de la qual es compromet a realitzar un pla d'ajustament i estabilització econòmica, que en la pràctica és equivalent a delegar la direcció del país en els experts i tecnòcrates del Fons i pagar els interessos dels crèdits fins a l'exhauriment. El F.M.I. és el paradigma de la regla que aplica el Nord al Sud de donar amb una mà per sostenreure el doble amb l'altra (7).

La creixent competència desfermada entorn els productes agraris, d'altra banda, pot suposar la intensificació dels conreus dels països que depenen d'aquestes exportacions. I amb la intensificació vendrà l'in-

crement del consum energètic, de fertilitzants i biocides químics, i d'aigua, a més d'accelerar els processos de substitució dels conreus de productes de subsistència i accentuar la dependència econòmica puix que les noves llavors híbrides no són renovables. Les economies perifèriques que no acarin aquesta tecnològica quedaran definitivament fora del mercat. A les que ho facin els estan reservades el desenvolupament de les comunitats agrícoles i l'emigració dels seus components a les metròpolis on no tindran cap oportunitat fora de la mendicitat i la delinqüència, l'enverinament dels aqüífers, l'avanç de la desertificació.

Mentre les democràcies de mercat no han pogut evitar que la natura pagui els beneficis de les empreses, l'ajut que s'ha lliurat al Sud s'ha concentrat bàsicament en els projectes que suposen destrucció ecològica. Les Organitzacions No Governamentals, que impulsen projectes de desenvolupament autosostingut sense

afectar les estructures culturals de les comunitats locals reben un trist 3'9 % de l'ajuda total al tercer Mon, el gruix de la qual es reserva per mega-projectes. El Tercer Món està acollint ja aquelles indústries que no es volen al Nord pels seus efectes nocius per la salut (recordeu Bophal) i està esdevenint el dipòsit dels residus letals de les nostres indústries. Mentre el Nord tendeix a reservar-se la producció de noves tecnologies, finançant-la amb el reemborsament dels interessos del deute, exporta al Sud les tecnologies més obsoletes i contaminants. El "gapp" tecnològic separa encara més la distància entre els dos mons. Una nota més: l'Amazònia està essent deforestada per vint transnacionals dels E.U.A., deu del Japó, sis d'Alemanya, cinc d'Itàlia, tres d'Anglaterra, i el grup suís Nestlé. Tots nosaltres consumim diàriament els productes que fabriquen aquestes empreses: Ford, Sony, Suzuki, Fiat, Volkswaguen, etc.

D'altra costat, el comerç d'armes,

Durant els tres últims anys de la II Guerra Mundial, la producció armamentística dels EUA representà el 42 % del total de la producció industrial. Des de llavors, aquest sector ha dirigit l'economia nord-americana.

els tres primers països productors de les quals són els E.U.A., la U.R.S.S. i França, assorteix els arsenals de regions amb conflictes territorials, ètnics i polítics latents. Aquests arsenals no sols constitueixen un element de conflicte entre regions frontereres; a més són utilitzats per a la repressió sistemàtica de minories ètniques no assimilades a les pràctiques culturals dominants de països concrets.

Avui assistim a l'espectacle de l'oblit. Les notícies sobre la construcció del Nou Ordre Mundial, basat en unes Nacions Unides renovades i democratitzades, que plantejassin les relacions internacionals en termes de seguretat col·lectiva han desaparegut dels mitjans de comunicació, la qual cosa esdevé fidel reflex de la tendència que està sortint reforçada i que no és altra que l'articulació d'un sistema que veu en el Sud una amenaça permanent i que cerca l'articulació d'una "divisió internacional del treball militar", a la qual mentre els E.U.A. s'erigeixen en primera potència militar amb funcions de control global, els aliats cobreixen els buits o paguen els comptes (8).

Mentre finalitzava aquestes pàgines, hem rebut la visita de John Galvin, el cap suprem de les forces armades de l'OTAN a Europa. Per a Galvin la Unió Soviètica ja no és l'enemic (malgrat les proporcions del seu arsenal). És al "flanc" Sud d'Europa on es donen les circumstàncies necessàries per a la

inestabilitat, derivades del fonamentalisme, del creixement demogràfic, dels conflictes ètnics, dels intents d'expansionisme. Les seves declaracions foren inequívokes: "Ara, al voltant de l'OTAN, hi ha més de deu països que disposen de 25.000 tancs, armes químiques i míssils. Això és inestabilitat i els aliats han de saber que poden utilitzar l'OTAN com a fórmula d'estabilitat (...) La regió Sud té més riscos. Hem de respondre als nous reptes". Aquestes pacificadoras paraules tenen una concreció militar clara: la creació d'una força naval permanent a la Mediterrània (9). Tot i que els "nous reptes" de Galvin ben bé poden no ser tan nous, les seves declaracions transllueixen el que ja hem apuntat abans: la reorganització de la immensa infraestructura militar occidental creada durant la Guerra Freda amb l'objecte d'assegurar-se el domini també militar del Sud, i la regulació dels nous fenòmens emigratoris. La Unió Europea Occidental es perfila avui com el pilar d'una nova política europea que ha de permetre la realització d'intervencions militars més enllà de l'àrea coberta per l'OTAN. El lloat pels "mèdia" Jaques Delors, president de la Comissió de les Comunitats Europees ja escriví el mes de març que "Reforçar el polus europeu significa reforçar l'Aliança sencera. Una vegada confirmat aquest paral·lelisme res no exclou que la CE decideixi una acció militar pròpia en les àrees geogràfiques exteriors a les que cobreix l'OTAN,

després de les consultes oportunes dins aquesta" (10).

Tot plegat ens ha de semblar d'un cinisme desbordant. No és tan sols que primer es venen els 25.000 tancs i les armes químiques per després considerar als compradors factors d'inestabilitat, sinó que per fer front al creixement demogràfic del Sud, a la fam estructural que es pateix, a la mortalitat infantil, a la impossibilitat d'accés a la cultura i a la sanitat, se'ns ofereix la creació d'una força militar permanent a la nostra mar i la possibilitat de renovar l'episodi del Golf Pèrsic. No gràcies.

Els ciutadans i ciutadanes front a la militarització del present hauríem de veure les amenaces reals per a la pau en la indústria i la despesa militar, l'absurd del consumisme del Nord, la petrodependència, el comerç desigual, la nuclearització de la vida quotidiana, el desconeixement de les altres cultures... Respecte al motiu d'aquestes línies, aquest és el nus central de la qüestió. A desgrat dels qui arraconen la crisi ecològica mundial i les relacions Nord-Sud a l'àrea militar, els moviments per la pau no han deixat d'investigar, de reflexionar, de proposar i divulgar, de fomentar la presa de consciència, d'acostar les cultures, de treballar, en definitiva per una cultura de la pau. Heus ací la ingenuïtat dels moviments per la pau. □

Palma, 3 de maig de 1991

NOTES

1. Thomas McCarroll, "Un alto en medio del pesimismo", El País, 27.01.91, suplement d'economia, secció Negocis, pàg. 8.
2. Julián Martínez, "Los dividendos de la guerra", El País, 27.10.91, suplement d'economia, secció Negocis, pàg. 10.
3. Ibid.
4. Ibid.
5. Ibid.
6. E.P. Thompson, Opción Cero, Edit. Crítica, Barcelona, 1983; Nuestras libertades y nuestras vidas, Edit. Crítica, Barcelona, 1987.

7. Tomás Mata, Jenny Dowell "El terrorismo del dinero. Cómo funciona el sistema económico internacional que ayuda a los pobres a ser más pobres", Integral, N° 109, gener 1989; dels mateixos autors, "Operación GATTástrofe. La última gran guerra comercial sobre el planeta", Integral, N° 134, febrer 1991.
8. Rafel Miquel, "Les Illes Balears en el Nou Ordre Internacional" (inèdit), 1990.
9. Última Hora, 3.05.1991, pàg. 17.
10. Jaques Delors, "Una defensa para Europa", El País, 31.03.1991,

David Castillo i Buïls, periodista i crític literari

VIRGINIA MASCARÓ

David Castillo.

David Castillo és periodista, crític literari i des de fa dos anys és el cap del suplement *Cultura* del diari *Avui*. Per les planes d'aquest suplement han passat autors de renom internacional, com Patricia Higgs, Umberto Eco, John Le Carré o Günter Grass, a més dels més interessants autors de la literatura catalana, tant els més joves com els més consolidats, fent una aposta agosarada per a ser un suplement cosmopolita, perquè la pàtria dels escriptors és la llengua i la literatura, assegura. Castillo es considera un gran amant dels autors mallorquins, per la riquesa de la seva obra. En aquesta entrevista fa un repàs al paper del crític en l'àmbit de la literatura, tasca que ha desenvolupat des de mitjans dels anys vuitanta, i de com s'emmarca la producció dels autors joves mallorquins en el panorama actual de la literatura catalana. Ha publicat *Ser del Segle. Antologia dels nous poetes catalans* a l'Editorial Empúries el 1989.

- *¿Com va entrar en el món de la crítica literària?*

- Hi vaig entrar una mica motivat pel món del periodisme. Vaig començar a buscar-me la vida a Barcelona amb això que es coneix com a *free lance* i va arribar un moment que, per una necessitat natural, em vaig anar acostant a les coses que més m'interessaven o per a les quals tenia més preparació universitària. Estava treballant en mitjans de comunicació fent informacions sobre cultura i espectacles, i més tard em va sorgir la possibilitat de fer crítiques en algunes revistes o diaris.

- *Quan de temps fa que s'hi dedica?*

- Em dedico a la crítica literària des del 1984. Va coincidir amb l'aparició o la irrupció de la nova generació d'autors dins la literatura catalana. En aquells moments, hi havia molt poca gent fent crítica literària sobre les noves generacions, ja que la Generació dels Setanta havia perdut l'interès. Vaig començar a fer crítica al diari *El País*, on hi havia la gent del col·lectiu Ofèlia Dracs, que feia les crítiques per al *Quadern de Cultura*. Tomàs Delclòs, el responsable del *Quadern*, tenia una sèrie de crítics joves, entre els quals l'Oriol Castany i la Pilar Rahola, i em va demanar si els podia ajudar en el tema de la poesia. Necessitaven un crític especialitzat exclusivament en poesia, perquè pensaven que, en aquell moment, la poesia tenia un pes específic dins del que era la literatura catalana en general. També hi havia Julià Guillamon, que començava a col·laborar al diari *Avui*. D'aquesta manera vaig començar a fer crítica de poesia. D'altra banda m'interessava molt i n'havia llegida molta: Sagarra, Foix, Ribà, Rosselló-Pòrcel i Màrius Torres, que m'havien impressionat bastant. No tant perquè fossin catalans, sinó perquè eren bons poetes. Llavors, en la meua tasca de crític, vaig començar a incorporar nous autors i a parlar de la gent que començava a sortir.

- *¿Què hi troba en la poesia que li agrada tant?*

- La poesia és com una condensació

Margalida Pons i Jaume.

de sensibilitat. Per a mi és com una mena de flash, una manera d'expressar-se amb poques paraules, de suggerir moltíssimes coses i que serveix també per buscar com una mena de complicitat amb l'autor d'una forma molt esquemàtica, molt abstracta. No m'interessa la poesia que és excessivament discursiva, sinó la que busca altres formes d'expressió. Aquesta idea de condensació no me l'he inventada jo, sinó que és d'Ezra Pound. Pound era un poeta anglosaxó de primera fila que va teoritzar sobre la condensació mental, de sentiments i de pensaments de la poesia. Ara bé, a part de ser una de les coses que més m'interessen, mai no he escrit sobre la poesia com una cosa natural, sinó que sempre ha estat per encàrrec. Per a mi, la poesia és una cosa molt íntima i no necessàriament s'ha d'anar ensenyant allò que consideres íntimitats. Hi va haver un moment que Tomàs Delclòs, des d'*El País*, i Avel·lí Artís, des del diari *Avui*, o Xavier Folch, des de l'Editorial Empúries, em van encarregar que en parlés, de poesia. Així van sortir els meus articles als mitjans de comunicació i es va publicar l'antologia *Ser del Segle*. En aquest últim cas, no es tracta d'un antologia generacional transcendent, com les que havien fet fins al moment Jaume Pont,

Joan Triadú o Antoni Comas, sinó que es va fer com una eina molt didàctica, perquè els interessats en el tema poguessin saber quins eren els poetes que hi havia en aquell moment. El resultat va ser una selecció d'autors, on potser no hi són tots, però crec que tots els importants sí que hi són.

- *¿Podria destacar alguns d'aquests autors que consideri realment importants?*

- N'hi ha que són imprescindibles per al que és avui la nova literatura catalana. Hi ha Andreu Vidal, que es podria considerar més de la generació del Setanta, però com que era una antologia de poetes menors de trenta anys, per l'edat l'hi vam posar. Entre els que són autors purament de l'última fornada hi ha gent impressionant, com Xavier Lloveras, Albert Roig, Margalida Pons, Jaume Subirana o Jordi Cornudella. Es tracta d'autors molt interessants i estic convençut que faran moltes coses.

- *Hi ha molt poques dones en aquesta antologia...*

- Quan vaig fer aquella antologia, que va ser publicada el 1989, encara no havien sortit tots els autors. Hi ha moltes dones en l'àmbit de la cultura, hi ha moltes escriptores, poetes, periodistes i crítics, però en aquell moment la tria va quedar una mica desproporcionada, només dues dones en una antologia de textos de divuit poetes, però no va ser res premeditat. Només vaig agafar la poesia que era més interessant, i per això vaig seleccionar aquella gent. Si hi hagués hagut divuit dones i no hi hagués cap home amb interès, hauria agafat només les dones.

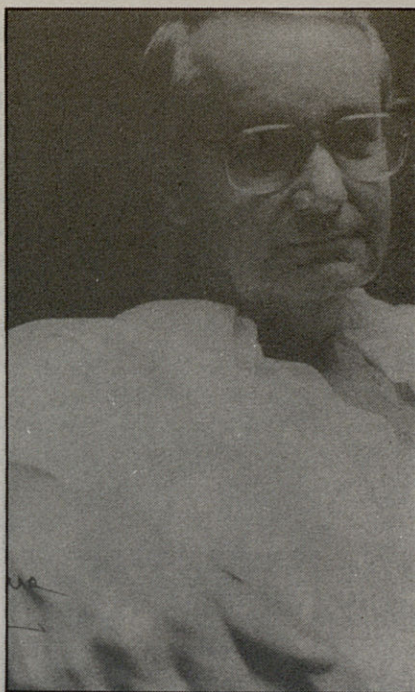
- *A més de ser l'autor de Ser del segle, ha fet algun altre recull que no sigui de poesia?*

- Sí, he fet diferents reculls sobre premsa alternativa, experimental i marginal, que han acompanyat diferents catàlegs i exposicions. Els qui ens dediquem a la crítica, que vam néixer entre finals dels anys cinquanta fins al 67-68, en la majoria dels casos vam començar en revistes alternatives

o marginals, perquè consideràvem la premsa en general un tipus de premsa burgesa de la qual intentàvem desmarcar-nos. Per això començàrem fent o col.laborant en revistes contraculturals o *after punks*, on entrevistàvem molta gent del món del còmic o dibuixants. A finals dels anys setanta hi havia molt bons professionals que, per qüestions personals, es dedicaven a coses alternatives, com ara l'ecologia i les comunes urbanes. Va arribar un moment que totes aquelles revistes van esdevenir inviables i ens anàrem professionalitzant de mica en mica. Hi ha una sèrie de gent que ara fem feina al diari *Avui*, ahir estàvem a *El País*, i demà estarem no sé on. Pel que fa al tema de publicacions, actualment estic preparant una edició sobre la poesia de Lluís Alpera per a la col.lecció l'Esparver, d'Edicions de la Magrana, i un estudi sobre premsa de creació catalana entre 1975 i 1990.

- *Vostè és el cap del suplement Cultura del diari Avui des del 1989.*

- El director del diari *Avui*, Albert Viladot, va posar la seva confiança en mi per dur endavant el projecte del suplement *Cultura*, en una idea molt cosmopolita del que ha de ser un suplement literari. Té una referència bàsica: el del *Sunday Times*, que és el que tinc al fons del calaix. Tot respectant la literatura catalana, que hi és molt present, intentem donar una idea molt cosmopolita de la cultura. Aleshores, si hi ha la possibilitat d'entrevistar Julian Barnes, Patricia Highsmith o Milan Kundera, ho fem i el posem a la portada, perquè creiem que són escriptors molt importants. No obstant això, com que també tenim la possibilitat d'entrevistar Joan Peruchó, Josep Maria Llompart o Miquel Àngel Riera, surten també a portada, perquè són escriptors molt importants, i no només pel fet que siguin catalans. Crec que la literatura s'escapa una mica de les fronteres. Fa uns dies vam entrevistar l'escriptor francès Dominique Fernández i ens va dir que la seva pàtria era la literatura i la llengua. Tots els escriptors estan lligats per l'originalitat, per la necessitat de fer coses diferents i d'ar-

Miquel Àngel Riera.

ribar al màxim extrem de rigor possible. Per això tant és que l'escriptor sigui de Nova Zelanda, Egipte o Andalusia. El valor intrínsec de la seva obra és el que val.

- *¿Hi ha algun personatge que hagi entrevistat per al suplement que vulgui destacar perquè la seva obra l'ha frapat especialment?*

- Hi ha una sèrie d'escriptors que em criden molt l'atenció, per l'espiritualitat que la seva obra va deixar. Hem entrevistat escriptors molt bons, russos, alemanys, francesos, anglosaxons, italians i nord-americans. Possiblement, de les entrevistes que he fet, destacaria la de Tahar Ben Jeloun, perquè és un escriptor de Tànger. Una ciutat que em porta molts records i de la qual aquest autor recrea no tant sols el paisatge, sinó també els seus ambients i atmosferes. I la de l'escriptora americana Patricia Highsmith o la de l'escriptor hispano-americà Juan José Arreola, que han sortit al suplement. Aquest últim escriptor fa un tipus de realisme màgic i sense superficialitats que m'agrada molt. A través de la seva obra vaig sentir que em retrobava amb un passat. Per això, després, retrobar-me amb l'entrevista d'aquest autor que havia llegit tant va ser una sensació molt especial.

- *¿Per què creu que a la gent li agrada tant el gènere de l'entrevista? ¿Potser perquè té quelcom de morbós, d'impúdic?*

- Als crítics tothom els té molta mania. Ells parlen des de la pròpia persona, són molt subjectius i és el mateix públic el que els ho demana; però són una mica com els àrbitres: tothom es fica amb ells. És molt difícil ser-ne, de crític. En canvi, si l'entrevistador és bo i vol penetrar en l'autor, l'entrevista és una mica com despullar mentalment aquella persona. Per exemple, se li pot preguntar pels fantasmes que et van generar la lectura de la seva obra. L'*strip tease*, no saps per què, però t'engana.

- *¿Però creu que és possible que a través d'una entrevista es pugui penetrar en el fons d'una persona o bé sempre es quedarà només amb allò que aquesta ha volgut dir?*

- Si tenim en compte que mai no arribes a conèixer totalment algú, per molt de temps que hi visquis, evidentment, una entrevista no deixa de ser una cosa superficial. Amb això vull dir que si es tracta bé a la gent, l'entrevistat diu moltes coses, que per a l'entrevistador o per al lector són misterioses i que potser ell no havia dit mai simplement perquè ningú no les hi havia demanat. Hi ha persones que et semblen bledes, com l'Oriana Fallacci, que en canvi són uns grans entrevistadors. Llegeixes una entrevista de la Fallacci amb el poeta Salvatore Quasimodo i caus en rodó. Ha aconseguit treure-li tot el suc al personatge, li ha demanat infinitat de coses que el lector hauria volgut saber. A més, crec que l'entrevistador ha de ser com els àrbitres, no s'ha de notar la seva presència.

- *El crític és un personatge difícil i el seu paper és controvertit, perquè tot i pretendre ser subjectiu amb la seva feina pot enaltir l'obra d'un autor, però també el pot desballestar. ¿Quina formació ha de tenir un crític? ¿N'hi ha prou amb la formació universitària, o cal que la completi pel seu compte?*

Miquel Bezares (segon a l'esquerra) amb alumnes seus dels cursos de català.

- Més que en la Universitat, jo en el que crec és en la sensibilitat de la gent. Ara bé, no tothom pot ser crític. A Catalunya, hi ha molt bons crítics. Alguns que donen molta canya, d'altres que només parlen de les coses que els agraden, però els crítics estan al mateix nivell que altres professionals d'aquest país, com els escriptors o els metges. Tot i això, crec que la crítica no s'ha de mitificar, sinó que s'ha de relativitzar. El paper del crític només és el de situar. Són persones amb un criteri suficientment format per expressar una sèrie d'apreciacions formals sobre un llibre, i anar situant una mica els lectors. Hi ha vegades que són més famosos els crítics que els mateixos escriptors, però el paper de la crítica ha de ser organitzar i situar la gent, no crec que hagi de ser d'escàndol o rebentaire, però si cal rebentar una obra, s'ha de fer.

- ¿Quina formació ha de tenir un crític per aconseguir aquesta pretesa objectivitat?

- Un crític, com un escriptor, el que necessita són moltes lectures. Em costa molt entendre un crític que no

hagi llegit Tolstoi, Dostoievski, Balzac o Proust, Stendhal o Boyd. Les obres d'aquests autors són imprescindibles, com la literatura clàssica. Que es posi a parlar a pèl dels seus contemporanis sense conèixer la tradició és un error, perquè la literatura és tradició. Moltes vegades en literatures molt tancades, com és el cas de gran part de la que es fa a Mallorca, es tracta d'una literatura molt solidificada i amb una sèrie de tradicions molt arrelades. Per exemple, la tradició poètica mallorquina. N'hi ha uns que la rebutgen i altres que la defensen. Moltes vegades constato i sento que la lluminositat de Rosselló-Pòrcel m'arriba des d'alguns escriptors que fins i tot reneguen d'aquest poeta. I en parlar de tradició no em refereixo ni a ser conservador ni a ser retrògrad, sinó que tradició és el primer símptoma de modernitat.

- ¿Coneix algun escriptor, l'obra del qual li hagi agradat molt, però que l'hagi decebut en persona perquè no concorda amb la imatge que se n'ha fet a través dels seus llibres?

- Sí. No vull posar exemples concrets, però hi ha molt bons escriptors

que després personalment són molt antipàtics. Vas a conèixer una persona que tens molt mitificada, perquè t'ha agradat molt una lectura; això et pot fer imaginar que trobaràs una ànima germana, i després no és així. Potser, trobes un tio horrorós, antipàtic i ple de tics. Hi ha alguns escriptors que m'han agradat i que han estat ideològicament o personalment uns salvatges. I, en canvi, com a escriptors m'encantaven. Potser he après una mica a dissociar la literatura de la personalitat. S'ha d'avaluar sempre l'obra, mai la persona.

- ¿Potser la literatura transmet allò més íntim de la persona?

- No necessàriament. Si busqués-sim una connotació molt psicoanalítica de l'obra, potser sí. El problema és que resulta inevitable trobar-te amb un personatge i entrar en el territori de les relacions socials. Moltes vegades, els escriptors s'enfronten amb els periodistes amb poca confiança. Hi ha una mala relació de principi, a priori. Hi ha entrevistes que grinyolen per tot arreu. La literatura s'ha de despersonalitzar una mica. En literatura contemporània es tendeix a les relacions socials, a quedar bé, quan en realitat la literatura ha d'estar completament desinhibida, totalment lliure de prejudicis.

- ¿Crec que, en el panorama actual de la literatura, les coses més interessants les està fent la gent més jove, pel fet que està guanyant molts premis literaris i les editorials s'afanyen a publicar els autors com més joves millor?

- Crec que hi ha gent jove que fa coses interessants, gent gran que també fa coses interessants i d'altres d'edat avançada que escriuen coses molt bones. L'edat no té a veure amb la qualitat. Hi ha joves que tenen la il·luminació i fan la millor obra als vint anys i d'altres necessiten arribar als vuitanta per fer la seva obra mestra.

- En aquests moments, ¿quins autors vius destacaria amb una producció més interessant?

- Entre els que m'interessen més

particularment hi ha un percentatge molt elevat que són autors mallorquins. Això no ho dic expressament, tenint en compte que l'entrevista s'ha de publicar en un mitjà mallorquí, sinó perquè hi ha un Miquel Bauçà, un Blai Bonet, un Miquel Àngel Riera o un Josep Maria Llompart o un Baltasar Porcel que m'encanten. Sobretot en Bauçà, que en l'última obra que ha publicat, *L'estuari*, pot arribar a tenir tanta potència en alguns moments. Formalment pot estar mal construïda o mal acabada, però això em resulta indiferent. Té una càrrega poètica tan absolutament magnífica, entra en uns territoris tan excepcionals, que em vaig quedar bocabadat. Aquest era un escriptor l'obra poètica del qual ja m'havia interessat molt. Últimament m'interessen molt aquests escriptors, no sé ben bé per què.

- *¿Què tenen que li agrada?*

- Cadascun d'ells és diferent. El fet que siguin mallorquins potser és un accident. He dit que m'agraden molt els escriptors nord-americans, suposo que no serà una qüestió de casualitat que també n'agradin aquests escriptors mallorquins. Les illes han esdevingut un desastre urbanístic i turístic, i, suposo, aquesta és una apreciació molt subjectiva, que aquest territori ha de viure una contradicció tan gran que d'aquesta riquesa del caos surten coses molt interessants.

- *Per què no m'emmarca una mica la producció dels autors mallorquins joves, en el panorama de la literatura catalana actual?*

- Recentment, vam fer un recital de poesia jove a Barcelona. Hi havia dos mallorquins. La poeta Margalida Pons i el poeta Arnau Pons, que són fenomenals. Després hi ha Andreu Vidal, que és a l'antologia *Ser del Segle*, i Miquel Bezars. Entre els narradors, trobem Gabriel Galmés i Jaume Capó. Tots plegats ho fan bastant bé. El que no es pot comparar són aquests joves que comencen amb els consagrats, com Blai Bonet, Miquel Bauçà o Josep Maria Llompart, que són grans escriptors. No crec que en el panorama balear es doni importància

a la literatura que té, tot i que a la literatura mai no se li ha donat importància enlloc. Les Illes desconeixen una mica aquesta literatura que és el seu patrimoni. Crec que no s'adonen en absolut que tenen un Porcel, o qualsevol dels altres. Al País Valencià, al Principat o a les Balears es passa olímpicament dels escriptors. Per exemple, miro la Televisió Espanyola i als debats surten molts escriptors i aquí, com si no hi fossin. Els responsables, tant dels mitjans de comunicació com del poder, desconfien dels escriptors i això és bo, perquè els escriptors sempre han d'estar desvinculats del poder.

- *Porcel pot ser el cas d'un escriptor estretament vinculat al poder.*

- Sí, però ell hi està més vinculat personalment. És amic de Jordi Pujol i del Rei, però ell diu que és llibertari, que és anarquista. Aleshores, les seves obres, que és el que compta, no tenen res a veure amb el poder. Tot al contrari, parlen de la família, de l'interior de l'ésser, de la joventut, del que són els paisatges de llum. No parlen ni del

rei ni del president de la Generalitat ni de cap conseller de Cultura. Crec que és un gran escriptor. Prefereixo parlar de *Cavalls cap a la fosca*, de *Sol negre* o de *Primaveres i les Tardors*, que d'ell i de les seves relacions estivals amb la família reial.

- *¿Els joves creadors mallorquins, tenen una manera d'escriure o de tractar les temàtiques que els fa diferents?*

- Crec que els autors mallorquins o illencs són diferents als catalans, però entre ells també són diferents. Cada escriptor és diferent, perquè aquesta és la gràcia. Potser és la tradició, potser tenen algunes lectures més aprofundides d'alguns escriptors, com comentava abans.

- *Potser és el fet de no viure en una gran metròpoli, sinó en una ciutat més assequible, més a la mida humana.*

- Palma no es diferencia tant de Barcelona. També hi ha molts turistes i molts apartaments. S'hi fa una vida molt similar.

Virgínia Mascaró és periodista.

Miquel Bauçà, Premi Crítica Serra d'Or 1991

El premi Crítica Serra d'Or de novel·la 1991 ha estat atorgat a l'escriptor mallorquí Miquel Bauçà per la seva obra *L'estuari*, que ja havia obtingut el Sant Joan 1990.

La revista Serra d'Or el concedeix cada any, entre d'altres premis, a la millor novel·la publicada durant l'any, segons el parer del jurat.

Diagnòstic de la malaltia hemolítica del nounat*

JOSÉ MANUEL AMOR MARÍN

Introducció

Icterícia, anèmia i hepatoesplenomegalia són signes que defineixen la malaltia hemolítica del nounat. L'afecció comença a l'úter i afecta el sistema eritropoètic del fetus, sovint ocasionant l'aparició d'eritoblasts circulants; per aquesta raó originalment era coneguda com eritoblastosis fetal.

La causa més comú de la malaltia hemolítica en el fetus i en el nadó és la incompatibilitat de grup sanguini. Els anticossos (Ac) presents inicialment en el sèrum matern penetren en la circulació fetal per mitjà de la placenta, ataquen els antígens (Ag) situats a la membrana eritrocitària i causen la destrucció de les cèl·lules. A fi de compensar l'anèmia que en resulta, la medulla òssia fetal respon de forma excessiva i pot posar en funcionament llocs d'eritropoesis extramedul·lar en la melsa, el fetge i els ronyons. La severitat de la malaltia oscil·la des d'una discreta anèmia a una situació greu capaç d'ocasionar la mort del fetus a l'úter. Aquesta gravetat variable depèn tant del nombre d'eritròcits destruïts com de la capacitat de compensació del fetus mitjançant l'increment de la producció de nous eritròcits.

Efectes de la destrucció eritrocitària en el fetus i en el nounat

En la forma severa de la malaltia, el fetus és incapaç de compensar adequadament la destrucció eritrocitària, la qual cosa origina una anèmia extrema. La descompensació cardíaca consegüent a la marcada anèmia, és descrita per la majoria dels autors com la causa més important de morts intrauterines ocasionades per la malaltia eritrocitària. L'edema generalitzat (hidrops fetal) també hi pot

ser present en casos severos.

La majoria dels fetus afectats sobreviuen el període usual de gestació i es poden salvar mitjançant un tractament precoç. L'anèmia, que representa el major perill durant la vida intrauterina, es pot corregir mitjançant la transfusió abans que produeixi el part. Encara, el període més greu per al nounat el representa l'augment de la bilirrubina que és un producte del catabolisme de la hemoglobina que exerceix una acció tòxica. Durant l'embaràs la bilirrubina fetal és transportada a través de la placenta i eliminada per la mare, però a partir del part comença a acumular-se en el nadó.

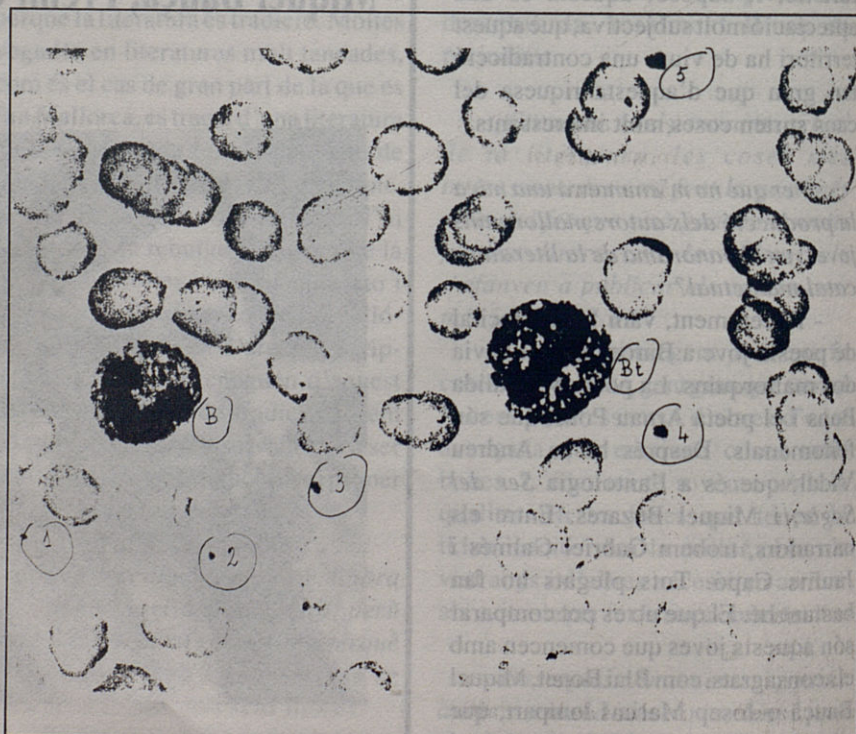
El paper del part en la immunització

El major estímul iniciador de la immunització resultant de l'embaràs, apareix quan els eritròcits fetals

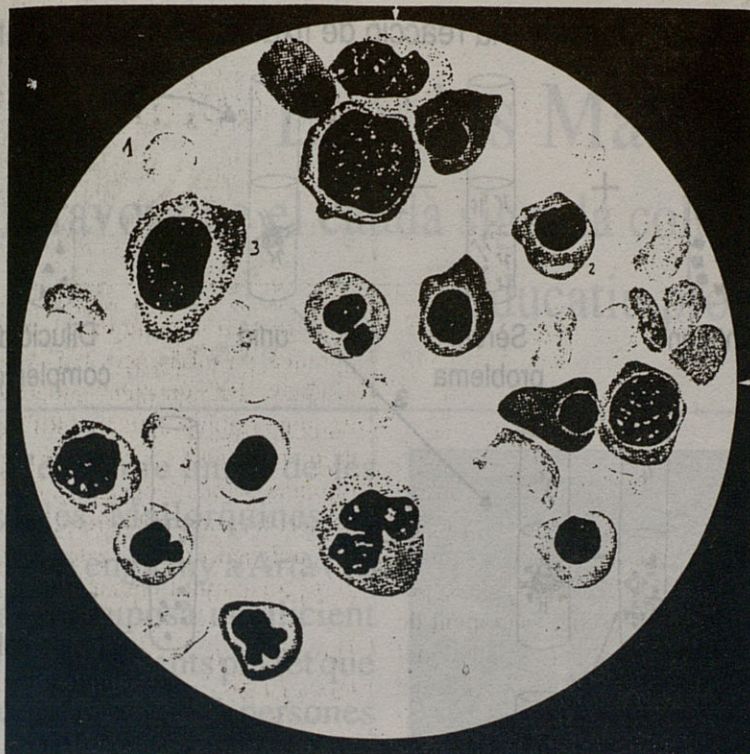
penetren en la circulació materna durant el part. La injecció d'immunoglobulina IgC que conté anti Rh⁰ (D), immunoglobulina humana Rh⁰ en el moment del part, suprimeix la resposta immune primària per al Ag Rh⁰ (D). Aquest fet suporta la premissa que la immunització primària té lloc en el part i no durant l'embaràs.

Immunització causada per transfusió

Actualment el risc d'isoimmunització per als Ag Rh (D) mitjançant la transfusió és relativament petit, ja que en circumstàncies ordinàries els individus Rh negatius reben només sang Rh negativa. No obstant això, la immunització a altres Ag la pot ocasionar la transfusió i per aquest motiu cal evitar el subministrament de sang amb els Ag hr' i/o K a al·lotes i dones en edat fecunda la sang de les

Fórmula normal, amb dos bastons (B i Bt, aquest amb granulació tòxica) i cinc plaquetes: la resta són hematies.

En aquesta fotografia hi podem observar: 1) hematies normals; 2) hematies amb nuclis; i 3) mielocits: fórmula típica de l'hemolítica o eritoblastosi fetal.

quals no tenguí els Ag esmentats. Una dona que produeixi anti-hr'(c) té un risc alt de deslliurar infants afectats per la malaltia hemolítica del nounat, ja que la possibilitat estadística que el pare sigui hr'(c) és prop del 83% i si ella posseeix aquest mateix Ag, existeix una possibilitat de prop del 50% que sigui homocigòtica.

Actualment, les incompatibilitats Rh (D) i ABO, suposen més del 95% dels casos de malaltia hemolítica del nounat, i mentre que l'ocasionada per incompatibilitat ABO pot ser diagnosticada exclusivament després del naixement, la forma clàssica de la malaltia hemolítica del nounat causada per Rh i altres Ac pot ser pronosticada ja durant l'embaràs.

Diagnòstic de la malaltia hemolítica del nounat.

- Signes clínics

Els signes característics de la malaltia hemolítica del nounat són la pal·lidesa i la icterícia, no obstant que la icterícia mai és present en el moment del naixement. En el cas de la malaltia severa l'infant pot presentar tots els símptomes d'hidrops (edema, petè-

quies, ascitis, taquicàrdia i marcada esplenomegàlia). La placenta pot haver augmentat de tamany i el cordó aparèixer edematós.

Tots els infants acabats de néixer i particularment els que presenten anèmia en qualsevol grau, han de ser estudiats atentament a fi de controlar l'aparició de la icterícia.

La icterícia que es desenvolupa a les primeres 24 hores de vida és gairebé sempre indicativa de la malaltia hemolítica; l'aparició de la icterícia després de les 24 hores pot ser deguda a la incompatibilitat de grup sanguini.

Causes d'icterícia neonatal distintes de la malaltia hemolítica ocasionada per incompatibilitat de grup sanguini.

1. *Fisiològiques:* Hiperbilirrubinèmia d'infants prematurs. Esferocitosis hereditària. Anèmia hemolítica congènita.

2. *Metabòliques:* Diabetis materna. Galactosèmia. Deficiència G-6-P i de piruvat kinasa.

3. *Infeccioses:* Sífilis congènita.

Hepatitis. Rubeola. Malaltia d'inclusió citomegàlica.

4. *Tòxiques per drogues:* Sobredosis de vitamina K. Naftalè.

Dades de laboratori

Quan la investigació prenatal del sèrum matern ha descobert la presència d'un Ac de grup sanguini atípic, capaç de causar la malaltia hemolítica, l'examen clínic de l'infant ha de dirigir-se a determinar si l'Ac l'ha afectat, la severitat de la malaltia i la necessitat del tractament. Si els resultats del Screening d'Ac en els estudis prenatsals varen ser negatius, o si aquests tests no es van realitzar, el problema se centra en fer el diagnòstic diferencial entre icterícia i anèmia per incompatibilitat de grup sanguini, i icterícia i anèmia per altres causes.

Un test d'antiglobulina indirecte (test de Coombs directe) en la sang de l'infant aporta dades importants que reforcen o neguen un diagnòstic de malaltia hemolítica del nounat degut a incompatibilitat de grup sanguini.

- Test d'antiglobulina directe

Aquest test determina si els eritròcits contenen o no Ac (gammaglobulina) que ataquen la seva superfície. De forma ideal, tots els nadons han de tenir un test d'antiglobulina directe realitzat en una mostra de sang del cordó.

- Ac materns anti Rh (D)

Quan un anti Rh (D) ha estat identificat en el sèrum matern i l'infant té un test de Coombs directe positiu, cal posar-hi atenció per evitar d'establir un tipus falsament negatiu del factor Rh de l'infant.

- Hemoglobina de cordó

El nivell d'hemoglobina pot aparèixer relativament normal malgrat que hi hagi un cert grau d'icterícia. Els valors d'hemoglobina de cordó per davall del 14 g.% són considerats anormals i suggestius d'un procés hemolític.

- Determinació de bilirrubina

En mesura la bilirrubina total i la directa. La indirecta es calcula restant

la directa de la total. Els infants nascuts en el termini correcte, rarament presenten nivells que excedeixen de 13 mg./100 ml. a les 48 hores de vida.

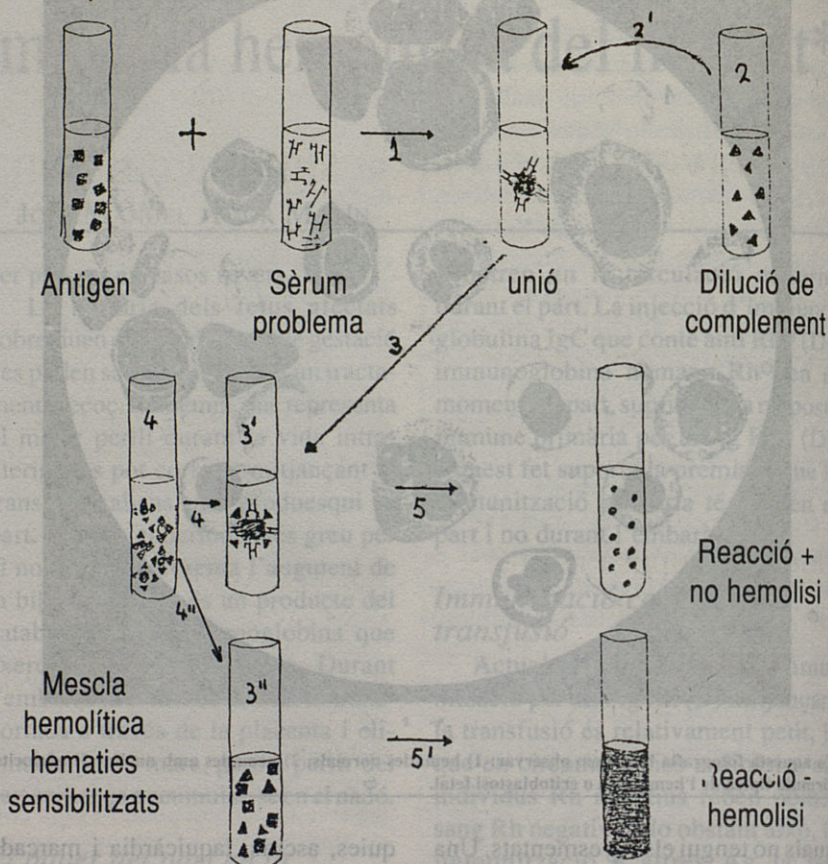
- Diagnòstic de la malaltia hemolítica del nounat per incompatibilitat ABO

El diagnòstic d'aquesta malaltia es fa després del part, sovint basant-se en l'exclusió d'altres causes possibles de la situació de l'infant. El test de Coombs directe realitzat en sang de cordó o en sang obtinguda a les primeres 24 hores de vida és habitualment positiu. La sang recollida després de 24 hores del naixement, usualment mostra un test Coombs directe negatiu.

Els valors d'hemoglobina sovint apareixen gairebé normals ja que l'anèmia usualment no és un símptoma diagnòstic de la malaltia. La malaltia hemolítica del nounat a causa d'incompatibilitat ABO, apareix amb una freqüència de gairebé el doble que la deguda a incompatibilitat Rh. □

*Resultat d'un estudi realitzat entre un mostreig obtingut a la Comunitat de Múrcia i un altre a l'illa d'Eivissa.

Esquema base de la reacció de fixació del complement

VINCENT VAN GOGH (L'Arlésienne)
Metropolitan Museum of Art, New York

BIBLIOTEQUES MUNICIPALS

CORT

Pça. Cort, 1
C.P. 07001

SON RAPINYA

Catalina March, s/n.
C.P. 07013

SON XIMELIS

Cap Blanc, s/n.
C.P. 07011

RAFAL VELL

Pere Ripoll Palou, 9
C.P. 07008

GENOVA

Barranco, 2
C.P. 07015

ESTABLIMENTS

Pça Immaculada, 3
C.P. 07010

SANT JORDI

Bauçà, 31
C.P. 07199

ARENAL

Pça. Gaspar Rul.lan
Garcies, 5
C.P. 07600

COLL D'EN REBASSA

Albuera, s/n.
C.P. 07007

BLANQUERNA

San Joaquín, 9
C.P. 07003

SON GOTLEU

Regal, 105
C.P. 07008

SA INDIOTERIA

Gremi Tintorers, s/n.
C.P. 07009

POLIGON DE LLEVANT

Ciutat de Queretaro, 3
C.P. 07007

MOLINAR

Xadó, 7
C.P. 07008

L'OLIVAR

Mercat de l'Olivar,
parades 104b/105b
C.P. 07002

Escoles Mallorquines

A favor que el català sigui la columna vertebral del model educatiu propi

L'encontre anual de les Escoles Mallorquines se celebrà enguany a Artà (12 maig) i suposà un alicient per als assistents pel fet que més de dues mil persones participaren a les diferents activitats organitzades.

La majoria dels assistents a la diada es reuní en la concentració de suport a l'ensenyament en català. Allà, Jaume Morey, professor de català, llegí el següent parlament en nom de les escoles participants:

A Artà, que és un poble preocupat des de fa temps per les qüestions educatives, ens sentim molt satisfets d'acollir la VII Trobada d'Escoles Mallorquines i poder compartir amb el sector més dinàmic de l'educació illenca l'alegria de l' trobada, les experiències que tots podem aportar i la voluntat de continuar en el camí que ara i avui ens toca fer en aquesta Mallorca de les nostres misèries i de les nostres grandeses.

Però allò que hem d'aprofitar primer per fer avui a Artà és veure qui som i què som.

Som un col·lectiu d'ensenyants, de pares, d'alumnes, nombrós i que s'engrandeix dia a dia, i que de cada dia és més fort, i amb idees clares sobre què volem que sigui la Mallorca del futur. Som un col·lectiu que pot parlar de molta feina feta i de moltes fites aconseguides. Que pot parlar de molta feina a fer i d'altres més fites per aconseguir. Som un col·lectiu que

Mostra de material, l'activitat complementària que continuarà al servei dels professionals des de l'oficina de Normalització Lingüística.

Qui som, què som i també què volem

Volem una societat digna, culturalment homogènia i plenament inserida en la cultura catalana de la qual procedim i en la qual volem viure ara i sempre. Volem recuperar la plenitud d'ús de la llengua catalana que ens caracteritza i que ens fa partícips d'una comunitat més gran, de gran història i de gran futur. Volem exercir la nostra identitat en la nostra societat d'avui i volem construir, nosaltres, el nostre futur i els dels nostres fills.

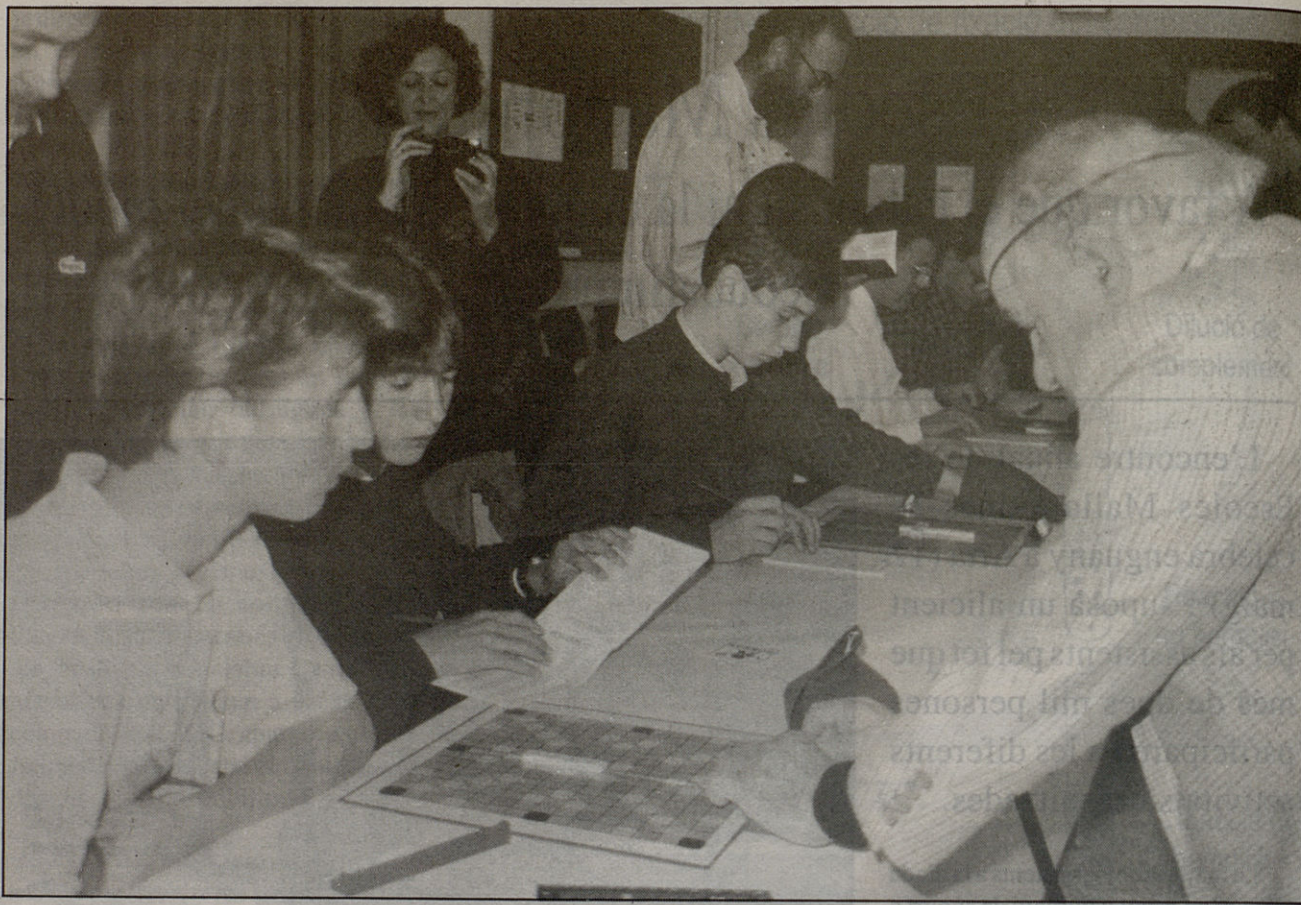
sap que no ho pot tot, però que ha de saber que pot molt i que ha de saber a qui i a on ha de dirigir la seva requesta i el seu treball per transformar la societat en què vivim. Un col·lectiu que ha d'anar cercant contínuament com fer feina ben feta, com fer feina de profit.

El nostre futur s'obre cada dia i també avui. I en sortir al seu encontre

ni ens hem d'acovardar ni creure que ja ho tenim tot fet. Un futur que s'obri prometedor i ens convida a entrar-hi amb realisme i decisió i dins el qual hem de voler ser qui som i aconseguir el que volem.

I com se'ns presenta el futur? Crec que hi ha punts en què hem d'abocar tota la nostra capacitat de reflexió.

En primer lloc cal fer referència a

Gran joc de mots encreuats, amb Tísner. Les simultànies i el campionat augmentaren l'afició de joves i adults.

aquells entrebancs que necessiten esser corregits mitjançant mesures institucionals que desenvolupin la Llei de Normalització Lingüística i permetin assolir totes les virtualitats que conté, que si és cert que són menys que les que voldríem, també és cert que són més que les que ja s'han assolit i, probablement, més que les que creuen molts.

És urgent l'efectiva transferència de les competències plenes en educació i més ara que s'obri l'aplicació efectiva de la LOGSE. No podem acceptar-la si no és amb els mitjans i la capacitat legislativa per poder-la adequar al propi model educatiu, a la pròpia identitat cultural d'aquesta societat nostra. Aquell ideal de connexió del centre amb la pròpia realitat sociocultural que en la llei es contempla com una de les seves innovacions més positives, s'hauria de concretar en el cas nostre en l'obligatorietat d'un pla de normalització lingüística a cada centre escolar amb uns mínims a respectar.

Creim de primera necessitat la

supressió de les traves i dificultats que ara troba aquella escola que es vol incorporar a l'ensenyament en català. Cal desterrar d'una vegada i per sempre la humiliant paradoxa que l'única llengua pròpia de les Illes sigui també l'única que ha de superar obstacles per viure en normalitat.

Creim urgent la **construcció d'un model educatiu específic per a les Illes**, creat des de les Illes, fonamentat en la identitat cultural i lingüística de les Illes Balears i adaptat a la realitat socioeconòmica de la nostra comunitat. En aquest sentit creim aprofitable la participació en el debat entorn de la iniciativa recentment sorgida des de l'administració autonòmica, pel que significa de voluntat de recerca i de proposta oberta. Voldríem que es definís clarament en el sentit que la columna vertebral del model ha de ser crear una escola en què el català sigui la llengua vehicular i ambiental prioritària.

És urgent que, amb les transferències, poguem **disposar dels mitjans i recursos necessaris**, humans i eco-

nòmics, perquè la comunitat educativa pugui treballar en condicions en el disseny i en la consecució del futur que desitja. Només amb aquest protagonisme intens farem un treball creatiu.

És urgent l'acord entre el Ministeri d'Educació i Ciència i el Govern Balear en la voluntat d'**establir un pla d'incidència especial** en els nuclis de població més castellanitzada (Palma, Calvià, Eivissa). I que actuïn coordinadament per completar la xarxa d'escoles en català.

És necessari que les autoritats municipals, autonòmiques i estatals s'incorporin a la tasca comuna i no defugin les seves responsabilitats. Cal que sàpiguen quin és el seu paper i quines són les exigències que el redreçament cultural del país els requereix. Que tenguin la decisió i el coratge de desplegar aquesta Llei de Normalització Lingüística fins al darrer article. Que sàpiguen que si els convidam és perquè estam disposats a continuar el camí que fa temps que seguim i en el qual és necessari que hi

I vosaltres, quina dieu que és la vostra nació?

RAMON TOUS

Dins el marc de la setmana cultural de l'Institut «Berenguer d'Anoia» es realitzaren nombroses activitats de caire lúdic, cultural i esportiu.

El seminari de Llengua i Literatura Catalanes hi organitzà tota una sèrie d'activitats entre les quals volem destacar la gimcana fotogràfica i la posterior exposició dels treballs participants.

La intenció del seminari a l'hora d'organitzar aquesta activitat era conjuguar la literatura amb la vessant lúdica i les formes més tradicionals d'expressió amb els nous mitjans tecnològics.

Per aquest motiu, els participants havien de recollir fotogràficament instantànies al·lusives als dotze lemes literaris proposats. A l'hora de triar els lemes literaris s'intentà representar diverses èpoques, estils i contrades de

la literatura catalana i també els diferents tòpics de la literatura universal: l'amor, la mort, el carpe diem, el paisatge, la sàtira, el «divertiment»... El darrer lema, però, es referia a un dels tòpics de més èxit de la literatura catalana de tots els temps: la pàtria.

El poema elegit per representar l'englantinisme era una composició de l'escriptor algaidí Pere Capellà que s'expressava en els següents termes:

«Tot el meu passat
que la història allunya,
el tenyeix de glòria
la gran Catalunya.
Jo sóc mallorquí
i és la meva glòria
esser català
per la meua història».

Deixant de banda la qualitat dels diferents treballs presentats en aquest apartat, hi podríem destacar alguns aspectes conceptuals referits a aquestes fotografies.

En primer lloc podríem parlar de la gran demanda de senyeres, estelades, banderes institucionals, quadribarrades -amb castellet o sense-, insígnies i els colors vermell i groc en totes les seves tonalitats. Això ens indica que els al·lots de l'institut identifiquen la senyera com a principal símbol de la nació o el més fàcil de representar ja que l'himne o la llengua, per exemple, no poden expressar-se fotogràficament i no tenim, per ara, un cap d'Estat representatiu.

Altres participants es decantaren pels mapes. Es tracta efectivament d'una forma lícita de representar la nació i delimitar així el seu abast geogràfic. A part d'un mapa de Mallorca, la majoria presentà mapes de tots els Països Catalans fugint així dels límits estrictament geogràfics que representa la insularitat. El fet de triar majoritàriament aquests mapes pot representar una sèrie de coses: la identificació de la nació amb un espai històric comú, amb una comunitat lingüística homogènia, amb una zona d'influència econòmica i comercial o amb unes comarques geogràfiques que tenen en comú el clima, l'orientació, l'agricultura i la mar.

Hi ha una cosa, però, que és certa, i és que els nostres escolars ja tenen un altre referent al marge de la pell de brau mutilada de les nostres assignatures escolars pre-democràtiques. Gràcies als llibres de text o a la informació meteorològica -que això no ho sabrem mai- el mapa nacional dels joves comença a ser un altre.

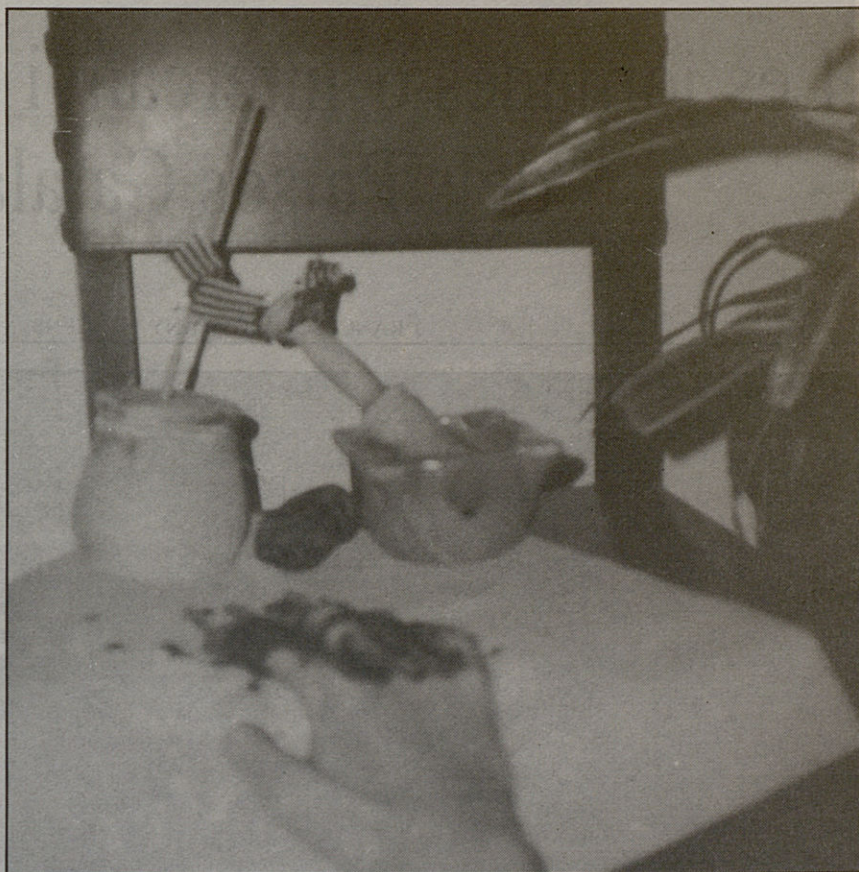

Un angle de la gimcana fotogràfica.

Una altra representació freqüent va ser la de grafitis i pintades espontànies referides a qüestions nacionals i lingüístiques. En aquestes pintades de les parets d'Inca hi havia sovint mapes i estelades devora els eslògans patriòtics. A primera vista, els alumnes de l'institut identifiquen la nació amb un comportament poc cívic reprovable com és el fet d'embrutar parets. Tanmateix, allò que expressen aquestes fotografies, en una anàlisi més acurada, és la lluita, la reivindicació, la clandestinitat i el patriotisme franc-tirador. Efectivament, sembla que els escolars perceben que la nostra no és una nació consolidada i estable amb comitè olímpic i representació a l'ONU sinó que és una nació en lluita, sense ambaixadors ni selecció de futbol que encara necessita vagues, pintades i manifestacions per a ser reconeguda.

Un altre ventall de fotografies triaren la representació nacional més «light» i més directament relacionada amb l'escola literària mallorquina, el paisatge. El paisatge seleccionat sempre tenia una focalització positiva i un aspecte idíl·lic a través de conreus, molins, casetes de camp, parets seques i camins de fora vila. Segons veim, hi ha tres constants en aquestes visions: la mà de l'home dins el paisatge, l'exaltació del ruralisme i la negació dels problemes de Mallorca relacionats amb el sòl (especulació, destrucció, contaminació). És per tant, una visió geòrgica que «ciutadeja» i que viu enfora de la realitat del camp mallorquí.

El darrer apartat fa referència a un conjunt de tòpics relacionats amb la

Els símbols nacionals s'exposaren sovint en la dimensió purament folclòrica.

imatge estereotipada de Mallorca: pagesetes, ensaïmades, roba de «llenços», Tomeu Penya, pa amb oli, ceràmica i galletes d'Inca. En resum, el folklore, la gastronomia de la regió, algun aspecte etnològic curiós i caduc i poca cosa més. Una espècie de guia Campsa en colors.

Sembla que és bastant greu que els mallorquins més joves només sapiguin representar la seva pàtria («patria chica», és clar) com si es tractàs d'un opuscle del Foment de Turisme o com un cartell publicitari

de l'Associació Folklorica «Héroes d'es Pla». Qui té la culpa d'això? La televisió? Quaranta anys de règim franquista que ells no recorden? L'allau de professors de fora que tenen cada any? Uns professors del país poc compromesos i descafeïnats? Segurament ningú no pot tirar la primera pedra.

Aquest és l'estat de la qüestió. Hi ha motius per l'optimisme i també per la desesperança més absoluta.

Però i vosaltres... quina diu que és la vostra nació? □

1er. CICLE DEBATS OBERTS - 1991

Sala d'Actes
COL·LEGI DE PERIODISTES DE CATALUNYA
Rambla Catalunya, 10 - Barcelona

Fundació
CDP
Centre
Documentació
Política

debat
NACIONALISTA

DIJOUS 27 DE JUNY
A 2/4 de 8 h. del vespre

DEBAT:
"DELS AJUNTAMENTS AL PARLAMENT:
PERSPECTIVES"

- Jaume Bosch
- Josep Caminal
- Antoni Castells
- Josep Huguet
- Pilar Rahola

MODERADOR: Rafael Jorba

PRESENTACIÓ: Miquel Sellarès, Director "DEBAT NACIONALISTA"

INVITACIÓ PERSONAL

DIJOUS 4 DE JULIOL
A 2/4 de 8 h. del vespre

DEBAT:
"MEDI AMBIENT:
LA NACIÓ I ELS CONTINGUTS"

- Ramon Folch
- Xavier Garcia
- Rafael Madueño
- Jordi Portabella
- Santiago Vilanova

MODERADOR: Xavier Duran

Les jornades d'intercanvi d'estudiants dels Països Catalans

FRANCESCA COMPANY I VICENS

Joves assistents a les Jornades de Coma-ruga, maig 1991.

A l'alberg de Coma-ruga (Baix Penedès) encara hi fan obres i l'aigua continua essent-hi freda, però el caliu de les VIII Jornades d'estudiants de B.U.P., F.P. i C.O.U. dels Països Catalans, l'ha tornat a habitar aquesta primavera, els dies 10 i 11 de maig. Cares ja conegudes -hi ha estudiants que no es conformen d'anar-hi només una o dues vegades- i cares noves: mescladissa d'accents insulars i continentals.

Els mallorquins es varen animar un altre pic: n'hi participaren cent; venien de l'I.B. Guillem Colom de Sóller; del Berenguer d'Anoia d'Inca; de Can Peu Blanc de sa Pobla; del Maria Antònia Salvà de Lluçmajor; del Número 7, del Joan Maria Tomàs, del Guillem Sàgrera i del Politècnic, de Palma. A més a més, hi havia una cinquantena de joves d'Olot i un grup ben nombrós d'alumnes procedent de diverses comarques del País Valencià. En conjunt, més de dues-centes cinquanta persones.

Enguany el tema era «Ecologia i civisme als Països Catalans». Prèviament els estudiants varen elaborar treballs i els presentaren al concurs que, sobre aquesta qüestió, havia convocat l'organització (Congrés de Cultura Catalana, Acció Escolar). Els resultats es feren públics durant les Jornades. El triomf dels feineríssims al.lots i al.lotes de Mallorca fou absolut. Segons una veu de l'organització, va ser impossible repartir els premis d'una manera menys concentrada en una zona concreta del territori. Surava l'emoció a l'ambient quan, divendres horabaixa, es llegiren els veredictes:

Dins el Grup A (nivell de 1r i 2n de B.U.P. i F.P.), el primer premi (75.000 pessetes i un diploma) fou per *na Magdalena Cloquell* i *na Maria Elena Tur*, de l'I.B. Can Peu Blanc (sa Pobla); el segon (50.000 i un diploma) se n'anà a l'I.B. Berenguer d'Anoia (Inca) i les guanyadores varen ser *na Maria Josep Arévalo* i *na Catalina*

Vert; finalment, un grup de l'I.B. Número 7 (Palma), format per *en Pere Manel Debon*, *en Joan Escanellas*, *en Jordi Herrera*, *en Josep Jansà* i *en J. Antoni Seguí*, s'endugué el tercer premi (30.000 i un diploma). A més a més, *na Francesca Bergas* i *na Joana Maria Artigues*, del Número 7, reberen un premi d'accèssit.

Al Grup B (nivell de 3r de B.U.P., C.O.U. i 3r, 4t i 5è de F.P.), el primer premi (75.000 pessetes i un diploma) correspongué a *na Margalida Bauçà*, *na Virgínia Borge*, *na Carolina Constantino*, *na Sònia Estava*, *en Jaume Frantera*, *en Guillem Mateu*, *en Gabriel Femenies*, *na Sandrine Murgue* i *na Maria de Lluç Sosa*, de l'I.B. Guillem Colom (Sóller)*; el segon (50.000 pessetes i un diploma), a *en Miquel Fiol*, *na Maria Antònia Arrom* i *en Miquel Angel Llodrà*, de l'I.B. Berenguer D'Anoia (Inca), i, el tercer (30.000 pessetes i un diploma), a *na Magdalena Villalonga*, *en Francesc Peris* i *na Ruth Martín*, del

Els estudiants expliquen als seus companys el contingut dels treballs sobre ecologia i civisme premiats a les VIII Jornades d'Intercanvi d'Estudiants dels Països Catalans.

mateix institut que els anteriors.

Representants d'aquests grups tengueren l'oportunitat, dissabte, d'exposar un resum dels treballs guardonats per tal que tots els assistents en poguessin tenir coneixement. Cal destacar especialment l'estudi que, sobre el Catàleg d'Espais Naturals, presentaren els alumnes de Sóller, amb entrevista al president de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears inclosa.

El senyor Víctor Bayarri, col·laborador de la Federació Catalana de Voluntariat i membre de l'Associació Internacional pel Voluntariat, i el senyor Martí Boada, naturista, feren dues ponències sobre ecologia. I, sobretot, se'n parlà al col·loqui protagonitzat pels estudiants. Molts coincidiren que es fa necessari actuar racionalment per aturar la degradació progressiva del nostre medi natural. Els micròfons no reposaren gens: hi havia moltes d'opinions que volien expressar-se.

Dissabte horabaixa, després de passejar vora la mar, l'activitat tornà a començar: uns prepararen la festa del vespre, d'altres feren el diari de les Jornades, d'altres filmaren el reportatge audiovisual i d'altres debateren fins arribar a redactar les conclusions.

La vetllada de dissabte començà

amb l'assistència a l'espectacle teatral amb el grup Marduix, que oferí la representació de *Tirant lo Blanc*, continuà amb la presentació del diari, que fou repartit a tothom, i la projecció del reportatge audiovisual, i acabà amb la festa de comiat, on el ritme de música «rap», *Sau, Sopa de Cabra, U 2* i *Simply Red*, entre d'altres, els joves reunits a Coma-ruga deixaren ben clar que no tenien aturall.

Entre els suggeriments expressats pels estudiants, hi destaquen la petició d'actes més participatius i el desig que les convocatòries per fer els treballs arribin tan aviat com sigui possible als centres. Demanen, a més a més, romandre tots al mateix alberg, ja que enguany la meitat havia d'anar a passar la nit a Calafell. Volen que les Jornades tinguin més durada i que hi assistesquin representants de tota la nació. L'organització, d'altra banda, voldria que no hi hagués destrosses, ja que n'hi va haver qualcuna, cosa que entra en flagrant contradicció amb l'esperit ecologista i cívic que s'hi defensava.

El grup de Mallorca gaudí d'un dia lliure a Barcelona, diumenge, que es va dedicar a visitar nombrosos llocs interessants i/o divertits. Devers les sis del capvespre un regal per a molts dels assistents a les Jornades: poder

contemplar i viure l'esclat d'alegria de la ciutat perquè, enguany sí, a la fi, «Campions!». Blaugrana, barres, estels vermells, botzines... Hores més tard, un caramull d'al.lotes i al.lots arribaven pegant bots al moll perquè se n'havien de tornar a ca seva per continuar i acabar un curs que, indubtablement, es fa més agradable i complet amb un parèntesi d'aquest tipus.

Francesca Company i Vicens és professora de l'I.B. Berenguer d'Anoia, d'Inca

Nota

*Llegim al setmanari *Veu de Sóller* que "el treball guanyador és un estudi prou documentat sobre el *Catàleg d'Espais Naturals* recentment aprovat pel Parlament de les Illes Balears. En aquest treball, a més d'un estudi de la llei en si i de l'anàlisi dels diferents apartats del treball, s'hi aporten entrevistes exclusives als caps de fila dels diferents grups polítics de l'arc parlamentari de les Illes Balears i al president del GOB (Grup Ornitològic Balear). A més, conté una enquesta a la població de Sóller sobre el grau de coneixement i d'acceptació de la Llei esmentada". (Nota de la redacció d'EL MIRALL). □

Segon Encontre de Teatre en Llengua Catalana

BIEL PERELLÓ

Els passats dies 2, 3 i 4 de maig va tenir lloc a la Porciúncula la II Trobada de teatre en llengua catalana de l'Ensenyament Mitjà. Aquest encontre va ser subvencionat per la Conselleria de Cultura, Educació i Esports, del Govern Balear, el Consell Insular de Mallorca i l'Ajuntament de Palma, encara que tots els participants van haver d'abonar una certa quantitat.

Deixant de banda el terreny econòmic, es pot dir que s'aconseguien plenament els objectius que ja es van proposar ara fa un any a Lluc, a la primera edició d'aquest esdeveniment.

Enguany han estat quatre els instituts participants, els quals han presentat cinc excel·lents treballs. El primer dia, després de la lògica instal·lació a l'alberg (al.lots a una habitació i al.lotes a una altra, per tal de no fer malbé la conscienciosa concentració d'abans de pujar a l'escenari), els *Insubmisos*, cinc alumnes de l'institut Berenguer d'Anoia d'Inca representaren una obra escrita, dirigida i muntada per ells mateixos titulada *Potser ja no som humans*, basada en un escrit d'Alvaro de Laiglesia. L'acció, amb només quatre personatges, es desenvolupa a una comissaria on una jove idealista és interrogada per dos individus diametralment oposats: un inspector fred i inhumà i un comissari, home de sentiments altruistes però dominat per la burocràcia. El quart personatge, el boig, precipita la fi de l'obra. *Potser ja no som humans* és més una anàlisi d'un tema concret que un assaig estilístic. El triangle de personatges (tesi-antítesi-síntesi), serveix com a vehicle per a exposar, segons els mateixos autors, "llur crítica particular a la societat materialitzant".

Insubmisos han estat guardonats, amb els premis a la

Els participants a la II Trobada de Teatre en Llengua Catalana a l'Ensenyament Mitjà.

millor representació, millor muntatge i millor escenografia pel seu treball al IV certamen de teatre juvenil d'Inca.

El grup *Xicarandana*, de l'I. B. Guillem Sagrera de Ciutat, el més veterà dels participants, presentà una imponent escenografia amb el muntatge de l'*Arnau*, de Rodolf Sirera. Es tracta d'un espectacle visual impressionant al servei d'un hermètic text que desenvolupa la mítica figura del comte Arnau. Realment va ser la superproducció de la trobada amb més de trenta personatges dirigits sò-

briament i un gran desplegament de mitjans tècnics.

El divendres 3 de maig s'obrí amb l'actuació, fora de programa, del grup de teatre de la Porciúncula, que representà el *Tirant lo blanc* de Joanot Martorell. Els al.lots s'esforçaren durant les més de dues hores d'actuació, però ni el text (massa feixuc), ni la fortuna es van prestar per fer més àgil el hieràtic estatisme de l'escena. Això no obstant, es mereixen una nova oportunitat només per la dedicació que hi van posar.

Ja a l'horabaixa, *L'Alba*, de l'Institut núm. 7 de Palma (Madina Mayurqa) pujà a l'escenari amb *Ès a les fosques quan més lluen les estrelles*, una obra original d'ells mateixos,

Caràtula, l'altre grup de l'I. B. Berenguer d'Anoia, presentà un drama rural clàssic d'Angel Guimerà: *Terra baixa*. De nou una brillant escenografia i caracterització d'època

d'E.A.T.P. de teatre de l'Institut Guillem Colom de Sóller.

La seva presència a les jornades, com va dir un dels seus representants, esdevingué quasi merament representativa i amb qualitat d'observadors per a establir més sòlids objectius en un futur immediat, donada la celeritat amb què es va muntar l'obra, un acte de *En tirant a Grècia o Qui mana a Can Ribot*, després de rebre la invitació a la trobada uns quants dies abans de la seva celebració. Això no va ser impediment per passar una bona estona amb el satíric text de Joan Sales.

En general, i per finalitzar, és significatiu el canvi de temàtiques enregistrat per tots els grups en relació a les de la passada edició, potser per por a un encasellament prematur o per conseqüència de l'ansia de provar-ho tot.

En definitiva, la II trobada de teatre en llengua catalana en l'ensenyament mitjà ha resultat realment profitosa, tant en l'aspecte de convivència de joves catalanoparlants com en el purament teatral.

Les conclusions de les jornades, exposades a les darreries, van resultar una mena de crítica constructiva i de recollida de noves propostes per tal de mantenir (o augmentar) tant el nivell aconseguit, com la ració de patates fregides al dinar, com la participació de grups. Enguany els debutants han estat els *Almogàvers*. Qui ho serà el pròxim any? □

Biel Perelló Antón és alumne de COU

Programes de dues representacions.

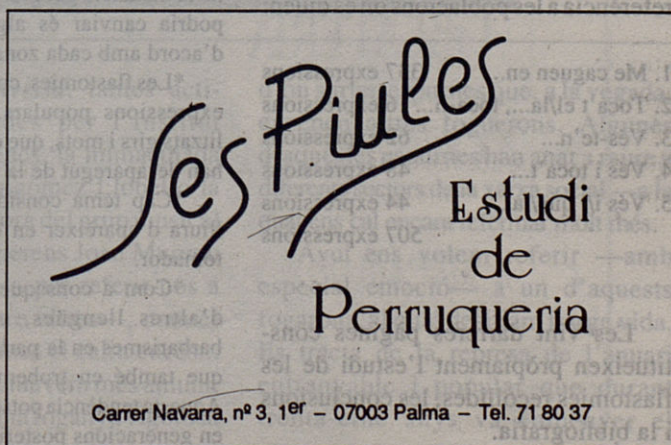
finalista al certamen dramàtic organitzat pel Teatre Principal, que amaga darrera un títol tan suggerentment metafísic una senzilla comèdia que narra les peripècies i dificultats d'un director de prestigi davant d'un projecte que s'enfonsa pels quatre costats gràcies a velles glòries, antigues amistats i personatges "eficients".

Es tracta d'un obra que transcorre correctament durant el primer acte, però que, cap al segon, perd cert dinamisme fins a arribar a un final quasi insubstantial.

que representà, a aquest grup, el premi de l'esmentat IV certamen de teatre juvenil d'Inca al millor vestuari i a la millor direcció.

El conflicte sorgeix amb l'enfrontament natura-civilització, representat per dos personatges claus, mentre la trama dramàtica s'estableix amb un argument d'arrels rurals que narra la història d'un matrimoni d'interessos i un poble dominat autoritàriament per un llop metafòric d'aparença humana.

L'epíleg a la trobada el va posar el grup *Almogàvers*, format per alumnes

Una aproximació a les flastomies del País Valencià

E. M.

Als núms. 34 i 35 d'EL MIRALL, Francesca Company i Antònia Rotger varen publicar un treball de camp sobre les flastomies de Mallorca. Ara hem rebut el resultat d'una tasca semblant efectuada per Francesc Gascon al País Valencià amb expressions recollides en 39 pobles de 16 comarques.

A la introducció exposa l'abast, els objectius de l'estudi i la metodologia emprada, i en cinc capítols ben definits relaciona 507 flastomies subdividides a partir de la forma de començar-les i de l'element semàntic, amb referència a les poblacions on es diuen:

1. Me caguen en...	337 expressions
2. Toca't el/la..., toca-li...	16 expressions
3. Vés-te'n...	62 expressions
4. Vés i toca't...	48 expressions
5. Vés i/i que/a...	44 expressions
	507 expressions

Les vint darreres pàgines constitueixen pròpiament l'estudi de les flastomies recollides, les conclusions i la bibliografia.

Les persones interessades a consultar aquest treball, poden fer-ho a la redacció de la nostra revista, o adreçar-se directament a l'autor: Francesc Gacon, Joaquim Verdú, 5. 46760 Tavernes de la Valldigna.

Conclusions

*Les flastomies tenen un ús ben vigent malgrat la negativa consideració social.

*Serveixen per a desfogar-se, insultar, fer riure, despatxar algú, etc.

*Les flastomies es construeixen a partir d'unes bases més o menys fixes, a partir de les quals, i d'acord amb la seua intenció, el parlant amplifica, per intensificar-ne l'efecte, sia de fer riure, sia d'insultar, sia d'afrontar moralment, etc.

*Aquesta amplificació, pot seguir el tema iniciat pel verb del començament i la primera part de la flastomia o bé no tenir res a veure.

*L'efecte causat per la flastomia depèn molt de la situació comunicativa, de la intenció del parlant, de la relació entre l'emissor i el receptor, dels mots emprats i de la significació que cadascuna de les persones implicades en dona.

*Donada la creativitat dels parlants, qualsevol de les flastomies d'aquest estudi, podria haver aparegut a qualsevol dels pobles del nostre treball, i en general del domini lingüístic català, sense importar-ne la distància geogràfica. Si de cas, el que podria canviar és algun temps verbal, d'acord amb cada zona.

*Les flastomies, com en general altres expressions populars, mantenen fossilitzats girs i mots, que en molts dels casos han desaparegut de la parla habitual.

*Cap tema considerat "tabú" no es lliura d'aparèixer en el vocabulari flastomador.

*Com a conseqüència de la pressió d'altres llengües, van introduint-se barbarismes en la parla habitual, i açò fa que també en trobem a les flastomies. Aquesta tendència potser anirà augmentant en generacions posteriors. □

LLIBRES

Robert Lafont,
Temps tres.

Llibres del Trabucaire. Perpinyà,
1991. 221 pàg. Bilingüe català/
occità. 1700 ptes.

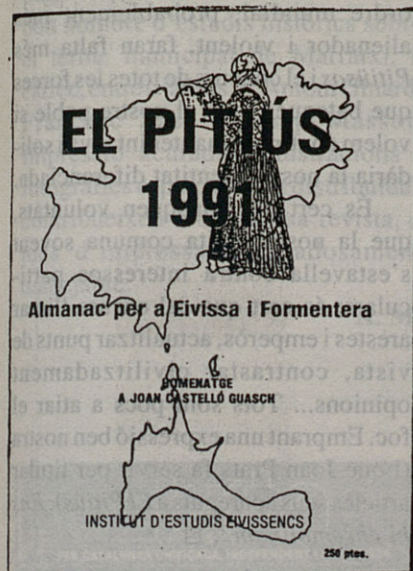
Robert Lafont va néixer a Nîmes el 1923, i moltes obres seves han estat traduïdes a la península. És un gran coneixedor dels problemes econòmics i humans de les regions europees sobre els quals té anàlisis d'anomenada internacional. Poeta, novel·lista, dramaturg, assagista en llengua occitana, és també historiador de la literatura i la societat.

Temps tres ofereix la singularitat de presentar l'edició bilingüe català/occità, encarada a cada pàgina. Per a les persones interessades en la història comparada, el llibre els serà útil perquè estableix el paral·lelisme entre les Renaixences del nord i del sud de les Alperes, articulades i desconnectades al mateix temps, des dels començaments del s. XIX. D'altra banda, és evident el propòsit de l'autor d'adreçar l'obra als ciutadans de l'euroregió Barcelona-Tolosa-Montpeller. A Barcelona acaba de publicar una història que algú ha considerat "diferent": *No saltres, el poble europeu*.

E.M.

El Pitiús, un homenatge a Joan Castelló Guasch

JEAN SERRA

Si no ens mancava la fe en la nostra cultura, sí en canvi ens era difícil, a vegades, de creure en la seua revitalització. Ara, dins una prudència raonable, començam a creure possible aquesta recuperació necessària, tan anhelada. Els senyals a què podríem referir-nos són plurals... Per bé que això no vol dir que ens poguem refiar, cal adonar-se que la situació no és tan desesperançadora com era en anys anteriors, en els quals les manifestacions culturals en la nostra llengua eren més aviat escasses, sovint sense un ressó plausible entre els ciutadans d'aquestes illes.

Joan Castelló amb els seus néts i la seva dona, a Palma, als darrers anys de la dècada dels 70.

La revista *Eivissa*, tantes activitats promogudes per l'Institut d'Estudis Eivissencs, la immaculada obra de M. Villangómez Llobet o la presència activadora del grup musical *Uc* i la dels seus hereus Joan Murenu i victori Planells —per referir-nos a uns exemples entre altres—, mantien amb prou feines el caliu encès... Però ara, com insinuàvem més amunt, aquest caliu ja és una foganya vigorosa

d'on surten espurnes que, a la vegada, encenen altres foguerons. Algunes d'aquestes espurnes han anat a raure a diferents sectors de la xarxa social —a la qual ens cal encara refermar molt més.

Avui ens volem referir —amb especial emoció— a un d'aquests fogarons, al qual desitjam llarga vida. Es tracta de la represa de l'anuari entranyable i popular que durant trenta-cinc anys va empènyer el

memorable Joan Castelló Guasch. En efecte, *El Pitiús* —ara enterament en català— arriba per tercera vegada anual a saludar el poble de les Pitiüses, coordinat per dos homes joves i plens de coratge, Antoni Marí i Joan-Albert Ribas, professor d'EGB el primer i de BUP el segon, tots dos vinculats a l'Institut d'Estudis Eivissencs, entitat editora de l'actualitzat almanac, al qual aporten estimables treballs sorgits de la seua ploma, ben freqüent a les tribunes pitiüses.

En homenatge a Joan Castelló Guasch, d'*El Pitiús* n'han aparegut, com dèiem, tres números, corresponents a 1989, 1990 i 1991, amb èxits creixents d'un any per l'altre. Al *Molts anys i bons!* de salutació d'*El Pitiús* 1989 podem llegir-hi que s'ha reprès la feina en homenatge al nostre admirat escriptor, del qual es reprodueixen alguns textos significatius: *I llavors* —diuen els coordinadors— *hi hem col.laborat, sempre intentant seguir l'esperit didàctic i popular del mestre, moltes persones que trobam*

que les Pitiüses havien de recuperar una publicació en la nostra llengua amb articles sobre la història, la població, els costums i les tradicions.

No els mancava raó als impulsors d'aquesta nova singladura de l'entranyable anuari, perquè cada any s'ha esgotat l'edició d'*El Pitiús*, fins i tot, com enguany, abans de transcórrer un mes. Aquest èxit es deu, en gran part, a les persones que omplen amb les seves col.laboracions cada un dels números d'*El Pitiús* actual que és, com escrivia Joan Marí Cardona en el primer, fill d'aquell almanac de nom "*El Pitiuso*" i nèt per tant del nostre admirat Joan Castelló. En efecte, llegint aquestes col.laboracions hom sent que l'esperit del recordat escriptor anima les noves pàgines, signades, a més de pels coordinadors, i els ja veterans M. Villangómez o Joan Marí Cardona, per tot un esplet d'autors imprescindibles que aixamplen dignament la base de les nostres lletres: Marià Serra, Pere Vilàs, Joan Marí Tur, Rosa Vallès, Cristòfol Guerau,

Joana Maria Ferrer, Enric Planells, ... escriuen sobre història, població, arbres o figures populars.

Com un bell auguri, *El Pitiús* 1991, de la mà de Joan-Albert Ribas i Antoni Marí, més gruixat de col.laboracions i publicitat, tornava a saludar-nos a principis d'enguany, recordant-nos simbòlicament que, contra un nou ordre mundial, probablement més alienador i violent, faran falta més *Pitiüses* i el concurs de totes les forces que bateguen dins el nostre poble si volem continuar mantenint viva i solidària la nostra identitat diferenciada.

És cert que manquen voluntats, que la nostra lluita comuna sovent s'estavella contra interessos particulars; és cert que cal encara lluitar arestes i emperòs, actualitzar punts de vista, contrastar civilitzadament opinions... Tots som pocs a atiar el foc. Emprant una expressió ben nostra (i que Joan Prats fa servir per titular articles seus apareguts a *El Pitiús*): *Ens hi enremolinam?* □

Quina La Balanguera

DOLÇ
i
SALAT

GELATERIA
i
XOCOLATERIA

C/ JOAN MAURA, BISBE
CANTONADA C/ VINYASSA

Podeu adquirir EL MIRALL a les següents llibreries:

Barcelona	Ona	Palma	Byblos
Barcelona	Signe	Palma	Embat
Campos	Colom	Palma	Fondevila
Ciutadella	Roser Seguí	Palma	Jaume de Montsó
Eivissa	Vara de Rei	Palma	Llibres Mallorca
Inca	Casa Pedrós	Palma	Manera
Inca	Espirafocs	Palma	México
Inca	Vilanova	Palma	Papereria Mallorca
Felanitx	Ramon Lluís	Palma	Quart Creixent
Felanitx	Còndor	Palma	Selecta
Manacor	Xaloc	Palma	Totem
Maó	Catalana	Sant Joan	Ca na Blanch
Maó	Católica	Sóller	Calabruix
Palma	Alcaide	Son Cladera	Arbós
Palma	Balmes	Son Ferriol	Verd en Blau
Palma	Baron	València	Tres i Quatre

I als principals quioscos de Palma.

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Sr./a. _____
 Adreça _____
 C/ _____ Núm. _____ Pis _____
 Codi Postal _____ Població _____
 Telèfon _____

Em subscric a la revista EL MIRALL, al preu de 3.000 ptes. de quota anual. Podeu presentar els rebuts a l'entitat bancària / d'estalvi que indic a continuació a la qual deman que els accepti i els carregui al meu compte:

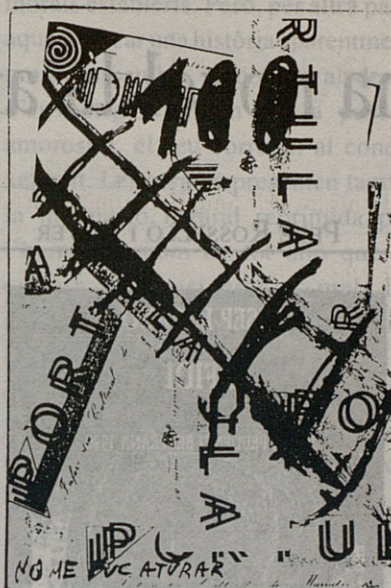
Banc/Caixa _____
 Agència/Oficina _____
 Cte./Lta. núm _____

Signatura _____

Pòrtula

Amb l'edició de desembre/gener, aquesta revista de Marratxí ha arribat al núm. 100 i ha aprofitat l'ocasió per publicar un gruixat volum de 80 pàgines, portada de Teresa Matas i un bon nombre d'estudis històrics sobre el terme municipal de Marratxí, a càrrec, entre d'altres, d'Antoni Ginard, Francesc Sàez i Josep Massot. Impressió acurada, il·lustracions i fotografies espaiosament distribuïdes contribueixen a oferir una revista, a més d'interessant, agradosament manejable.

A. M.

Lluita

El núm. 161 de "Lluita" propugna una "Catalunya unificada, independent i socialista". Aquesta publicació, editada a València amb una excel·lent qualitat tècnica, és l'òrgan del PSAN (Partit Socialista d'Alliberament Nacional), l'històric partit del l'indendentisme català. D'aquest número de gener/febrer 1991 cal destacar la crònica de la manifestació celebrada a Palma amb molt èxit el 31 de desembre passat en solidaritat del montuïrer Macià Manera, i les notícies de l'alliberament de la lluitadora independentista Montserrat Tarragó així com del sobreseïment de la petició d'extradició de l'exiliat català Pere Bescompte.

A. M.

PREMI «ROSA SENSAT» DE PEDAGOGIA 1991

ROSA SENSAT
Edicions 62

L'associació de mestres "Rosa Sensat", amb la col·laboració d'Edicions 62, convoca per onzena vegada el Premi "Rosa Sensat" de Pedagogia.

EL MIRALL posa a disposició dels interessats les Bases del Premi, d'entre les quals destaquem:

1. Els treballs presentats han de ser originals i inèdits, i realitzats per mestres o altres professionals de l'ensenyament.
2. Les obres han de partir d'una anàlisi de la pràctica escolar, de classe i/o d'institució, i han de suposar una millora pràctica en el camp de les escoles dels Països Catalans.
5. La data màxima per a l'entrada d'originals serà el 4 d'octubre de 1991.
6. El Jurat serà el següent: Angeleta Ferrer, Marta Mata, Roser Batllori, Montserrat Falcó, Artur Noguero, Ma. Angels Ollé, Anna Ma. Roig, Josep Sucarrats i Mercè Fluvíà.
7. S'adjudicarà un únic Premi de 350.000 ptes., en concepte d'avançament de drets d'autor.
8. L'obra premiada serà publicada per Edicions 62, dins la Col·lecció "Rosa Sensat".

Relojería Española

FUNDADA 1885

C. Colon, 12 — Telèf. 72 15 63 - 72 43 44
07001 PALMA DE MALLORCA

Ω
OMEGA
AGENCIA OFICIAL

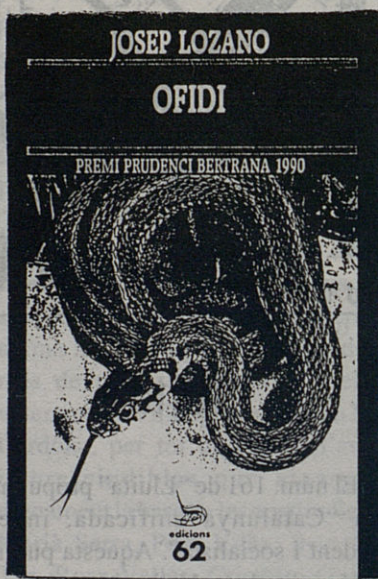
*Moments
estelars*

Ofidi, una novel·la amb serps

PERE ROSSELLÓ I BOVER

Ofidi, la darrera novel·la de Josep Lozano (Alginet 1948), va obtenir el premi Prudenci Bertrana 1990. L'autor de *Crim de Germania* (1980), una de les novel·les més interessants d'aquests últims quinze anys, sembla haver preferit una història més propera al relat breu que a l'amplitud de la novel·la. *Ofidi* és en realitat una espècie de conte llarg o, si ho volem dir així, una "novelle". Per això mateix, no hi podem cercar una visió més àmplia, com exigeix la novel·la pròpiament dita, perquè l'autor voluntàriament ha fixat els límits del seu joc en escollir una història exòtica i marginal. Tot i això, hi ha una intenció evident d'investigació entorn dels mecanismes més ocults (inconscients, potser) de l'ésser humà. Però la singularitat de l'anècdota triada impedeix per si mateixa qualsevol anàlisi que vagi més enllà del terreny psicològic i barra el pas, per exemple, a la matèria sociològica o històrica. Per aquest motiu, des del punt de partida, *Ofidi* no pot superar aquell *Crim de Germania*, ja mític en la literatura catalana.

La singularitat de la història narrada (la relació del protagonista i la seva família amb les serps) obliga

l'autor a haver de situar els inicis del relat a Mèxic, en un món llunyà al nostre, tot i que es tracta d'una família d'ascendència catalana. L'exotisme inicial li permet prendre com a cap del fil de la trama uns fets que pertanyen a la mitologia popular, al món de la llegenda: la història de la mare — l'àvia del protagonista — que per atzar amamanta una serp. D'aquesta forma neix el misteriós vincle d'aquesta singular família amb aquests rèptils, la qual cosa servirà al narrador protagonista com a punt de reflexió sobre la seva estranya condició, que

és la de l'home. És aquí on Lozano barreja una multitud de referències psicològiques amb la ironia, que potser és una de les qualitats més lloables del relat. D'altra manera, si no fos per la dosi d'humor subtil (i amarg), *Ofidi* seria el relat d'uns fets exagerats i aberrants, només admissible pròpiament dins el gènere de la literatura fantàstica. Tanmateix no hem de deixar d'apuntar que en molts de moments la novel·la sembla remetre'ns a aquest tipus de literatura i, en especial, a Joan Perucho. Així, per exemple, la utilització de referències culturals i científiques sembla esser un recurs pres del mestre català del gènere fantàstic.

L'humorisme del narrador s'observa en la presentació dels personatges. Del metge forense que estudia la mort del seu pare, per exemple, en diu que era "una mena d'escarniment de James Cagney barrejat amb un Truman Capote envellit" (p. 71). Bromes d'aquesta classe es troben arreu del text: l'àvia regala a la seva filla, quan tot just acaba de morir el seu marit, un disc de *La viuda alegre*; ningú no pot acompanyar el pare a l'hospital tot al·legant excuses banals; les referències al nombre 3 i a la forma

Papers pintats

Marcas i Motllures

Pintures

Casa Pomar Flores

ARTICLES PER A ARTISTES

Sant Miquel, 77. Tel. 72 14 83

07002 PALMA

triangular (i als tres Reis d'Orient); etc. Més endavant l'humor també s'aplicarà al protagonista narrador: la semblança del penis amb la serp, la manca de pell al cos, el canvi de pell després d'haver pres el sol, etc. És un humorisme inquietant, perquè és evident que el narrador ens està dient que al fons de tots nosaltres roman alguna cosa misteriosa i irracional, ancestral i no reprimida per la civilització, que no sabem controlar ni definir. Talment com aquells antics i misteriosos dibuixos d'éssers humans que en l'interior contenen bèsties i monstres ferotges.

Com l'humor, l'erotisme del relat també té aquest doble vessant. El complex d'Edip del protagonista, l'incest amb la mare i l'"engany" d'aquesta amb les serps, el desig de tornar a l'etapa fetal... ens remeten a una doble intenció / interpretació del text. Per una part, l'autor ens acara a una història caracteritzada per l'anormalitat, per la ruptura dels codis

morals establerts. Però, per altra part, aquest cercar una història aparentment morbosa sembla respondre al desig d'investigar entorn de la passió amorosa i, el seu correlat, al coneixement. Les serps representen també la inclinació natural reprimida per l'home, en nom de tot allò que la cultura ha considerat el mal. La seducció és una atracció animal, com la de la mirada hipnotitzadora de la serp, que anul·la la voluntat individual. El mal és també la saviesa, el saber, la intel·ligència... el pecat original. ¿Són lícits els límits que ens ha imposat la societat? ¿No respon la transgressió a unes lleis més antigues i naturals que les que regeixen la nostra cultura?

Ofidi, tot i el que conté de reflexió, és un relat, una obra literària, que també ha d'adaptar-se a uns límits: els de la creació artística. Josep Lozano s'ha situat precisament en el llindar entre el relat tradicional i la investigació creativa. I ha construït la novel·la amb un material que hauria

pogut admetre altres formes, des de la poesia a l'assaig. Potser per això ha hagut de recórrer a un argument estrany, quasi inversemblant. Tal vegada, també és aquest el motiu d'haver adoptat una estructura quasi "serpentina": la història es desenvolupa linealment, per seqüències (o fragments de seqüències) que no impliquen talls bruscs, però amb girs sobtats de noranta graus que canvien en diverses ocasions el curs argumental. L'adopció d'un narrador en primera persona li permet adaptar la reflexió al relat, alhora que pot mantenir en l'àmbit de la llegenda els seus orígens, que només coneix per referències d'altri. Però, tot i això, *Ofidi* no és el llibre que Josep Lozano necessitava per igualar almenys aquella fita de la narrativa catalana amb què es va donar a conèixer. □

Pere Rosselló i Bover és crític literari.

Extracte de la convocatòria 1992:

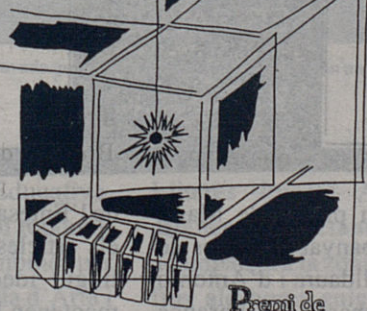
1a. Edició del llibre guardonat.

2a. Edició i coordinació per mitjà de canals editorials adients. Cent exemplars seran lliurats a l'autor premiat.

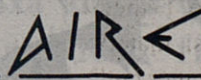
3a. L'autor cedirà els drets de la primera edició a favor de la Comissió Organitzadora.

6a. Integraran el jurat: Carles Miralles, Maria M. Marçal, M. Isabel Pijoan, Isidor Consul, Antoni Pladerall, Joan Maluquer i Aleix Clos.

Les bases són a disposició dels interessats a la redacció d'EL MIRALL.

Premi de Poesia AMADEU OLLER
FESTA DE LLIURAMENT DEL PREMI 1991
6 DE JUNY, DIJOUS, 8 TARDÀ
28 CONVOCATÒRIA
Plaça admissió original: 10 gener 1992
amb la col·laboració de Conselleria de Cultura, Generalitat de Catalunya, Ajuntament de Barcelona, i 89 ETC.

XV SETMANA DE RENOVACIÓ EDUCATIVA

CAP A UNA PEDAGOGIA DEL MEDI
EXPERIÈNCIA DE RENOVACIÓ EDUCATIVA

BANYALBUFAR
1 - 6 de juliol de 1991

Per a més informació:

— Maria Duran, C.P. Calvià, tel. 67 02 75 (de 9 a 16 h.)

— Gaspar Valero, UIB (ed. Sa Riera), tel. 17 30 60 (de 10 a 15 h.)

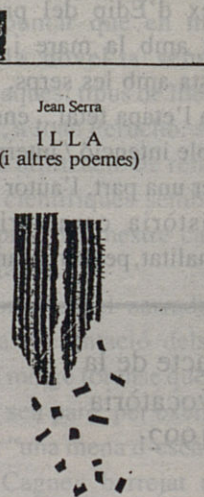
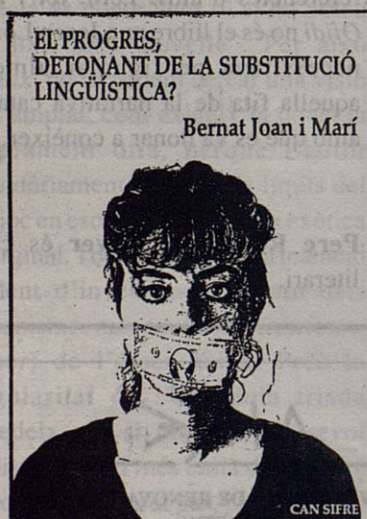
Notícia editorial d'Eivissa

E.C.

La formidable activitat editorial que s'ha desplegat en els darrers mesos a l'illa d'Eivissa ens permet d'anunciar l'aparició de quatre llibres nous. Tres d'ells han estat publicats per les Edicions Can Sifre: *El progrés, detonant de la substitució lingüística?*, de Bernat Joan i Mari; *Illa (i altres poemes)*, de Jean Serra; i *Una veu d'Eivissa*, d'Enric Ribas i Mari.

Illa (i altres poemes), de Jean Serra (El-Biar, Alger, 1952), és un recull de poemes escrits entre l'agost de 1975 i l'agost de 1977, i publicats parcialment, en versions primitives, en revistes o plaquetes de discreta impressió, ara estructurats en un conjunt unitari i coherent que vol ser un llibre definitiu, resultat d'una revisió profunda dels textos pretèrits.

Solcar un mar de foc i l'Aportació pitiüsa al Diccionari català-valencià-balear i ara ens presenta *Una veu d'Eivissa*, la compilació d'un centenar d'articles periodístics sobre una gran diversitat de temes, publicats en alguns periòdics eivissencs entre el setembre de 1988 i el setembre de 1990. D'un gran valor testimonial -recordem la sortida de Ribas del PSOE i la gestació

L'altre, és *La lluita per ses Salines*, a cura del Grup d'Estudis de sa Naturalesa de ses Pitiüses (GEN), i l'ha publicat l'Editorial Mediterrània.

En *El progrés, detonant de la substitució lingüística?*, el sociolingüista Bernat Joan (Eivissa, 1960) comenta i analitza obertament la nostra actual situació sociolingüística per indagar en les possibles causes i conseqüències del procés de normalització lingüística, enfocat incorrectament pels poders públics regionals catalans, segons l'autor, per la incidència en els punts menys importants, «mentre s'escamotegen sistemàticament els punts fonamentals» (primer de tot, la supressió de l'espanyol com a llengua d'intercanvi).

El llibre porta un pròleg de Marià Torres i va acompanyat de textos de Josep M. Sala-Valldaura i d'Antonio Colinas. I hi trobareu l'esperança col·lectiva de viure uns temps nous:

Mirant potser com creix tímida l'alba.
I a les balconades una lleu brisa
que ve des de lluny, cessa i s'esvaeix
l'aridesa en alè dins l'esperança.

Quina pluja daurada trenca?
Qui romp les hores? Viure és morir
també.
De la pàl·lida mà quan escriu s'alça
el reflex del somni que després perd.

Enric Ribas (Eivissa, 1955) ha publicat en poc temps la novel·la

de l'Entesa Nacionalista i Ecologista, els articles no són exempts de contingut ideològic, per la qual cosa mantenen la seva vigència.

La lluita per ses Salines és una recopilació de tota la informació derivada de la lluita per la protecció de ses Salines, la més important i llarga campanya de reivindicació ecologista de la història eivissenca (començada l'any 1977). En un temps rècord tres mesos-, els autors han ordenat la informació i finalment n'han redactat i comentat la cronologia) el Grup d'Estudis de sa Naturalesa de ses Pitiüses té el local social al carrer d'Abad y Lasierra, 2, pral., 7a, 07800 Eivissa; tel.: 390674). □

Ressenya de la troballa de la *Caseta de sa Neu* de Can Canals (municipi d'Artà)

JAUME SERVERA I NICOLAU / GASPÀR VALERO I MARTÍ

La casa de neu de Can Canals fou excavada quasi totalment dins la roca mare en un indret d'un fort pendent.

Ja fa algun temps, arran de la XIII Setmana de Renovació Educativa, detectàrem la presència del topònim *Caseta de sa Neu*, conegut només per les persones majors de la vila d'Artà i per algun trescadador dels viaranys perduts de les muntanyes artanenques. Immediatament, comprovàrem que rera aquest nom, s'hi identificava una contrada esquerra, gairebé erma i ocupada per alguns forns de calç. Qualsevol referència a dipòsit de neu era inexistent, o s'havia esborrat de la memòria popular... però, no debades es mantenia viu un secular topònim. Calia investigar *in situ* l'indret en qüestió. A la fi, el mes de març d'enguany, en Rafel Font -Caminer-

ens posà en contacte amb en Joan Lliteres -Puceta-. Aquest darrer, un artanenc de setanta-dos anys, ens acompanyà a la zona coneguda amb el fins aleshores enigmàtic nom de la *Caseta de sa Neu* i, gràcies a la seva col·laboració decidida -entusiàstica, fins i tot-, poguérem localitzar l'antic dipòsit de neu.

Fins fa gairebé poc temps, la presència de dipòsits de recollida i emmagatzemament de neu es creia un fenomen exclusiu de la serra de Tramuntana i, a més, es tendia a circumscriure'n la localització en els cims de més de mil metres d'altitud. Avui, i degut a investigacions recents, s'ha comprovat que dins la mateixa

El motiu d'aquesta breu ressenya és el de comunicar la troballa i catalogació de la *Caseta de sa Neu* de Can Canals (Artà). Aquesta descoberta suposa la identificació de la primera casa de neu situada a les serres de Llevant, concretament a les muntanyes d'Artà. Així mateix, amb ella es fixa la casa de neu ubicada a més baixa altitud de totes les conegudes fins ara a Mallorca.

serra de Tramuntana, l'àrea geogràfica de distribució d'aquests tipus de dipòsits és molt ampla; fins i tot se'n troben per davall dels cinc-cents metres d'altitud, com és el cas de la Caseta de sa Neu de Galilea, a 480 m.

Així, doncs, la localització per primera vegada d'un dipòsit a l'extrem oriental de les serres de Llevant creim que té un gran interès, tant per a l'ampliació del coneixement del comerç que generà la neu en els segles passats a Mallorca, sens dubte molt més estès del que es creia fins fa poc, com per les implicacions paleoclimàtiques que presenta la seva situació, fora de la serra de Tramuntana i a tan baixa altitud.

La Caseta de sa Neu de Son Canals

La Caseta de sa Neu de Can Canals es localitza en el terme municipal d'Artà, al nord de la població, dins la propietat de Can Puceta. Aquesta finca té el seu origen com a conseqüència de l'establiment de part de les terres de l'antigament extensa possessió de Can Canals, que es va dur a terme en els anys trenta. El dipòsit de neu se situa en la vessant N.N.E. del puig des Corb, a uns cent metres d'un forn de calç situat just a la vora del seu camí. Es troba a una altitud de 280 m sobre el nivell del mar.

Des de Can Puceta a la casa de neu hi ha poc més de 20 minuts de camí. La seva ruta d'accés és per un camí de bística que parteix de les cases de Can Puceta, i enrevolta el puig des Corb pel seu coster oriental. El camí transcorre amb un torrentó a la dreta i

acaba a la mateixa casa de neu. Abans, permet l'accés a tot un seguit de forns de calç. El darrer tram de camí, en pujada des de l'últim forn de calç, es troba actualment perdut entre una espessa vegetació composta per carritxeres, arboceres, mates i argelagues.

El dipòsit o casa de neu és una construcció de planta quadrangular que actualment es troba en un estat de conservació molt degradat. L'interior presenta un farcit de vegetació, i de blocs i pedres provinents dels esbaldrecs que ha sofert per l'erosió i el pas del temps.

Les seves mesures aproximades són: 11'40 m de llargària, 5 m d'amplària i uns 4'60 de fondària. La seva capacitat teòrica es pot calcular en uns 262 m³. S'ha d'esmentar que, donat el seu estat actual, no queda cap resta de construcció per damunt el nivell del terra, la qual cosa dificulta la presa de les mesures, sobretot la

que fa referència a la seva fondària.

Aquest dipòsit fou excavat quasi totalment dins la roca mare en un indret d'un fort pendent. Això és així fins al punt que tant sols en un dels seus paraments curts s'observa un mur de pedra seca, on possiblement es localitzà la porta d'entrada. Per altra banda, s'ha de pensar que el parament llarg més septentrional de la casa, que coincideix amb la part baixa del pendent, comptava amb un mur que l'anivellava amb el seu costat oposat per tal de poder assentar la coberta, que devia ser d'un aiguavés.

A la part exterior i als voltants de la casa no s'observa cap tipus de construcció, a excepció del seu costat més occidental on, coincidint amb el final del camí d'accés, es troba una petita esplanada on hi ha restes molt deteriorades d'una construcció adossada a la casa de neu i que pressumiblement fos el porxo dels nevaters. □

VII SEMINARI D'INFORMACIÓ I ESTUDI DEL GRUP BLANQUERNA 1991

Monestir de Lluc

L'ESPERIT D'EUROPA

Dia 26 de setembre: LES LLIÇONS QUE ENS VÉNEU PER LA HISTÒRIA

Maria Barceló
EL CRISTIANISME COM A
COMPONENT IMPORTANT DE LA
NOSTRA IDENTITAT

Josep Amengual
IDENTITAT, CULTURA I

LLINGUA

Isidor Mari

Dia 27 de setembre:

UNA ACTUALITAT
CONDICIONADA

Sebastià Serra

EL NAIXEMENT D'EUROPA. EL
LLEGAT EUROPEU

Jordi Sala

LA CIUTAT EUROPEA ACTUAL I FUTURA

Vicenç Rosselló

Dia 28 de setembre:

L'EUROPA A TROSSOS

Vicenç Partal

LA NOVA EUROPA

Àngel Castiñeira

CIÈNCIA I AMÀNCIA. RAMON

LLULL ACTUAL

Jordi Gaya

EL NOSTRE HORITZÓ EUROPEU

Clement Picornell i Antoni Ginard

Dia 29 de setembre:

EUROPA, GUERRA I PAU

Bartomeu Bennàssar

**GRUP MALLORCA
BLANQUERNA**

LA NECESSÀRIA SOBIRANIA,
UNA ESTRATÈGIA A SEGUIR

Josep Lluís Carod Rovira

Preus: 7.000 ptes. els quatre dies, i
4.500 ptes. per als qui tinguin beca

Informació: Obra Cultural Balear, els matins.

Valldemossa i Campdevàrol, dos pobles agermanats

MARIA ANTÒNIA CALAFAT I RIVAS

Els valldemossins a Campdevàrol, al carrer del pintor Coll Bardolet.

Els dies 18 i 19 de maig la delegació de l'OCB a Valldemossa efectuà una visita a la comarca del Ripollès. El grup, format per 36 persones de totes les edats, visità les viles de Campdevàrol, Ribes de Freser i Camprodon i els monestirs de Ripoll, Sant Joan de les Abadesses i Núria. La sortida tingué caires diversos: el cultural, amb la visita a la pinacoteca Coll i Bardolet a Campdevàrol i als monestirs de Ripoll i Sant Joan de les Abadesses, joies del romànic; el paisatgístic amb l'ascensió en el tren cremallera fins a Núria, al bell mig del Pirineu; i el festiu, amb l'assistència a la Festa de la llana i casament de pagès a Ripoll.

El viatge s'inscriu en un programa d'excursions culturals a diferents llocs dels territoris de parla catalana que la delegació a Valldemossa de l'OCB posà en marxa l'any 89 amb la realit-

zació del recorregut de la Ruta del Císter. Aquest d'enguany ha estat una mena de romiatge als escenaris de la naixença de la nació catalana que, de la mà de Guifré el Pilós, tingué lloc ara fa un milenar d'anys a la comarca pirenenca la capital de la qual és la vila de Ripoll que, amb Campdevàrol, Ribes de Freser, Sant Joan de les Abadesses, Núria i Camprodon, donà acollida al grup vingut de Mallorca.

Podem ressaltar de la visita dos fets: primerament, que a Ripoll se celebrava dia 19 el 25è aniversari de la Festa de la llana i casament de pagès, celebració que, organitzada pel CIT de Ripoll, reuneix cada primavera un important nombre de persones interessades per aquestes manifestacions festives, nombre que enguany fou augmentat amb motiu d'aquests primers vint-i-cinc anys; en segon lloc,

cal subratllar la presència de l'expedició de Valldemossa a Campdevàrol, vila on nasqué l'artista pintor veí de Valldemossa Sr. Josep Coll i Bardolet, on es realitzà una visita a la pinacoteca que en la seu de la Caixa de Girona hostatja nombrosos olis, aquarel·les i dibuixos de l'artista. El fet de passejar pels carrers de Campdevàrol —Carrer Pintor Coll i Bardolet, Plaça Valldemossa— tenia per als valldemossins un significat profund, ja que el poble del ripollès i la vila de la serra de Tramuntana de Mallorca són germans en virtut de l'agermanament que tots dos ajuntaments signaren ara fa dos anys. Com a record de l'estada de la delegació de l'OCB de Valldemossa a Campdevàrol fou lliurada a l'Ajuntament una placa commemorativa. □

A. Maura, Aurora Picornell

Sr. Director,

Som un grup d'alumnes de l'Institut "A. Maura" de Ciutat i hem començat a fer passes per canviar el nom del nostre Centre. Creim que d'aquesta forma també ens estam educant.

Aquesta decisió l'hem presa una vegada sabut que el Sr. Maura estava vinculat al sistema electoral caciquil (Revista *Avenç* núm. 142, pàgs. 16-22), que era President del Govern Espanyol quan la repressió de la Setmana Tràgica, quan el procés al pedagog Ferrer i Guàrdia, i quan l'ocupació colonial del Marroc. Segurament quan posaren el seu nom al Centre ho feren perquè era malorquí, però per a nosaltres això no és suficient.

Ens agradaria que el nostre Institut es digués AURORA PICORNELL, i això per les següents raons:

1. Perquè era de la barriada del Molinar com alguns de nosaltres.

2. Perquè en el seu temps era una dona molt valenta que tenia molta *il.lusió* en les coses que feia.

3. Perquè era dona i poques vegades es donen noms de dona a les coses. Creim recordar que a Mallorca sols hi ha un altre Institut amb nom de dona que és el "M. A. Salvà" de Llucmajor.

4. Perquè tristament va ser víctima de la repressió franquista el 1937 i això la fa un personatge de digna memòria.

5. SOBRETOT, perquè la gent que anam a escola als Centres Públics som gent de la barriada, feiners i alegres que sabem per què hem d'estudiar i que res ens és regalat, sinó que tot requereix esforç. Som lluitadors com ho era N'Aurora Picornell i tenim la *il.lusió* dels que volen incidir en el seu món com ho va fer ella.

Coordialment,

Jaume Vila i Vivas, portaveu de la Comissió Aurora Picornell

31 de maig 1991.

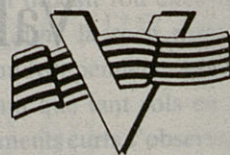
Discriminació per parlar català

Sr. Director,

Agrairé que publiqueu aquesta carta al vostre periòdic perquè vull que els vostres lectors coneguin la discriminació que vaig haver de patir l'altre dia per parlar català.

Diumenge passat anava per la carretera de Manacor cap a Ciutat quan em va aturar la Guàrdia Civil de Trànsit. Jo trobava que no havia fet cap infracció i per això em vaig dirigir al número 0705367554 (signatura il.legible) demanant-li què havia fet malament. Em va dir: "No le entiendo", i jo per fer-me sentir millor em vaig treure el casc i va ser quan ell digué: "¿No sabe vd. hablar castellano?, ¿Vive vd. en un pueblo ahí perdido? Vd. no tiene 80 años para no saber hablar castellano". Quan va veure el meu permís de conduir em digué que els meus llinatges no eren d'aquí (!), va suposar que jo no havia nascut a Mallorca, i li vaig haver de mostrar el carnet d'identitat, i tot això sense xerrar massa perquè cada vegada que sentia català s'exaltava més. A la fi em va dir que em denunciava per una presumpta infracció i mirant-me fix als ulls em digué: "M'entén?, M'entén?". Davant tanta grosseria, mala educació i ganes de molestar-me vaig fer els possibles per callar.

És evident que a aquest senyor els que parlam mallorquí no li agradam gens ni mica, però com que no ho pot dir clarament utilitza expressions com: "Vd. no habla castellano porque no le da la gana. A mi háblame en castellano o no me hable. Le advierto que con esta postura no va vd. a ningún lado. No le consiento a nadie que me hable mallorquín. Mi esposa es mallorquina y mis hijos también pero a mi nadie ma habla el mallorquín". Com ell em va recordar, la Constitució diu que tots hem de conèixer el castellà (Art. 3) però enlloc diu que l'hàgim de parlar per força i sobretot quan la força és tan poc convincent. El meu Estatut (Art. 3) diu que aquí puc parlar

A petició de VOLTOR, TV3 i Canal 33 perfeccionaran el grafisme electrònic del Bàsquet televisat

Tatxo Benet, Cap d'Esports de Televisió de Catalunya, ha manifestat a Voltor que el grafisme electrònic de la retransmissió dels partits de bàsquet de TV3 i C33 serà notablement millorat, responen a suggerències concretes fetes per l'Entitat responsable de la seva recepció a les Illes Balears a petició de seguidors mallorquins d'aquest popularíssim esport.

Així, a més de fer aparèixer el marcador després de cada encistellada, es donarà el temps de joc real, i no simulat o calculat com passa sovint al medi televisiu.

Per altra part, es perfeccionarà la informació d'estadístiques de jugador i d'equip durant tot el partit, especialment a les interrupcions de joc. Tot això ajuda a l'engrescament de l'afecionat, que segueix l'encontre amb molt major interès.

Són mesures que beneficiaran a tots els telespectadors de l'àrea lingüística catalana.

català i que ningú m'ha de discriminar per això.

Faig comptes cercar-li les puces a aquest guardià de la seguretat vial, i escriuré al Cap de Trànsit, al Delegat del Govern, i ho contaré a tothom perquè quan ja me n'anava em va dir: "Vd. pasa a menudo por esta carretera, ¿eh?". Te dic que si aquests són els que han de tenir esment de la circulació estam ben arreglats. Ja hi podem estar ben alerta.

Antoni Quintana i Torres